

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ Място в региона и страната

Враца е утвърден общински и областен център, един от изявените опорни центрове в регионалната селищна мрежа. Със своите стопански, транспортни, комуникационни, административни, социални и културно-просветни функции, Враца е ключов фактор не само в развитието на общината, но и върху развитието на областта и на Северозападния район за планиране.

Връзките на Общината със съседните общини са:

- а) обмен на суровини и материали – икономически;
- б) движение на потоци от хора – транспортно – комуникационни;
- в) административно обслужване – общинска и областна администрация, съд, прокуратура, представители на държавните институции;
- г) социално обслужване – Враца като общински и областен център разполага с образователни и лечебни институции;
- д) научно и културно обслужване – квалификационни центрове, съюз на научните работници, научни институти, културни институции;
- е) ежедневни пътувания между населените места в Общината, до съседни - община Козлодуй, община Мездра и др.

Всичко това е свързано с подобряване на техническата инфраструктура както на ниво община, така и на между общинско ниво. Освен това има отношение към разработването на общи проекти, които да подобрят социално-икономическото състояние на региона като цяло.

По показателят "индекс на човешкото развитие – ИЧР" по общини и области, Община Враца е на първо място в областта и на едно от водещите за страната. Изследването се прави по Програма на ООН от 1996 г. до момента. Този индекс¹ се получава като средна величина от следните три променливи:

- очаквана продължителност на живота;
- постижения в образованието: средна аритметична от индекса на грамотност на възрастното население (с тегло 2) и общия индекс на записване в трите образователни степени (с тегло 1) за населението на възраст между 7 и 24 години;

¹ "България 2001. Национален доклад за развитието на човешка. Гражданското участие в управлението – от индивиди към граждани", ПРООН, С., 2001. „България 2003. Национален доклад за развитието на човека. Преодоляване на различията в развитието на селските райони” ПРООН, С., 2003.

- реален брутен вътрешен продукт (БВП) за крайно потребление на един жител на ниво общини.

Що е човешко развитие?

Човешкото развитие може да се определи като разширяване на възможностите за избор, с които разполага човек. Повече възможности за избор се постигат, като се разширява човешкият потенциал. На всички равнища на развитие три са основните фактори които определят човешкия потенциал: хората да живеят по-дълго в добро здраве, да знаят повече и да имат достъп до необходимите ресурси за приличен жизнен стандарт. Ако тези елементи на човешкия потенциал не са налице, възможностите за избор са ограничени и много житейски шансове непостижими. Основна цел на развитието е да създаде такива параметри на средата, за да могат хората да се радват на продължителен здравословен и плодотворен живот, да могат да участват във вземането на решения, които засягат техния живот и живота на тяхната общност.

Общинският индекс за човешко развитие има смисъл, когато се разглежда като статистическо средство за сверяване и генериране на политиките за регионално развитие, а не като класация. Подреждането на общините само по себе си няма особено значение преди всичко поради: 1) ранжиране на статистически малки съвкупности (общини), което води до големи вариации, предизвикани от несъществени различия и 2) наличие на централизирано управление в България, което снижава ролята на общините и прави класацията до голяма степен зависима от външни въздействия. Ето защо общинският ИЧР е подходящ по-скоро като евристично средство в по-широк контекст, отколкото като самостоятелна класация на общинските постижения.

Според международните норми индекси над 0,800 характеризират страни или региони с високо ниво на човешко развитие. ИЧР за Община Враца е над 0,800. Данните по години за периода 2001-2003 могат да се видят в Таблица 1. Те показват, че в общото подреждане сред общините в България (262 бр.) Община Враца преминава от 10 на 3 място. От общините в областта, единствено Враца има стойност на показателя над средния

Областният индекс на човешко развитие за 2003 г. (ОИЧР) не внася особени промени в подреждането на областите спрямо 2002 г. и 2001 г. Петте области с най-висок ОИЧР за 2003 г. са София-столица, Враца, Стара Загора, Варна и Габрово. Всички те са сред шестте най-развити области в страната и през 2002 г. и 2001 г. В класацията сред областите Враца преминава от 14-то място през 1999 год. (0,596) на 2 място през 2003.

В последното изследване по програмата, 2004 г., Общинският ИЧР е поставен в контекста на типологизацията на българските общини. Целта на анализа е да обособи основните черти, по които общините се различават една от друга, и след това да покаже за кои общини тези типологии са най-характерни. Спецификата на приложения подход е изучаването на съвкупните влияния на всички достъпни статистически показатели. Така например влиянието на етническият фактор не се

разглежда само по себе си (дял етническо население), а в съчетание с други характеристики на общините, тясно обвързани с този показател.

4. Финансов облик на общината: индустриален тип – неиндустриален тип		
Съставни показатели	20 общини с най-високи показатели („индустриални“ общини)	20 общини с най-ниски показатели („неиндустриални“ общини)
<ul style="list-style-type: none">• Средна работна заплата• Нетен приходи от продажби / жители (млн. лв.)• Емисии на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси - средни стойности (тонове) на човек• Образовани производствени (всички) отпадъци (тонове) на човек• Дял данъчни приходи от общини• БВП (лева на глава от населението)	Мирвоо Кваподуй Ръгьбово Бобовдол Челопеч Делни Столечна Раднево Пирдоп Белослав Камено Враца Блатевград Рудозем Бургас Семлиново Стара Загора Разград Свoge Велико Търново	Каджарово Сатовча Искривно Козачево Гърмен Антоа Радовина Руси Беляра Яворуди Долна баня Грамада Дупнио Копрявица Каолинско Раянково Няволяво Петрич Пещера Златиград

Източник: Национален доклад за развитието на човека 2003, ПРООН

Проведените анализи извеждат седем относително независими обобщени характеристики на общините. Първите три от тях в най-голяма степен разделят общините една от друга : 1) Урбанизиран тип – селски тип, 2) Етнически тип (турци) – български тип и 3) Планински тип – равнинен тип. Останалите 4 типологии са: 4) Финансов облик на общината (индустриален тип), 5) Тип – „ромска“ безработица, 6) Тип – висок образователен обхват и 7) Тип – добър демографски облик.

Според тази класификация Община Враца е “индустриален тип”. Това означава, че финансовият облик на общината е доминиран от степента на индустриализация. Високата средна работна заплата, нетните приходи от продажби, данъчните приходи и БВП на глава от населението влизат в една типология заедно с емисиите на вредни вещества и образуването на производствени отпадъци. Тази група от показатели е особено характерна за общините с развита добивна промишленост и енергетика. Това потвърждава наблюденията от общинския ИЧР, че финансово успешната за общините (официална) икономика е най-вече в индустрията.

Таблица 1.

Динамика на индекса на човешкото развитие сред общините в Област Враца									
Общини	2001			2002			2003		
	ОИЧР	Ранг в националното подреждане	Ранг в областта	ОИЧР	Ранг в националното подреждане	Ранг в областта по ОИЧР - 2002	ОИЧР	Ранг в националното подреждане по	Ранг в областта по ОИЧР - 2003
Борован	0,758	195	8	0,755	152	8	0,755	152	7
Бяла Слатина	0,759	185	7	0,748	150	9	0,755	150	6
Враца	0,809	10	1	0,837	3	2	0,837	3	1
Козлодуй	0,780	112	4	0,859	8	1	0,832	8	2
Криводол	0,750	226	10	0,752	203	10	0,744	203	10
Мездра	0,785	89	2	0,788	87	3	0,773	84	3
Мизия	0,765	166	6	0,761	134	6	0,759	134	4
Оряхово	0,780	111	3	0,787	144	4	0,756	144	5
Роман	0,783	100	2	0,777	187	5	0,748	187	9
Хаиредин	0,752	219	9	0,758	176	7	0,750	176	8
Средно аритметичен за страната	0,774			0,777					
Врачанска област	0,788	6 от 28 области	-	0,765	3 сред Области	-	0,824	2 сред Области	-

Източник: по цитираните „Национални доклади за развитието на човека” на ПРООН, 1999-2003

Врачанската община е от първите не само в рамките на областта, но и сред общините в страната.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ SWOT анализ

1) Географско разположение, природно- климатични дадености и ресурси

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) – географско разположение, природно-климатични дадености и ресурси	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">▶ Благоприятното географско разположение, свързано с лесен достъп до северозападните граници на България, международните коридори 4 и 7▶ Наличие на единственото в страната хранилище на природен газ – с. Чирен▶ Изключителни природни дадености (разнообразен релеф, климат; горски и водни ресурси, защитени територии, богата и изключителна флора и фауна), подходящи за развитието на туризма▶ Наличие на природни суровини за преработвателната индустрия▶ Подходящи климатични условия за развитие на селско и горско стопанство	<ul style="list-style-type: none">▶ Ограничен брой дни със снежна покривка▶ Недостатъчен обем на валежите▶ Екологични проблеми от минали и настоящи увреждания и замърсявания от химическата промишленост▶ Недостатъчно използване на наличните природни и териториални ресурси
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">▶ Развитие на преработвателната индустрия▶ Развитие на земеделието▶ Разработване на проекти, свързани с опазване и рационално използване на природните ресурси и използване възможностите за структурните фондове за финансиране▶ Развитие на туризъм	<ul style="list-style-type: none">▶ Промени в климата - неблагоприятни▶ Неконтролируемо изсичане на дървесната растителност, водещо до ерозионни процеси▶ Пресъхване и замърсяване на водоизточници▶ Промислени и селскостопански дейности неотговарящи на съвременните изисквания за опазване на околната среда▶ Умишлени пожари▶ Природни бедствия▶ Посегателства върху природните дадености и забележителности

2) Икономическо развитие

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) – икономическо развитие	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">▶ Суровини за преработвателната промишленост – карбонатна скална маса за цимент, строителни материали - пясък, чакъл, баластра, глина▶ Относително добре структурирана техническа инфраструктура: електроснабдяване и разпределение; промишлено газоснабдяване; участъци от републиканската пътна мрежа - част от международен транспортен коридор / път Е 79/ и ферибот “Бекет-Оряхово” – Враца/; ж.п. линия Видин-Враца-София; възможности за промишлено водоснабдяване /язовир”Дъбника”/; развита топлофикационна мрежа;▶ Свободни терени, сгради, земя за стопанска и търговска дейности;▶ Квалифициран човешки потенциал за машиностроене, химическа, атомна, хранително-вкусова промишленост;▶ Развита мрежа за обучение, квалификация и преквалификация на кадри за регионална икономика;▶ Добре развит отрасъл строителство – производство на строителни материали, предприятия за изпълнение на строителни, строително-ремонтни и строително монтажни работи;▶ Свободни производствени мощности;▶ Наличие на съвременно оборудване в текстилната, млекопреработвателната, месопреработвателната, циментовата промишленост;▶ Наличие на силни структури подкрепящи местния бизнес – община, ТПП, АРИП, Евро инфо център, Бизнес център	<ul style="list-style-type: none">▶ Недостатъчно налични средства за Инвестиции;▶ Отсъствие на дългосрочна общинска секторна политика за икономическо развитие;▶ Липса на действащ център за консултации и подпомагане на предприемачеството;▶ Техническата инфраструктура се нуждае от усъвършенствувание и развитие /пътна мрежа, водоснабдяване и др./;▶ Недостатъчно конкурентна продукция на химическия сектор, мсп, селското стопанство;▶ Недостатъчна информация за най-добрите производствени практики;▶ Разпокъсано селско стопанство;▶ Неефективно използване на природните дадености за развитие на туризма;

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) – икономическо развитие	
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">▶ Да се модернизира и развие техническата инфраструктура;▶ Да се оптимизират структурата на земевладение, икономическите и пазарни стимули за развитие на ефективно земеделие и животновъдство;▶ Да се ускори развитието на сектор “туризъм” от икономиката;▶ Да се подобри използваемостта на свободните терени и сгради и на добрата инфраструктура на промишлени предприятия, преустановили частично или напълно дейността си в последните няколко години;▶ Свободни производствени мощности със възможност за поемане на допълнителна работа;▶ Развитие на текстилната промишленост чрез създаване на собствени търговски марки и бутикови облекла;▶ Свободна квалифицирана работна ръка;	<ul style="list-style-type: none">▶ Промяна на климатичните условия; природни бедствия▶ Неблагоприятна за бизнеса среда – законова, нормативна, разрешителни и регулационни режими;▶ Високи изисквания към продуктите и услугите по отношение на критериите за конкурентноспособност;▶ Високи цени на енергоносителите;▶ Не поддържане високо ниво на квалификация на работната сила;

3) Социална сфера

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите / SWOT анализ / на социалната сфера	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">▶ Изградена мрежа от социални, здравни, образователни и културни институции;▶ Висококвалифицирани кадри в социалните дейности, образованието, здравеопазването, културата и административното обслужване;▶ Богато културно-историческо наследство, природни и климатични дадености;▶ Силни традиции в културата и спорта.▶ Ефективна програма за профилактика на населението	<ul style="list-style-type: none">▶ Влошени демографски характеристики;▶ Лоша образователна, здравна и трудова култура на рисковите социални групи;▶ Амортизирана социална инфраструктура;▶ Слаба покупателна способност на населението;▶ Недостатъчни социални услуги;▶ Недостатъчна и остаряла материално техническа база в социалната сфера
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">▶ Привличане на външни инвеститори за проекти в социалната сфера;▶ Участие в национални и международни програми и проекти;▶ Децентрализация на дейностите в социалната сфера▶ Разширяване и разнообразяване на социалните услуги за всички социални групи;▶ Изграждане на публично-частни партньорства;▶ Развитие на професионално образование в посока потребностите на местния бизнес;▶ Благоприятни национална и европейска политики в социалната сфера	<ul style="list-style-type: none">▶ Демографски срив в национален аспект;▶ Ограничаване на държавните финансови средства за дейности в социалната сфера;▶ Дефицит на кадри в здравеопазването;▶ Ограничаване възможностите на голяма част от населението във всички възрасти за ползване на стоматологични и здравни услуги;▶ Нездравословен начин на живот на подрастващото поколение;▶ Засилване несъответствието между ценностните

4) Инфраструктура и териториално устройство

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на техническата инфраструктура и териториалното устройство /SWOT анализ/	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">▶ Благоприятното транспортно-географско положение, свързано с осъществяване на контактите между Врачанска, Плевенска и Софийска област, както и трансграничния регион – Румъния, Сърбия▶ Сравнително добре изградена техническата инфраструктура▶ Добре развита промишлена газификация▶ Всички селища са водоснабдени, електрифицирани и свързани с националната комуникационна мрежа▶ Изграждане на Дунав мост 2▶ Възстановяване на ж.п. линията Мездра – Видин по ИСПА▶ Започната рехабилитация на водно снабдителната и канализационна мрежа по ИСПА▶ Разработена общинска програма за Енергийна ефективност	<ul style="list-style-type: none">▶ Амортизирана пътна и улична мрежа▶ Частично амортизирана ел.мрежа средно и ниско напрежение▶ Не достатъчно добро състояние на уличното осветление▶ Лошо качество на питейната вода▶ Амортизирана водопреносна мрежа▶ Недоизграденост на канализационните мрежи▶ Остаряла пречиствателна станция за отпадни води▶ Слабо развита хидромелиоративна мрежа▶ Липса на цифрови телефонни централи в малките селища▶ Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност▶ Остарели градоустройствени планове на населените места
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">▶ Използване на национални и международни програми и проекти за изграждане и модернизирание на инфраструктурни обекти▶ Внедряване на модерни технологии▶ Сътрудничество със съседни общини за разработване на съвместни инфраструктурни проекти▶ Газифициране на общината▶ Използване на алтернативни енергийни източници▶ Привличане на външни инвеститори за реализация на инфраструктурни проекти	<ul style="list-style-type: none">▶ Неефективно провеждане на регионалната политика поради липса на ресурси;▶ Недостатъчен местен капацитет за усвояване на средства от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС;▶ Недостатъчни национални инвестиции за регионално развитие;▶ Промени в климатичните фактори▶ Повреди и кражби по техническата инфраструктура▶ Природни бедствия

5) Околна среда

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите /SWOT анализ/ на околната среда	
Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">▶ Богата флора и фауна и защитени територии▶ Изградена пешеходна зона в централната градска част▶ Изградено депо за ТБО▶ Разработена общинска програма за управление на отпадъците▶ Общинска програма за опазване на околната среда▶ Изградени пунктове за контрол на състоянието на компонентите на околната среда	<ul style="list-style-type: none">▶ Влошени параметри на компонентите на околната среда▶ Замърсени терени от добивната и преработваща промишленост▶ Наличие на нерегламентирани сметища▶ Недостатъчен брой съдове и амортизирана техника за събиране на отпадъците▶ Ниска екологична култура на населението▶ Остър недостиг на финансови средства за екологични дейности
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">▶ Внедряване на съвременни системи и технологии за намаляване обема на отпадъците /разделно събиране, компостиране и др./▶ Участие в национални и международни екологични програми и проекти▶ Въвеждане на програми за екологично възпитание на подрастващото поколение▶ Отреждане на специализирани места за съхранение на опасни отпадъци▶ Сертификация по стандартите на ЕС	<ul style="list-style-type: none">▶ Неефективно провеждане на регионалната политика поради липса на ресурси;▶ Недостатъчен местен капацитет за усвояване на средства от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС;▶ Недостатъчни национални инвестиции за регионално развитие;▶ Влошаване на климатичните условия▶ Промислени и селскостопански дейности, замърсяващи околната среда▶ Влошаване качествата на повърхностни и подземни води

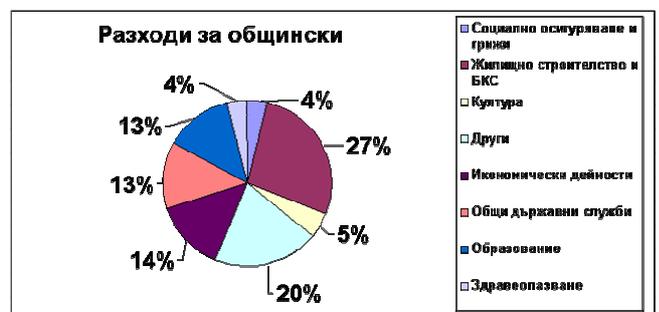
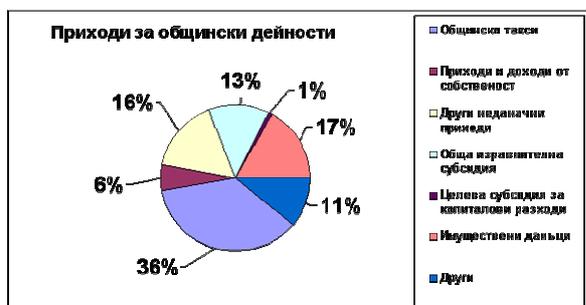
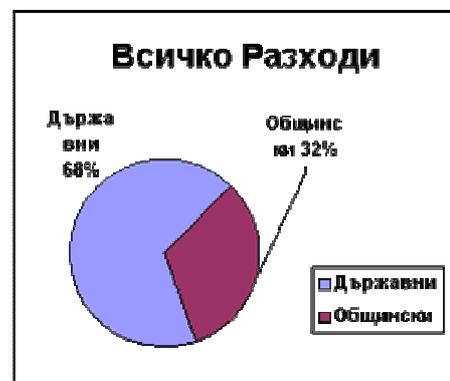
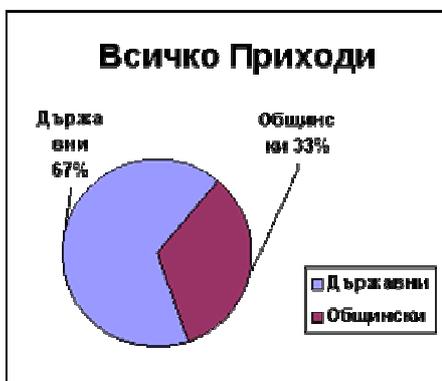
ПРИЛОЖЕНИЕ Бюджет**Община Враца – отчет на бюджет 2004 г. и бюджет 2005 г.**

		ОТЧЕТ 2004 г.	ПРОЕКТ 2005 г.
	ПРИХОДИ	25 409 609	24 219 546
	Държавни	16 530 666	16 296 005
	Целева субсидия	2 155 371	1 982 641
	Общински	6 723 572	7 923 541
1.	ПРИХОДИ ЗА ДЪРЖАВНИ ДЕЙНОСТИ		
1.1.	Преотстъпен данък ЗОДФЛ	9 677 264	8 890 900
1.2.	Обща допълваща субсидия	5 810 495	6 875 305
1.3.	Целева субсидия капиталови разходи	228 196	180 000
1.4.	Трансфери	1 441 365	-
1.5.	Финансиране на дефицита	- 626 654	349 800
2.	ПРИХОДИ ЗА ОБЩИНСКИ ДЕЙНОСТИ		
2.1.	Имуществени данъци	1 674 266	1 384 000
2.2.	Общински такси	3 464 850	2 824 400
2.3.	Приходи и доходи от собственост	435 952	467 500
2.4.	Други неданъчни приходи	1 148 504	1 265 000
2.5.	Обща изравнителна субсидия	2 258 303	1 027 800
2.6.	Трансфери	272 333	- 140 000
2.7.	Финансиране на дефицита	- 450 884	897 441
2.8.	Целева субсидия за капиталови разходи	75 619	197 400
3.	РАЗХОДИ ЗА ДЪРЖАВНИ ДЕЙНОСТИ		
3.1.	Общи държавни служби	1 040 501	1 142 353
3.2.	Отбрана и сигурност	161 822	73 731
3.3.	Образование	9 676 835	9 331 325
3.4.	Здравеопазване	2 903 095	4 073 505
3.5.	Социално подпомагане и грижи	1 698 053	417 099
3.6.	Култура	816 039	728 192
3.7.	Други дейности по икономиката	32 048	-
3.8.	Дофинансиране на държавни дейности с общински приходи	285 488	203 353
3.9.	Капиталови разходи	202 273	529 800
4.	РАЗХОДИ за общински дейности		
4.1.	Общи държавни служби	1 007 045	1 047 600
4.2.	Образование	1 843 523	984 300

4.3.	Здравеопазване	545 516	294 300
4.4.	Социално подпомагане и грижи	464 759	263 400
4.5.	Жилищно строителство, БКС и ООС	2 355 879	2 075 700
4.6.	Култура	488 967	431 255
4.7.	Икономически дейности	1 506 093	1 082 500
4.8.	Капиталови разходи	381 673	1 171 133
4.9.	Резерв	-	370 000
ИНВЕСТИЦИОННИ разходи за 2005 г. по т.т. 3.9 и 4.8 и чрез фонд "Приватизация"			
	• Основен ремонт детски градини		270 000
	• Основен ремонт училища		310 000
	• Основен ремонт здравни заведения		250 000
	• Основен ремонт тротоари		544 000
	• Основен ремонт улични платна		350 000
	• Дом за стари хора		380 000
	• Строително ремонтни работи за реализиране на мероприятия по енергийна ефективност в училища и детски градини		100 000

Бюджет 2005 г. на Община Враца

Относителен дял на постъпленията от местните приходи по бюджета на Община Враца към общата стойност на приходите за 2005 – 2008 г.

№	Показатели	2005 г. %/	2006 г. %/	2007г. %/	2008 г. %/
	Собствени приходи	бюджетна сесия	прогноза (постоянни цени)		
1.	Данъчни приходи	23,6	23,2	24,42	25,63
1.6.	Имуществени данъци				
	-данък върху недвижимите имоти	7,9	7,8	8,2	8,6
	- данък върху наследствата	0	0,02	0,02	0,03
	- данък върху превозните средства	7,7	7,5	7,9	8,3
	- данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин	8	7,9	8,3	8,7
	- пътен данък	0	0	0	0
2.	Неданъчни приходи	76,4	76,8	75,58	74,37
2.1.	Приходи и доходи от собственост	10,47	7,85	7,6	6,3
	- нетни приходи от продажба на услуги, стоки и продукция	0,56	0,53	0,56	0,59
	- приходи от наеми на имущество	8,95	6,4	6,07	4,7
	- приходи от наеми на земя	0,56	0,53	0,56	0,59
	- приходи от дивиденди	0,34	0,32	0,34	0,35
	- приходи от лихви по текущи банкови сметки	0,07	0,06	0,07	0,07
2.4.	Общински такси	63,24	66,13	69,69	74,82
	- за ползване на детски градини	9,46	5,33	5,62	5,87
	- за ползване на детски ясли и други по здравеопазването	1,5	1,6	1,69	1,76
	- за ползване на домашен социален патронаж и други общински социални услуги	1,61	1,43	1,55	1,69
	- за ползване на пазари, тържища, панаири, тротоари, ул. платна и др.	1,57	0,85	0,67	0,47
	- за битови отпадъци	39,44	46,08	48,54	52,85
	- за ползване на общежития и др. по образованието	0,81	2,24	2,36	2,47
	- за добив на кариерни материали	0,11	0,02	0,02	0,02
	- за технически услуги	1,68	1,34	1,46	1,53
	- за административни услуги	1,01	0,81	0,88	0,92
	- за откупуване на гробни места	0,25	0,23	0,25	0,26
	- за туристически такси	0,22	0,21	0,25	0,28
	- други общински такси	5,59	5,97	6,4	6,69
2.5.	Глоби, санкции и наказателни лихви	3,36	3,31	3,62	3,85
2.9.	Приходи от продажба на държавно и общинско имущество	24,83	24,32	20,45	16,21
	- приходи от продажби на дълготрайни материални активи	2,24	2,13	1,8	1,41
	- приходи от продажби на нематериални дълготрайни активи	0,22	0,85	0,67	0,7
	- приходи от продажби на земя	22,37	21,33	17,98	14,09

ПРИЛОЖЕНИЕ Икономика

Активни субекти, вписани в БУЛСТАТ по икономически дейности в Община Враца (брой)		
	2003	2004 ²
Общо	2603	433
Селско, ловно, горско и рибно стопанство	58	18
Добивна и преработваща промишленост	305	31
в това число:		
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	98	
Производство на текстил и облекло	40	
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	18	
Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия ; издателска дейност	21	
Производство на химически вещества, продукти и влакна	6	
Производство на изделия от каучук и пластмаси	13	
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	12	
Металургия и производство на метални изделия, без машини	41	
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично оборудване	18	
Производство на електро -, оптично и друго оборудване	14	
Преработваща промишленост, неklasифицирана другаде	22	
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	4	..
Строителство	96	19
Търговия и ремонт	1354	229
Хотели и ресторанти	257	12
Транспорт и съобщение	81	14
Финансово посредничество	6	..
Операции с имущество и бизнес-услуги	175	33
Държавно управление, задължително обществено осигуряване	18	0
Образование	77	9
Здравеопазване и социални дейности	93	20
Други дейности	79	44
Източник: ТСБ - Враца		
Забележка: Включени са само тези субекти, които през 2003 година са представили в ТСБ –Враца Годишен счетоводен отчет (едностранно и двустранно счетоводно записване) и бюджетни организации.		

² Това са само допълнително вписаните през 2004 г.

Субекти по икономически дейности, вписани в регистър "БУЛСТАТ" към 31.12. 2003 г.³ (брой)

Икономически дейности	Област	Община Враца		
	Враца	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
Селско, ловно, горско и рибно стопанство	573	211	6	205
Добивна и преработваща промишленост	1328	751	9	742
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	11	7	*	* ⁴
Строителство	559	348	7	341
Търговия и ремонт	10699	6219	5	6214
Хотели и ресторанти	1407	697	6	691
Транспорт и съобщение	735	447	10	437
Финансово посредничество	92	60	*	*
Операции с имущество и бизнес услуги	716	548	11	537
Държавно управление, задължително обществено осигуряване	179	56	50	6
Образование	343	130	88	42
Здравеопазване и социални дейности	446	191	27	164
Други дейности	671	375	14	361
Относителен дял, %		57 ⁵	2	98
Общо	17759	10040	239	9801
Източник: ТСБ - Враца				

В таблицата е показано разпределението на регистрираните стопански субекти в общината и областта, а така също и по форма на собственост. Най-голям брой фирми от всички видове собственост имат седалище в общинския/областния център. Въпреки че броят на частните фирми многократно надхвърля броя на държавните и общинските, те обикновено имат значително по-скромна дейност във финансово изражение.

Динамика по отрасли и подотрасли

Традиционните отрасли за индустрията на Общината са:

- а) строителна (циментова, добив и преработка на скални материали);
- б) хранително-вкусовата промишленост – млекопреработване и месопреработване;
- в) машиностроене;
- г) дърводобивна и дървообработваща;
- д) химическа;
- е) текстилна;

³ По данни на ТСБ - Враца

⁴ Данните са конфиденциални

⁵ Спрямо общия брой на фирмите от областта.

Добивна и преработваща промишленост

Брой стопански единици 2003 г. – 305

Нетни приходи от продажби – от 145 – 206 млн.лв. или 32 - 47 % от общите приходи в общинската икономика

ДМА – 383 963 000 лв.

Операираща ефективност, 2000 – 2003 г., -6,5 % до -10,62 %

Стопанските единици според броя на заетите в Добивна и преработваща промишленост							
За общината	Година	Всичко	До 10	От 11	От 51	От 101	Над 251
				до 50	до 100	до 250	
Общо	2000	2294	2133	112	21	17	11
	2001	2198	2042	107	24	14	11
	2002	2340	2138	153	25	14	10
	2003	2506	2264	191	26	15	10
За отрасъла	2000	213	161	28	11	9	4
	2001	200	140	35	14	7	4
	2002	268	185	58	15	6	4
	2003	305	203	74	15	7	4

Добивната и преработваща промишленост включва следните отрасли:

1. Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия
2. Производство на текстил и облекло
3. Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели
4. Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия; издателска дейност
5. Производство на химически вещества, продукти и влакна
6. Производство на изделия от каучук и пластмаси
7. Производство на продукти от други неметални минерални суровини
8. Металургия и производство на метални изделия, без машини
9. Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично оборудване
10. Производство на електро-, оптично и друго оборудване
11. Преработваща промишленост, не класифицирана другаде

Хранително – вкусова промишленост

Брой стопански единици 2003 г. – 98

Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Номер По-големите работодатели

1. АГРОБИЗНЕС - АНТОВ ЕТ
2. БЕАНА АД
3. ВИНАРСКА ИЗБА ВРАЧАНСКА ТЕМЕНУГА АД
4. ДЕВА МП ООД
5. ЕКОПРОДУКТ МЕГИЯ - Б.КОПРИВСКА ЕТ
6. ЗОРОВ – 91 ООД
7. ИВАГУС
8. ЛАЛОВ И ВАЧЕВ ЕООД
9. МЕСОДОБИВНА КОМПАНИЯ ВРАЦА
10. МИТОКИ
11. МЛЕЧЕН РАЙ - 99 ЕООД
12. МЛЕЧНА ПРОМИШЛЕННОСТ АД
13. НИВЕГО
14. НИК - КОМЕРС ЕООД
15. ТОКСАН ООД
16. ТОП - 20-Ц.МРАМОРЕНСКИ ЕТ

Месопреработвателна промишленост

Фактът, че България остана незасегната от болестта “луда крава”, я прави предпочитан търговски партньор за телешкото месо. Независимо от това обаче, поради по-ниското качество на месото, получено от преобладаващите в страната животни от млечен тип, то трудно се конкурира с европейското. От друга страна, въпреки че вече има 4 лицензирани кланици за износ на червени меса в ЕС (Директива 64/433/ЕС и Наредба № 22), само в една от тях има линия за ЕРД (“Месодобивна компания - Враца” ООД).

Износът на свинско месо от България е ограничен. Ваксинирането на свинете срещу чума в страната е основната причина, ограничаваща износа на месо за ЕС, тъй като там не се прилага такава ваксинация. Именно затова, България не може да изпълни предоставената безмитна квота за износ на 3 000 т свинско месо – прясно/охладено, замразено, пушено или осолено, колбаси, готови храни и консерви, за периода 1.07.2003 – 30.06.2004 г., с годишна стъпка на нарастване от 500 т (от 1.07.2004 г.). Друга причина е все още незадоволителното качество на българското месо, което е с по-голяма дебелина на слагината. Освен това, формираната по-висока цена на вътрешния пазар, липсата на класификация на трупове на този етап прави свинското месо слабо конкурентно и това допълнително редуцира износа.

В експортната структура на месото, износът на месо от дребен рогат добитък (ДРД) заема най-голям дял – над 90%, а през 2002 г. той е 91%. България има утвърдени традиции при производството на този вид месо, поради което е завоювала определени пазарни позиции в някои страни, най-вече в Гърция и Италия. Страната има 4 лицензирани кланици за износ на овче и козе месо в ЕС (“Месокомбинат – Свищов” ЕООД“, Месодобивна компания - Враца” ООД, “Меком - ТД” АД, гр. Силистра и “Месокомбинат родопа - Шумен” ООД) и изцяло изпълнява предоставената безмитна квота за експорт на 7000 т живи животни и/или месо годишно.

Осъществяваният внос на месо от ЕРД в България е предимно за задоволяване нуждите от суровина за преработвателната промишленост, тъй като производството в страната е недостатъчно. Затова, през последните три-четири години се наблюдава увеличение на вноса на месо от ЕРД.

СПИСЪК

ГРУПА 12 – МЛЕКОПРЕРАБОТВАТЕЛНИ ПРЕДПРИЯТИЯ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО
НАРЕДБА № 30 (ДВ.БР. 1 / 2001 Г.) / ДИРЕКТИВА 92/46

Легенда: БСС – бяло саламурено сирене

Категоризация на предприятията:

I категория- предприятия, отговарящи на изискванията на ЕС;**II категория** - предприятия, които се очаква да отговорят на изискванията на ЕС до края на 2005г.;**IV категория с облекчения** – предприятия, които са закупили земя за строеж на ново предприятие.

Те ще бъдат затворени след одобряване на новото предприятие, но не по-късно от края на 2005г.;

РЕГИОН ВРАЦА - No.06.				
Фирма	Предприятие	Категоризация по групи	Категоризация по капацитет на обект за производство	• № и дата на удостоверение за регистрация • Номер на предприятието
"Микромилк"ООД с.Ракево II категория	с. Ракево тел.241	кашкавал	И 3 600 000	BG 0612007
"Хаджийски и фамилия"ЕООД	с. Градешница тел.22 26	кашкавал	И 18 200 000	BG 0612010
с.Градешница I категория				
ЕТ"Зоров' -91" гр. Враца, кв. Кулата, ул. "Пълковица" 7 тел. 048954494 I категория	Врачански балкан, местност "Пършевица"	Кашкавал, пастеризирано кр.мляко, кисело мляко – КР, ОБ, БВ	И 43 800 000	BG 0612012
"Млечен рай 99" ЕООД гр.Враца ж.к."Дъбника" бл. 48 ап.3 тел.4 70 40 II категория	гр.Враца кв. Бистрец ,Стопански двор	Кашкавал и кисело мляко – КР, ОБ	И 10 950 000	BG 0612027
ЕТ "Нивего" с.Чирен тел. 0888 616992 II категория	с. Чирен	Кашкавал и БСС	И 3 000 000	BG 0612035
ЕТ "Екопродукт-Мегия" гр.Враца ж.к."Дъбника" бл.20, вх. Ж ап.157 тел. 4 28 60 II категория	гр. Враца ул."Илинден"3 тел.4 20 36	Кашкавал	И 3 600 000л.	BG 0612041
ЕТ "Млечен пулс – 95 – Цветелина Томова" гр. Криводол ул."Ивайло" 1 I категория	гр. Криводол обл. Враца ул. "Васил Левски" тел. 091172151	кашкавал	И 1800/500	BG 0612042

Текстилна промишленост

Брой стопански единици 2003 г. – 40

Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Номер По-големите работодатели

1. АТЛАЗ - В АД
2. БАУАЛИЗ ЕТ”Анета Кръстева”
3. ВРАТИЦА АД
4. ВРАЦА - СТИЛ АД
5. ЙОГЕР ООД
6. КАЛИ -66 ЕТ
7. **КАЛЯДА - ЛЮБКА АЛЕКСНДРОВА ЕТ**
8. КАРИДА ООД
9. МАРИЕЛА ООД
10. МИРАЖ И КО ООД
11. РИВА 2000 СД
12. СИ ТИ АЙ
13. СИРЕНА ООД
14. ШИРОКОПЕЧАТЕН ТЕКСТИЛ ООД
15. РОДЕЛ

Предвид конкуренцията в световен мащаб в текстилния сектор се очаква, че премахването на количествените ограничения от началото на 2005 г. ще доведе до нарастване на възможностите и присъствието на европейския и американския пазар на производителите от Азиатския регион⁶. Ето защо текстилният сектор в България ще бъде изправен пред все по-силна конкуренция на чужди пазари и следва да се концентрира в производства, в които има сравнителни предимства и традиции.

Изискванията към екологично производство на текстилни продукти целят намаляване на замърсяването на водите, свързано с основните процеси включващи производство на влакна, предене, тъкане, плетене, избелване, багрене и довършителни операции.

Конкурентноспособност на шивашката индустрия

Основния измерител на конкурентноспособността е производителността⁷. Тя е много по-важен измерител от по-часовото заплащане, т.к. твърдата ставка не е надежден показател за оценяване на ефективността на производството и евтината работна ръка може да се окаже много по-скъпа. В България производителността е два-три пъти по-ниска от тази в конкурентите от съседните страни.

⁶ По-конкурентна икономика, по-достъпна информация за нея, Сектор Текстилни продукти, МИ 2004 г.

⁷ Конкурентноспособност на българската шивашка промишленост, възможности и ограничения

Наш основен съперник по степен на развитие е Румъния, но въпреки заплащане от 1,28 долара на час страната ни води по всички позиции по вноса в Германия, наша основна дестинация. В този момент най-важно е фирмите да възобновят процеса на инвестиране и подновяване на производствената база, т.к. с остарялото оборудване, слабата мотивация на работната ръка и липсата на умения за привличане на клиенти у фирмите не можем да очакваме силно развитие на отрасъла в бъдеще.

Основен конкурент на световния пазар в производството на панталони е Китай, който след 2005 г. при темповете на инвестиране ще бъде далеч пред нашите производители. Затова основа на развитието на фирмите трябва да са по-сложните артикули, в които България има традиции на производство.

В периода 1996-99г. за да оцелеят фирмите са разчитали на:

- Евтин труд;
- Печалба от разлики във валутните курсове;
- Спестяване на средства от осигуровки, поради наличието на работна ръка без трудови договори и не обявяване на целия доход на работниците.

Сега фирмите трябва да залагат на развитието на интензивни фактори, ако желаят не само да оцелеят посредством сравнителни предимства, но и да повишават конкурентноспособността си.

Работниците в шивашките цехове не се нуждаят от висока степен на образование, но ако фирмата желае да се увеличава продуктивността и е необходимо да провежда обучения с цел повишаване на квалификацията и специализацията на персонала. IESC/FLAG в страната и ТПП, ДНТ, ИСА - Враца подпомагат българските шивашки фирми, в частност врачанските, чрез организиране на курсове за обучение на персонала, подобряване на производствения и управленски мениджмънт с една основна цел – повишаване на производителността и на тази база конкурентноспособността на сектора.

Едно от най-важните условия за нарастване на производителността в едно предприятие, е не само квалификацията, но и мотивацията на персонала. Ако мениджърите са способни да обвържат интереса на работниците с резултатите от дейността им, то производителността неминуемо ще нарасне. В това отношение първо при подбор на персонал е важно да се оценят добре потенциалните възможности на всеки един кандидат и одобрените да преминат, макар и кратък курс на обучение, а не да се учат в процеса на работа. Така фирмата ще минимизира текучеството на работна ръка. За да задържи работниците си, например Примарт и Ла Сенца – турска фирма, определя основна заплата от 250 -300 долара на машинист месечно при 44 часова работна седмица, а когато поради големи поръчки се налага извънреден труд, заплащането му е двойно и така месечната заплата обикновено достига 600 долара, работниците са мотивирани, повишеното заплащане на труда се компенсира от по-високата производителност, а компанията изпълнява бързо и в срок поръчките си, което я превръща в желан партньор.

Затова ако фирмите желаят да запазят настоящото си положение като износители и да го подобряват трябва да развиват интензивни фактори като повишаване на производителността със способите на индустриалния инженеринг, обучение на персонала и инвестиции в нови технологии и машини, за да отговорят на изискванията на външните клиенти и да ги задържат. Производителите, които разчитат единствено на сравнителни предимства са обречени.

Печалбата при производство на пълен пакет продукти е много по – висока в сравнение с изработката на ишлеме.

Голяма част от западните производители пренасят част от производството си, но се развиват чрез постоянни иновации, съвременен дизайн, диверсификация на продуктите, традиции в мениджмънта и маркетинга, които не могат да се открият в “шивачниците” на Америка и Европа. Не трябва да се пропуска едно много важно обстоятелство - качествените характеристики на продукта определят необходимата квалификация на персонала, който трябва да го произведе, а оттам маркетинговата стратегия ограничава възможните алокации на производството, т.к. специфичните шивашки умения не са характерни за всеки регион.

С богатия избор на доставчици от най-различни региони, с които разполага всяка компания би могъл да бъде полезен един нагледен пример за това как The Limited Inc структура с 540 магазина из цяла Америка избира доставчиците си. Преди пет години компанията е възлагала поръчките си спрямо бързина на изпълняване и най-конкуrentни цени на продуктите, но това е рефлексирало върху качеството им. Сега мениджърите залагат и на качеството категоризират компаниите, които произвеждат за тях в три разреда А, Б и В спрямо бързина, цена и качество.

За да се отсеят най-добрите доставчици, които са разположени в САЩ, Китай, Шри ланка, Хонг Конг, Турция, Португалция, Италия, Филипините, Индия и Румъния, се прави категоризацията на фабриките. Това, което е принудило компанията да търси производители извън индустриално развитите страни не е просто по-ниската цена на труда, а откритието, че в останалите региони фирмите са гладни за нови знания и съвременна организация на труда с постоянно подобряване.

Бъдещето на шивашката промишленост в България не може да се разглежда извън контекста на световния пазар, т.к. фирмите от сектора са в най-динамично променящата се част от световната верига на добавената стойност – изпълнение на поръчки за производство от страна на чуждите компании. Решението за алокация на производството на външните фирми е подтикнато най-вече от конкурентната цена на труда, поради трудоемкия характер на производството. Затова техните изпълнители могат да разчитат на трайно установяване на контакти дотолкова, доколкото предлагат силно конкурентна цена, което ако става за сметка на лишаване от иновации и развитие на технология неминуемо се отразява върху качеството на производство и води до загуба на клиенти. Конкуренцията в световен мащаб е толкова висока, че на преден план за производителите изпъкват бързина на доставките, бързо приспособяване към нови поръчки, качество, ниска цена, развитие на технологиите, възможност за производството на къси серии, освен конкурентна цена на труда. Затова ако фирмите в България желаят да станат предпочитан партньор и да развиват собствено

производство трябва да засилят инвестиционния процес, да подобряват производствения си мениджмънт и мотивацията на персонала, за да се повиши производителността, да се научат да поемат по-голям риск и да произвеждат пълен пакет готов продукт, предпочитания начин на работа от много фирми, което съответно носи по-голяма печалба и увеличава възможностите за иновация. Не трябва да се пропуска и факта, че западните клиенти са готови да платят малко повече, но за сметка на много по-високо качество.

Засега единици са фирмите, способни да произвеждат под собствена марка и не това трябва да е основната цел на фирмите в обозримото бъдеще. Ако до падането на митническите ограничения през 2005г. те не са постигнали стабилно положение и трайни контакти със западни партньори са обречени на доизживяване, поради силна конкуренция на азиатските фирми и компаниите от Източна Европа и Карибския басейн. Фирмите не могат да разчитат само на ниската цена на труда, защото започва да се развива още един шивашки център в Северна Африка, който ако не друго със сигурност ще е най-евтината алтернатива за производство.

Бъдещето на шивашката ни промишленост е в специализирането на производството в по-сложни облекла, засилване на между фирмените връзки и диверсификация в производствения риск при постоянен процес на иновация.

Основните изводи са:

1. Основно предимство, предвид евтиния труд, пред конкурентите ни е близостта до европейския пазар.
2. Една от най-важните детерминанти за развитието на сектора е увеличаване на инвестициите и подновяване на машинния парк.
3. Оформянето на между-фирмени връзки ще засили иновациите, квалификацията на работната ръка и ще доведе до по-конкурентно положение българските производители. Те трябва да привлекат вниманието на държавата върху развитието на отрасъла за включването му в програми на предприсъединителните фондове на ЕС и оптимизиране дейността на митниците с цел премахване на дъмпинговия внос.
4. Пред страната не стои перспективата на изграждане на силни търговски марки, но стратегията в средносрочен период трябва да е поемане на по-висок риск и задоволяване изискванията на западните производители. Само така сектора ще има възможност трайно да се впише в глобалната схема на пазара и в дългосрочен период, не по-малко от десет години, да се бори за утвърждаването на собствени марки на пазара.
5. Засега единствената възможна реализация за производителите са участия в търговски каталози и малки туристически магазинчета, освен изпълняване на поръчки за чужди производители при условията на ишлеме или пълен пакет готов продукт.

Дървопреработвателна промишленост

Преработваща промишленост, не класифицирана другаде

Брой стопански единици 2003 г. – 18 + 22

Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Включват се фирмите, произвеждащи дървен материал и изделия от него, но без мебели. Мебелите са включени в “Преработваща промишленост, не класифицирана другаде”.

Номер По-големите работодатели

1. ВРАЦАЛЕС ЕАД
2. ГАЛАКСИ ПЛАЗА А.ВЪЛКОВ ЕТ
3. ДЪБ АД
4. ИНТЕРИОР И БИТ ООД
5. КЕДЪР ТЗ -Т. [ЗАРКОВ ЕТ](#)
6. ТОШО ТОШЕВ - М 63 ЕТ
7. АТАМАР, с. Паволче
8. АНГЕЛ ЕТ, с. Горно Пещене

Производство на продукти от други неметални минерални суровини

Брой стопански единици 2003 г. – 12

Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Номер По-големите работодатели

1. ХОЛСИМ – БЪЛГАРИЯ АД
2. БУЛНЕД ООД

Химическа промишленост

Брой стопански единици 2003 г. – 6

Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Включват се фирмите, произвеждащи химически вещества, продукти и влакна.

Номер Фирмите

1. М - ИНЖЕНЕРИНГ - Враца АД
2. МЕСЕР ХИМКО ГАЗ ООД
3. СИГМА – ВИТЕС ООД
4. ХИМКО АД в ликвидация
5. ХИМКОМ ИНЖЕНЕРИНГ ООД

Съгласно класификацията на НСИ “Производство на изделия от каучук и пластмаси” са регистрирани 13 стопански единици.

Номер Фирмите

1. АЛЕКС ЕООД

2. АЛПЛА Чернокожев ЕООД

Машиностроене

Брой стопански единици 2003 г. – 18

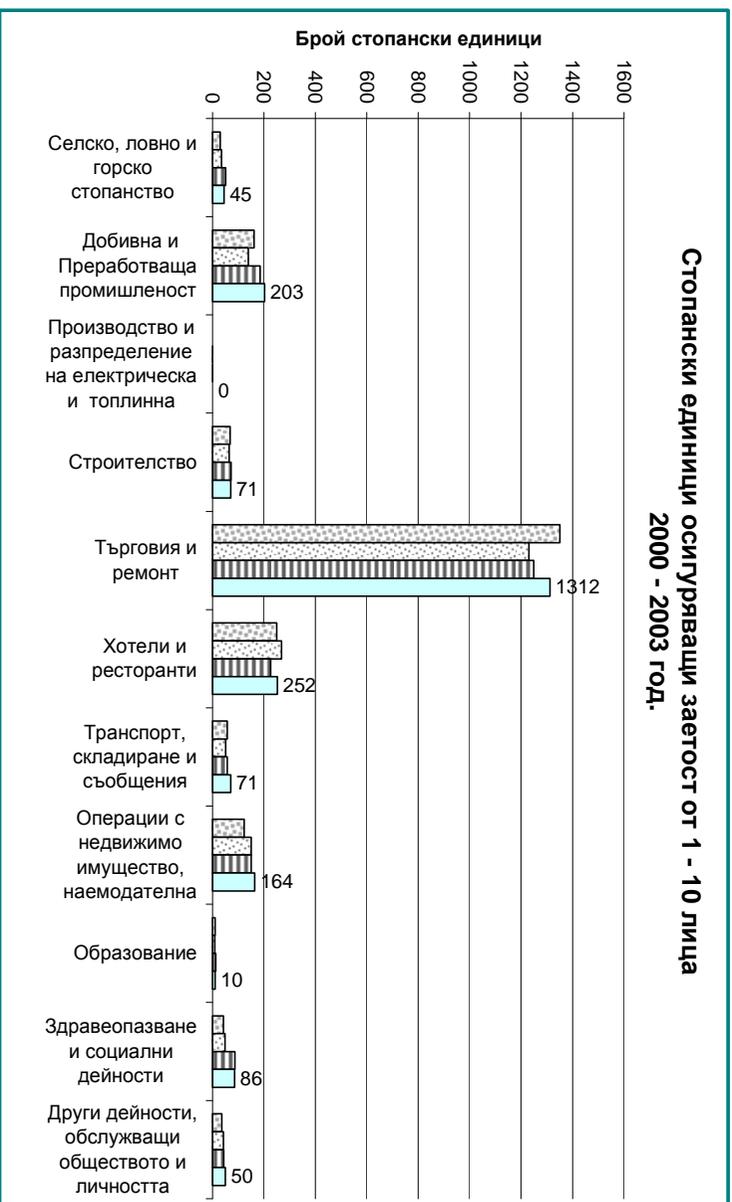
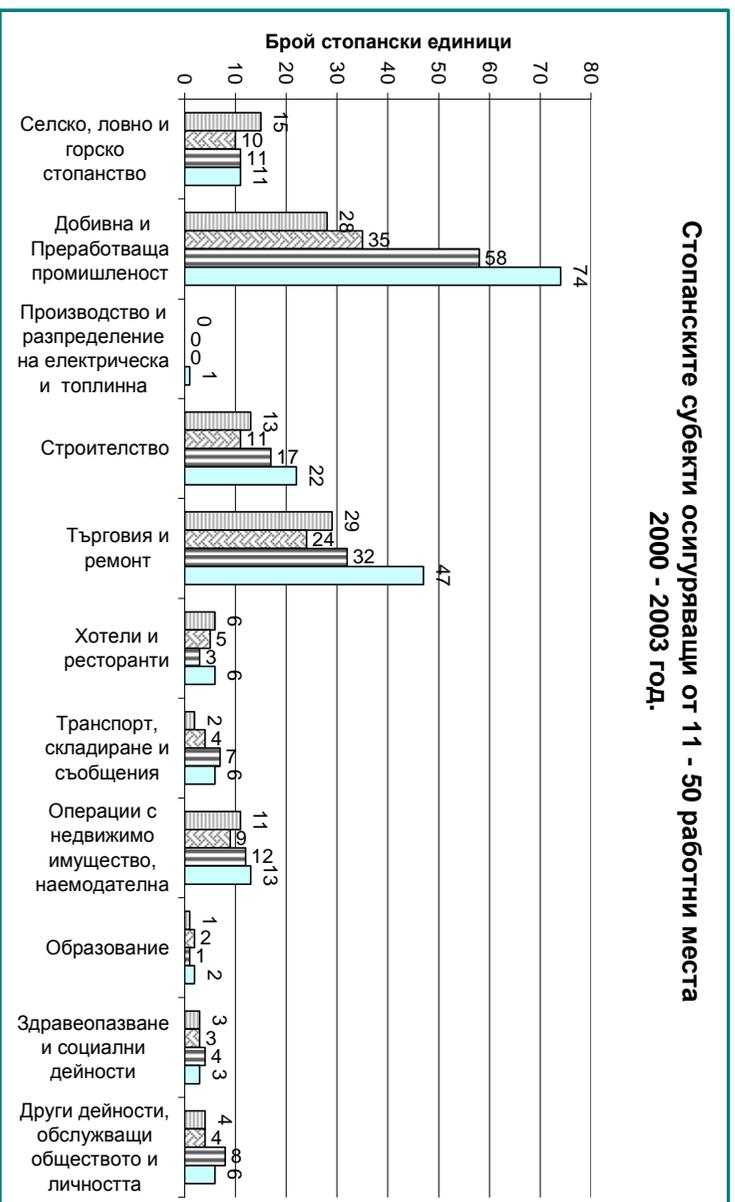
Нетни приходи от продажби 2003 г. – отчита се в “Добивна и преработваща промишленост”

Включват се фирмите, произвеждащи машини и оборудване, без електро и оптично оборудване

Номер	Фирмите
1.	АГРОПОДЕМ - 2001 ООД
2.	ВЕМА ЕООД
3.	ВРАЦА -СТАРТ АД
4.	ВРЗ ВОЛА ООД/ Тотема Инженеринг ООД
5.	ЗММ АД
6.	МЕТАЛ ЕЛЕКТРО ИМПЕКС АД
7.	МЕТАЛИНЖЕНЕРИНГ
8.	МОТОР АД
9.	ОБЕДИНЕНА МАШИНОСТРОИТЕЛНА КОМПАНИЯ АД
10.	РМЗ ВРАТЦАТА ООД
11.	ХИМРЕМОНТСТРОЙ АД
12.	ЦЕНТРОМЕТ АД

Стопанските единици според броя на заетите в							
За общината	Година	Всичко	До 10	От 11 до 50	От 51 до 100	От 101 до 250	Над 251
Общо	2000	2294	2133	112	21	17	11
	2001	2198	2042	107	24	14	11
	2002	2340	2138	153	25	14	10
	2003	2506	2264	191	26	15	10
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газ и вода	2000	2	0	0	0	1	1
	2001	3	1	0	0	1	1
	2002	4	1	0	0	2	1
	2003	4	0	1	1	1	1
Търговия и ремонт	2000	1383	1351	29	2	0	1
	2001	1258	1230	24	3	0	1
	2002	1283	1249	32	1	0	1
	2003	1362	1312	47	2	0	1
Хотели и ресторанти	2000	257	250	6	1	0	0
	2001	275	269	5	1	0	0
	2002	231	227	3	1	0	0
	2003	259	252	6	1	0	0
Транспорт, складиране и съобщения	2000	65	58	2	0	2	3
	2001	60	51	4	0	3	2
	2002	70	58	7	2	1	2
	2003	82	71	6	2	1	2
Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес услуги	2000	136	124	11	0	0	1
	2001	161	151	9	0	0	1
	2002	164	151	12	0	0	1
	2003	178	164	13	0	1	0
Други дейности, обслужващи обществото и личността	2000	42	37	4	0	1	0
	2001	47	42	4	0	0	1
	2002	53	44	8	0	1	0
	2003	57	50	6	0	0	1

Строителство

Брой стопански единици 2003 г. – 99

Нетни приходи от продажби 2003 г. – 30 млн.лв. или 6,7 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 8 615 000 лв.

Операираща ефективност, 2000 – 2003 г. – от 2,31 до 2,80 %

Строителството е един от най-динамично развиващите се отрасли в общинската икономика. През последните четири години, относителният дял на приходите от строителството в нетните приходи от продажби на фирмите в Община Враца непрекъснато нараства и от 3,5 % през 2000 г. достига 6,7 % през 2003 г. Активно действащите фирми от отрасъл строителство, на територията на Общината са около 100 бр.

Номер	По-големите работодатели
1.	БКС ЕООД
2.	ГАМА 111 ООД
3.	ГАРАНТ 90 СД
4.	ИНТЕРСТРОЙ 48 ЕООД
5.	ИВАЙЛО ЙОРДАНОВ ЕТ
6.	КОРЕКТ ООД
7.	МИ -ПЕТ ООД
8.	ОПАЛ - 94 АД
9.	ПЕТЪР ЦАЛОВСКИ ЕТ
10.	ПЪТСТРОЙИНЖЕНЕРИНГ АД
11.	РОСЕНСТРОЙ ЕТ
12.	СП – 90 ЕТ
13.	СТРОИТЕЛСТВО И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ДП
14.	СТРОЙИНВЕСТ ООД
15.	ТОП - 33 ЕТ
16.	ТРС – 94 АД
17.	ХРИСТО ЛАЛОВ ЕТ
18.	ЦВЕТАН АСЕНОВ ЕТ

Стопанските единици според броя на зетите в Строителство							
За общината	Година	Всичко	До 10	От 11 до 50	От 51 до 100	От 101 до 250	Над 251
				50	до 100	до 250	
Общо	2000	2294	2133	112	21	17	11
	2001	2198	2042	107	24	14	11
	2002	2340	2138	153	25	14	10
	2003	2506	2264	191	26	15	10
За отрасъла	2000	88	69	13	4	2	0
	2001	81	65	11	3	2	0
	2002	95	72	17	4	2	0
	2003	99	71	22	3	3	0

Търговия и ремонт

Брой стопански единици 2003 г. – 1362

Нетни приходи от продажби – 145 - 230 млн.лв. или от 33 – 47 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 29 428 000 лв.

Операща ефективност, 2000 – 2003 г. – от 2,62 до 2,45 %

Хотели и ресторанти

Брой стопански единици 2003 г. – 259

Нетни приходи от продажби – 4 - 5 млн.лв. или около 1 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 3 291 000 лв.

Операща ефективност, 2000 – 2003 г. – от 3,0 до 1,12 %

Транспорт и съобщения

Брой стопански единици 2003 г. – 81

Нетни приходи от продажби – 39 - 65 млн.лв. или от 8 – 14 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 12 754 000 лв.

Операща ефективност, 2000 – 2003 г. – от 20,94 до 33,21%

Образование

Брой стопански единици 2003 г. – 12

Нетни приходи от продажби – 200 - 500 хил.лв. или от 0,1 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – няма данни

Операща ефективност, 2000 – 2003 г. – от -7,8 до -0,22 %

Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес услуги

Брой стопански единици 2003 г. – 178

Нетни приходи от продажби – 3 – 5 млн.лв. или от 0,5 - 1 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 3 925 000 лв.

Операираща ефективност, 2000 – 2003 г. – от 13,09 до 4,83 %

Номер По-големите работодатели

1. Агенция “Аура”
2. Агенция “Олимпия”
3. Агенция “Оптима 99”
4. Агенция “Перфект”
5. Агенция за недвижими имоти “Рай 91”
6. Борса Имоти

Здравеопазване и социални дейности

Брой стопански единици 2003 г. – 94

Нетни приходи от продажби– 1 - 8 млн.лв. или от 0,2 - 2 % от общите нетни приходи в общинската икономика

ДМА към 2003 г. – 5 509 000 лв.

Операираща ефективност, 2000 – 2003 г. – от -120,98 до 4,09 %

Номер По-големите работодатели

1. “Диагностично-консултативен център – I” ЕООД
2. “Медико-техническа лаборатория по зъбопротезиране” ЕООД
3. “Медицински център за рехабилитация и спортна медицина” ЕООД
4. “Междубластен диспансер за онкологични заболявания със стационар” ЕООД
5. “Областен диспансер за кожно-венерически заболявания със стационар” ЕООД
6. “Областен диспансер за пневмофтизиатрични заболявания със стационар” ЕООД
7. “Областен диспансер за психични заболявания със стационар” ЕООД
8. “Стоматологичен център – I” ЕООД
9. Дом за медико-социални грижи за деца
10. МБАЛ “Христо Ботев”
11. Център за спешна медицинска помощ

Производство на някои промишлени изделия в Област Враца

Промишлени изделия	2000	2003
Металорежещи машини - бр.	88	-
Отливки – т	1875	-
Платове памучни(готови) – хил. л. м	14349	-
Спално бельо, тъкано, от памук – бр.	-	3 626 783
Покривки и кърпи за маса, тъкани, от памук – бр.	-	52 778
Работно облекло – бр.	-	32 735
Мъжко горно облекло - бр.	23 000	-
Дамско горно облекло – бр.	16 000	-
Горно облекло (без работно) – бр.	-	344 606
Ризи, блузи и друго долно облекло – бр.	-	97 796
Месо – т	540	-
Месо от животни - т	-	1647
Месо от птици - т	-	248
Колбаси - т	1035	1360
Сирене (бяло саламурено) - т	9	-
Мляко за консумация - хил. л	75	-
Кашкавал - т	251	-
Хляб - т	1406	-
Хляб без прибавки на мед, сирене, плодове - т	-	5679
Брашно (пшеничено) – т	15635	-
Брашно, пшеничено и смес от пшеница и ръж – т	-	12245
Пресни хлебни и сладкарски изделия	-	317
Комбиниран фураж - хил. т	6	-
Води, вкл. минерални и газирани води, подсладени със захар или други подсладители или ароматизатори (безалкохолни напитки) – хил.л	-	951
Източник: ТСБ – Враца		
Поради промяна в методологията посочените данни за 2003 г. не могат да се сравняват с предходни години.		
Забележка: За 2001 и 2002 данните са конфиденциални.		

Въпросът за повишаването на конкурентоспособността на българската икономика се разглежда в контекста на Лисабонската стратегия, чиято цел е към 2010 година да превърне Европейския съюз в най-динамичната и конкурентноспособна икономика, основана върху познанието и осигуряваща устойчив растеж, работни места, социално сплотяване и респект към околната среда.

Две са основни направления, в които Министерството на икономиката⁸ е насочило своите усилия за повишаване конкурентоспособността на българската икономика в:

1. Подобряване на бизнес средата, която е ключов фактор за развитието и просперитета на частния сектор, и
2. Подготовка на предприемачеството за изпълнение на изискванията на ЕС и използване на преимуществата на Единния европейски пазар.

Подобряване на бизнес средата се търси чрез усъвършенстване на законодателната рамка, оптимизиране на регулаторните режими и привличане на деловите среди в разработването и реализацията на икономическите политики. Изследване на агенция АФИС, направено по поръчка на бизнес-клуб "Възраждане", наред с окуражителните данни, че значителна част от представителите на бизнеса оценяват собственото си развитие като успешно - 31% и добро, но с известни трудности - 42%, се откриха най-големите бариери пред бизнеса по отношение на регулаторните режими. Това са:

- разрешителните от ХЕИ
- разрешителните за откриване на търговски обект
- разрешителните за строеж.

Разбира се, тези режими са необходими, те са насочени в защита на здравето и живота на хората. Това, което държавата и местните власти могат да направят е да усъвършенстват механизмите за прилагането им, да съкратят сроковете. Тази задача стои пред администрацията. В ход са съответни промени в законите и подзаконовата нормативна уредба за изпълнението на одобрените от правителството препоръки за премахване и облекчаване на 192 режима. Вече са приложени препоръките за 144 режима или изпълнението е 75 %.

В последно време бяха приети няколко изключително важни законопроекта на Министерството на икономиката:

- Закон за насърчаване на инвестициите -
- Закон за обществените поръчки

⁸ *Конкурентноспособност на българската икономика, Евгения Колданова, заместник-министър на икономиката, Семинар "Готови ли сме да посрещнем конкурентния натиск на ЕС", гр. Варна, 30 юни 2004 г.*

Фирмите предвиждащи разширение на дейността			
N	Наименование	Предмет на дейност	Разширение
1.	АНДИ ЕООД	Нови услуги по МПС	В бъдеще
2.	ГАЛАКСИ ПЛАЗА ЕОД	Нови модели мебели	След 1 год.
3.	ГЕРГЪОВЧЕ ООД	Разширяване на асортимента, доставка на място до крайния клиент	В бъдеще
4.	ИНТЕРНЕТ – Цветан Николов	Нови информационни системи	След 3 год.
5.	ЛАЛОВ & ВАЧЕВ ЕООД	Нови опаковки	След 1 год.
6.	Тошев М 63	Нови модели мебели	След 1 год.
7.	ХОЛСИМ България	Нови марки цимент	След 1 год.
8.	ЦЕНТРОМЕТ	Нови микролегирани сплави и изделия с голяма дължина	След 1 год.
9.	ШИРОКОПЕЧАТЕН ТЕКСТИЛ АД	Нови модели платове	След 1 год.

Фирмите извън град Враца			
N	Наименование	Предмет на дейност	Забележка
1.	Ангел ЕТ	Дърводелски цех	с. Горно Пещене
2.	Белия 40-Димитър Живков ЕТ	Малка фурна, хлебни изделия	с. Три кладенци
3.	Павлин Ребърковски ЕТ	Цех за равеници, китеници и битова тъкан, не работи от 2000 г.	с. Тишевица
4.	Птицекомбинат, с. Мраморен	Отглеждане на кокошки - носачки	Собственост на ЕТ "Снежана Василева – Феникс", Криводол
5.	ХОЛСИМ България АД	Цимент и строителни материали	с. Бели Извор
6.	Атамар	Мебели	с. Паволче
7.	Шивашки цех	облекло	с. Паволче
8.	Ст. Костадинови синове	Хлебни изделия	с. Паволче

Списък на фирмите в ликвидация по години			
Име на фирма	Състояние	Брой служители	Година
<u>Веслец-91 (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	33	1997
<u>Здравец-Враца (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	7	1997
<u>Агровил-С (Враца)</u>	[Ликвидация]	3	1999
<u>Вестител (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	10	1999
<u>Враца-Търговия (Враца)</u>	[Ликвидация]	11	1999
<u>Строително-производствени бази (Враца)</u>	[Ликвидация]	20	1999
<u>Агропродукт-Враца (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	12	2000
<u>Дева-МП (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	27	2000
<u>Домостроене-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	15	2000
<u>Млечна промишленост-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	2	2000
<u>ПМУ-Враца-92 (Враца)</u>	[Ликвидация]		2000
<u>Скорпио агротех сервиз (Враца)</u>	[Ликвидация]	1	2000
<u>Хемус Тур 98 (Враца)</u>	[Ликвидация]		2000
<u>Агроуслуги (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	55	2001
<u>Врацалес (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	45	2001
<u>Враца-филм (Враца)</u>	[Ликвидация]	13	2001
<u>Еко Метал 1 (Враца)</u>	[Ликвидация]	10	2001
<u>Златица М и К (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	9	2001
<u>Инструментално оборудване и екипировка (Ножаров) (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	111	2001
<u>Обединена машиностроителна компания (Враца)</u>	[Ликвидация]	250	2001
<u>ОМК-Холдинг (Враца)</u>	[Ликвидация]	31	2001
<u>Промсток (Враца)</u>	[Ликвидация]	4	2001
<u>Сталита Валентина (Враца)</u>	[Ликвидация]	5	2001
<u>Стройкомплект-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	22	2001
<u>Индустриалснаб - приват (Враца)</u>	[Ликвидация]		2002
<u>Респект (Враца)</u>	[Несъстоятелност]		2002
<u>Тенис бел (Мебел) (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	2	2004
<u>Инжстрой</u>	[Процедура по несъстоятелност]		2005
<u>Химко (Враца)</u>	[Процедура по несъстоятелност]	355	2005

Списък на фирмите в ликвидация по азбучен ред			
Име на фирма	Състояние	Брой служители	Година
<u>Агровил-С (Враца)</u>	[Ликвидация]	3	1999
<u>Агропродукт-Враца (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	12	2000
<u>Агроуслуги (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	55	2001
<u>Веслец-91 (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	33	1997
<u>Вестител (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	10	1999
<u>Врацалес (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	45	2001
<u>Враца-Търговия (Враца)</u>	[Ликвидация]	11	1999
<u>Враца-филм (Враца)</u>	[Ликвидация]	13	2001
<u>Дева-МП (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	27	2000
<u>Домостроене-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	15	2000
<u>Еко Метал 1 (Враца)</u>	[Ликвидация]	10	2001
<u>Здравец-Враца (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	7	1997
<u>Златица М и К (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	9	2001
<u>Индустриалснаб - приват (Враца)</u>	[Ликвидация]		2002
<u>Инжстрой (Враца)</u>	[Процедура по несъстоятелност]		2005
<u>Инструментално оборудване и екипировка (Ножаров) (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	111	2001
<u>Млечна промишленост-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	2	2000
<u>Обединена машиностроителна компания (Враца)</u>	[Ликвидация]	250	2001
<u>ОМК-Холдинг (Враца)</u>	[Ликвидация]	31	2001
<u>ПМУ-Враца-92 (Враца)</u>	[Ликвидация]		2000
<u>Промсток (Враца)</u>	[Ликвидация]	4	2001
<u>Респект (Враца)</u>	[Несъстоятелност]		2002
<u>Скорпио агротех сервиз (Враца)</u>	[Ликвидация]	1	2000
<u>Сталита Валентина (Враца)</u>	[Ликвидация]	5	2001
<u>Строително-производствени бази (Враца)</u>	[Ликвидация]	20	1999
<u>Стройкомплект-Враца (Враца)</u>	[Ликвидация]	22	2001
<u>Тенис бел (Мебел) (Враца)</u>	[Несъстоятелност]	2	2004
<u>Хемус Тур 98 (Враца)</u>	[Ликвидация]		2000
<u>Химко (Враца)</u>	[Процедура по несъстоятелност]	355	2005

Бизнес и регулативни режими

Шест са основните⁹, най-масово създаващи трудности за бизнеса документа - санитарно разрешително за въвеждане в експлоатация от ХЕИ; регистрация на търговски обект; разрешение за строеж (виза за строеж); разрешение за ползване на строеж; разрешение за въвеждане в експлоатация от ДВСК; разрешение за превози на пътници и товари с автомобилен транспорт.

Три са основните проблеми, които се открояват от бизнеса при получаването на всички видове административни актове - продължителността на процедурата по издаване на документа; големият обем документи и изисквания, необходими за получаване на индивидуалния административен акт и необходимостта от представяне на документи, които вече се съдържат в публичните регистри.

Като цяло, представителите на стопанските организации, участвали в изследването, смятат, че повечето режими трябва да претърпят промяна, защото във вида, в който са в момента, създават множество пречки и отнемат много време на фирмите.

Желанието и предложенията за промяна в тези режими се свързват основно с улесняване на бюрократичните процедури най-вече чрез намаляване и унифициране на броя документи и изисквания, по издаването на документа; въвеждането на ефективно работеща система за обслужване на фирмите, спестяваща разхода на време и средства, като обслужването на "едно гише". Другите предложения се отнасят до намаляване на времетраенето на процедурите и увеличаване срока на валидност на издадените административни актове.

1. Регистрация на търговски обект

Пререгистрацията на търговските обекти е проблем, продиктуван от сроковете на валидност на направената регистрация. Пререгистрирането де факто изисква представянето на документите, които вече са били представени в общината при регистрация на обекта. Относно този регулативен режим остават в пълна сила посочените вече общовалидни за всички регулативни режими проблеми, а именно – времето, необходимо за цялата процедура, големият брой документи и необходимостта да се представят такива, които вече съществуват в публичните регистри.

Предвид *сумите, платени за външна помощ* при получаване на регистрацията, тук се появява и проблемът с размера на разходите, направени от фирмата по получаване на регистрацията. Достъпът до информация за това какви документи и действия от страна на желаещия да извърши регистрацията, също е посочен като проблем. В много от случаите тази неяснота е една от

⁹ Проблеми за бизнеса, произтичащи от прилаганите регулативни режими, (Анализ на резултатите от социологическо изследване на бизнеса в България), София, юни 2004 г.

причините за търсене на помощ от фирми, които са “канализирали” процедурата, използвайки свои неформални контакти в общинската администрация.

При регистрацията на търговски обект, представителите на бизнеса се сблъскват с *нормативна уредба*, която не е съобразена с настъпилите промени в съответния бранш (например, остарели лекарствени форми), неясни формулировки, както и с некомпетентност и подкупност от страна на служителите. Липсата на координация между различните институции, а както и между отделите в рамките на една институция, са причина за изразходването на повече време и средства.

Критериите и таксите за регистрацията са фиксирани и не зависят от големината на фирмата. В същото време не е ясна валидността на издадения документ. Тъй като регистрацията на търговските обекти се регулира от местните власти, те са органите, определящи срока на валидност на документа и периода, през който трябва да се извършва пререгистрация, с произтичащите от това нова подготовка на документи и заплащане на такси.

Други възможни решения на посочените вече проблеми, които предлагат са:

1. Намаляване на изискванията при евентуална пререгистрация;
2. Диференциране на правата и задълженията на двете страни – администрация и фирма, включително определяне на ясни правила за работа на администрацията
3. Диференциране на таксите, в зависимост от големината на фирмата;
4. Облекчаване на изискванията при регистрацията на търговски обект;
5. Регламентиране на таксите за всички разрешителни, които се издават.

2. Разрешение за строеж (виза за строеж)

Получаването на разрешение за строеж се регламентира от Закона за устройства на територията и наличието на това разрешително е задължително за всеки, който възнамерява започването на нов строеж или преустройство на вече съществуваща сграда. Нормативно регламентираният срок за одобряване на проекта е един месец от датата на внасянето на проектите и необходимия набор от документи. На практика обаче, един проект може да се връща за преработване, ако се открият нарушения или отклонения от закона. Това, както и необходимото време за набавяне на всички документи, изисквани за задвижване на процедурата, могат да увеличат значително периода, за който ще бъде получено разрешението.

Продължителността на цялата процедура, големият брой документи и изисквания, както и представянето на информация, която вече е била представена по един или друг повод пред различни институции, са основните проблеми, които съпътстват издаването на това разрешение. Тези проблеми до известна степен са продиктувани от неясните и неприложими изисквания за необходимите документи, както и от неспазването на сроковете от страна на институциите, които ги издават.

Разрешението за строеж е свързано с *издаване на скица на парцела*, върху който ще се строи. Именно издаването на тази скица, отнема най-много време.

Трудностите, отнасящи се до *пощаните от бизнеса такси*, се отнасят основно до техния размер, както и до това, че зависят от големината на обектите и не могат да бъдат точно определени.

“За съгласуване на проекта в ХЕИ, проектите се връщат неколнократно – 3-4 пъти и всеки път се заплаща пълната такса за съгласуване, въпреки, че някои изисквания биха могли да се удостоверят на място. Таксите за съгласуване и за оглед (образец 1), съответно – 50 лева и 40 лева- са еднакви и за голям завод, и за фризьорски салон. Получаването на разрешението за строеж се бави прекомерно в общините и се изискват лични срещи с Инвеститора.” (управител на фирма работеща в сферата на търговията услугите)

Предвид посочените проблеми, възможните решения така, както ги виждат представителите на стопанския сектор у нас, са свързани с въвеждане обслужването на едно гише, излагане на ясни изисквания към документите и намаляване на техния брой. Освен тези по-обща предложения, конкретните решения на проблемите, посочени от анкетираните лица, се отнасят до:

- a) Предоставяне на възможността разрешението за строеж да се издава от консултантски фирми;
- b) Необходимост от прилагането на етични норми на поведение в работата на служителите, обслужващи фирмите, както и повишаване квалификацията и отговорностите на кадрите или осъществяване на подбор на квалифицирани такива;
- c) Необходимост от въвеждане на критерии за обективно определяне на таксите, особено що се отнася до монополистите ВиК и Електроразпределение или регламентиране на такива такси за всяка една от институциите, издаващи документи;
- d) Промяна на работното време на служителите, издаващи документи и диференциране на работата им с работни часове за граждани и отделно за надзорници и проектантите;
- e) Да се намалят и унифицират таксите за цялата страна като по този начин се избегне гласуването им от общинските съвети;
- f) Опростяване на процедурата и съкращаване на времето по нея;
- g) Удължаване на срока на валидност на визата за строеж, който в момента е само 6 месеца.

3. Разрешение за ползване на строеж

Получаването на разрешение за ползване на строежа е необходим документ за да стане възможно постройката да бъде пусната в експлоатация. Тава разрешение се издава от началника на Дирекция за национален строителен контрол (ДНСК). Процедурата по получаване на това решение е свързана

с представянето на множество документи за спазени изисквания за сигурност на строежа съобразно конструктивните, екологичните, противопожарните и санитарно-хигиенните норми. За почти една втора от изследваните фирми, които са посочили, че съществуват проблеми с получаването на този вид разрешение, времевият разход е бил повече от 40 дни, като болшинството от тях се е наложило да отделят повече от 50 дни.

Използването на външна помощ за получаването на това решение е сравнително широко разпространена практика сред фирмите като в значителен дял от случаите сумите платени за тази услуга надхвърлят 1000 лева.

Освен времето за получаване и трудностите, съпътстващи всички останали регулативни режими, тук проблем се явява и *разходът на финансови средства*. Един от интервюираните бизнесмени споделя, че общите разходи за плащания към отделните институции достига 6000 лв. без да се включват разходите за проектиране, които са твърде високи за фирмата. Една от причините за този голям размер средства се дължи на броя документи (64), които трябва да бъдат представени, за да се издаде разрешението за ползване на строежа. Бизнесмените говорят и за липса на координация в действията на отделните институции и органи, както и за съществуващи неясноти относно изискванията, свързани с цялостната процедура, отделите нейни етапи и изисквана документация. Споделя се мнението *за некомпетентно прилагане* на Закона за устройство на територията, както и проблеми свързани с честите промени в законовата и подзаконова нормативна уредба.

Промяната трябва да бъде в посока

- a) Намаляване и унифициране броя на необходимите условия и документи;
- b) Въвеждане на обслужването на едно гише, което да приема всички необходими документи и тяхното придвижване по служебен път;
- c) Засилване на контрола върху спазването на законоустановените срокове за издаването на съответните документи;
- d) Намаляване на времето на цялата процедура, определяне на максимален срок за издаване на разрешителното и стриктното му спазване;
- e) Да се осмисли приемлив вариант за фирмите, които са изпълнили проект при съществуващите преди година условия, а сега условията се променят без обекта да е влязъл в действие;
- f) Да се разграничат изискванията между строеж и преустройство;
- g) Ясно категоризиране на обектите за приемане от РДСНК и от ДНСК;
- h) Необходимост от по-обективна преценка на таксите.
- i) Належащо е също във всяка една от институциите, които издават нужните за процедурата документи да бъдат представени ясни инструкции за необходимите действия и изисквания.

4. Разрешение за въвеждане в експлоатация от държавен ветеринарно-санитарен контрол

Разрешението за въвеждане в експлоатация, издавано от ДВСК, се явява в най-голяма степен проблемен за стопанските организации, работещи в сферата на селското стопанство, а до известна степен с пречки по издаването на този документ се сблъскват и фирмите от отрасъл промишленост и търговия. В строителството, транспорта и съобщенията такива случаи са по-скоро изключение.

В приблизително 70% от случаите, процесът по получаване на това разрешение е отнел на бизнесмените до един месец. За малко повече от 10% от анкетиранияте, процедурата е продължила между 50 и 100 дни. По-скоро изключение са случаите, в които този период е по-дълъг.

Ползването на външна помощ за получаване на решението от ДВСК не е особено популярно. Тъй като преобладаващата част от стопанските организации са получили документа в рамките на един месец, за този режим времето по процедурата е проблем, но не в такава степен, както за останалите разгледани дотук режими. Основната насока на евентуалните промени трябва да бъде към намаляване на документите и условията, на които трябва да отговарят обектите, за работата на които е необходимо това решение. Спестяването на време би могло да се осъществи чрез обслужването на "едно гише" или ползване на информацията за фирмата в публичните регистри.

5. Разрешително за превоз на пътници и товари с автомобилен транспорт

Въпреки съществуващите проблеми, една пета от респондентите защитават запазването на режима в настоящия му вид.

Промени, които биха могли да се отразят благоприятно на протичането на цялата процедура, биха били:

- Удължаване на срока на валидност на отделните документи, необходими за издаване на разрешителните и на самите разрешителни;
- Намаляване на срока за издаване на административния акт;
- Диференциране на изискваните документи, според конкретната дейност.

Изводи:

1. В съответните институции да има изложени ясни, действия, документи и такси по получаването на съответния индивидуален административен акт
2. Да се намали и унифицира броят на необходимите условия и документи по издаването на индивидуалния административен акт
3. Да се промени работното време на служителите, издаващи документи
4. Да се увеличи контрола върху спазването на законоустановените срокове за издаване на необходимите документи от страна на институциите

5. Предварително да се проведе консултация от страна на администрацията със съответния бранш за регулирането на дадена стопанска дейност и въвеждането на нови режими или изменението на действащите
6. Да се въведе обслужване на “едно гише” т.е. всички документи да се приемат от едно място и да се придвижват по служебен път
7. Различните ведомства да използват информацията за фирмите от публичните регистри

Общото преобладаващо мнение сред анкетираните лица е свързано с необходимостта от промяна на всеки един от тези четири режима. В по-голяма степен защитават запазването на сегашната процедура производителите на храни – една пета от тях смятат, че ще бъде по-добре режима за регистрация на техните стопански единици да се запази в настоящия му вид.

От своя страна, привържениците на промяната в издаването на съответните административни актове, виждат необходимостта от предприемане на действия в следните насоки:

- Намаляване и унифициране на броя документи и изисквания към фирмите;
- Работеща структура, която да обслужва бизнеса, спестявайки му разход на време чрез обслужването на “едно гише”;
- Изнасяне на ясни инструкции в институциите, издаващи различни видове документи относно действията, които трябва да се предприемат от предприемача;
- Спестяване на многократното издаване на документи и финансовите и времеви разходи чрез ползване на информацията в публичните регистри;
- Удължаване на сроковете на валидност на административните актове (например, 5 годишен срок на валидност за категоризацията на туристически обекти, вместо 3 години).

Като голям се определя и проблема с получаването на три други административни акта – лиценз за извършване на туроператорска и туристическа дейност, лиценз за извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали и разрешително за таксиметров превоз. Повече от 70% са фирмите, които работят с тези административни актове, определят проблемите, свързани с тях като много големи.

6. Други режими, споменати като проблемни за бизнеса

Сред останалите регулативни режими, най-често споменавани от бизнеса като проблемни са:

- Получаване на лиценз за търговия с вино и спиртни напитки;
- Съответствие на обектите с действащите нормативни изисквания по пожарна безопасност;
- Разрешение за включване в ел. мрежата от енергоснабдяване/Разрешение за ел.мощност;
- Издаване/получаване на сертификат;
- Регистрация на фирми (без земеделски производител)/ Пререгистрация на фирми;
- Регулативни режими, свързани с бизнес услуги и инвестиции/ Регулативни режими за експертни услуги.

ПРИЛОЖЕНИЕ Територия

Вид на територията по предназначение площ /дка/							
Селище	Селско стопанска	Горско стопанство	Населени места	Водни течения и водни площи	Пътища	Добив на полезни изкопавани	Общо
1. с. Баница	30 129	4 784	1 568	251	290	80	37102
2. с. Бели извор	16 310	9 092	1 624	474	330		27830
3. с. Веслец	9 992	4 421	383	32	74		14902
4. с. Вировско	19 089	2 640	1 172	438	122		23461
5. с. Власатица	8 962	3 418	409	279	107		13175
6. гр. Враца	67 006	31 384	13 352	2 192	1 087	181	115202
7. с. Голямо Пещене	28 379	2 227	1 629	303	25		32563
8. с. Горно Пещене	21 545	2 526	1 329	310	27		25737
9. с. Девене	39 439	1 201	1 547	1 588	244	67	44086
10. с. Згориград	7 814	18 774	930	57	357		27932
11. с. Косталево	15 635	6 886	671	92	11		23295
12. с. Лиляче	25 528	4 428	1 226	205	450	450	32287
13. с. Лютаджик	7 934	26 452	167	43	10		34606
14. с. Мало Пещене	6 219	713	257	90	22		7301
15. с. Мраморен	19 837	2 955	1 195	236	250		24473
16. с. Нефела	4 760	242	362	11	19		5394
17. с. Паволче	9 302	7 131	529	5	145		17112
18. с. Тишевица	18 372	3 178	997	139			22686
19. с. Три кладенци	25 728	1002	906	334	29		27999
20. с. Челопек	13 602	6 889	428	1	196		21116
21. с. Чирен	40 450	6 320	1 973	273	157		49173
22. гр. Враца – квартали Кулата и Бистрец	13 841	18 413	677	108	241		33280
							660712
Общо	449873	165076	33331	7461	4193	778	660712
Община Враца	449875	165079	33335	7466	4199	785	660712
Дял от общата	68%	25%	5,1%	1,1%	0,6%	0,1%	
Град Враца	67 006	31 384	13 352	2 192	1 087	181	115 202
Дял от общата	58%	27%	11,6%	1,9%	0,9%	0,2%	

ПРИЛОЖЕНИЕ Земеделие

Стопанските единици според броя на заетите в Селско, ловно и горско стопанство							
За общината	Година	Всичко	До 10	От 11 до 50	От 51 до 100	От 101 до 250	Над 251
Общо	2000	2294	2133	112	21	17	11
	2001	2198	2042	107	24	14	11
	2002	2340	2138	153	25	14	10
	2003	2506	2264	191	26	15	10
За отрасъла	2000	47	31	15	1	0	0
	2001	45	35	10	0	0	0
	2002	62	51	11	0	0	0
	2003	56	45	11	0	0	0

Община Враца се състои от един град Враца и 22 села разделени на 23 землища. Почвено-климатичните условия благоприятстват за отглеждане на хлябно и фуражно зърно, трайни насаждения и зеленчуци, а в животновъдството – едър рогат добитък, птици, свине, овце и кози. Тези благоприятни условия, както и дълбоко свързаното със селото население, ще въздействат и в бъдеще за развитието на земеделието в общината.

Климат

Климатът е умерено-континентален. Според делението на страната по температурни условия, Общината е в умерено горещ и топъл пояс, с характерна средна януарска температура на въздуха - 1,9 °C и средна юлска 22,2 °C. Годишната сума на валежите е 550-650 mm за Враца.

Температури

Температурните условия както за Врачанска община, така и за цялата страна се характеризират с бързо затопляне и повишаване през април. Най-високи са температурите през юли и август, когато настъпват и сравнително най-интензивните засушавания. През вегетационния период IV - IX температурните суми за Враца са 3270°C. Продължителността на периода с устойчиво задържане на средните денонощни температури на въздуха над 5°C са от 230 до 250 дни, а над 10°C от 180 - 200 дни, като температурната сума за този период е от 3300 до 3500°C. Като се има предвид, че за развитието на повечето земеделски култури са необходими температурни суми от 1800°C (фуражни култури, пшеница, ечемик, картофи, овес, фасул, тютюн) до 3500°C (зеленчуци, царевица, соя, слънчоглед, люцерна) тези райони може да се считат като благоприятни за отглеждането им.

Друга климатична особеност са дългите периоди на слънце-греене, които благоприятстват развитието на земеделските култури. Продължителността му за периода с температура на въздуха над 10°C е 1600 часа. Преобладава северозападен вятър с повтораемост 50%.

Почви

Основните видове почви са сиви горски и техните разновидности. Обработваемата земя е 377 кв.км, което е нарежда на 2 място сред общините в Област Враца. Общината е основен селскостопански район в областта, като агро-климатичните условия са подходящи за отглеждане на:

- Зърнено-фуражни култури - пшеница, ечемик, овес, царевица, леща
- Технически култури – слънчоглед, рапица
- Зеленчуци и бостани
- Лозя
- Овощни видове

По данни на Областна дирекция “ Земеделие и гори “ и Община Враца, селскостопанският фонд възлиза на 67.30 % от общата площ на землището на общината. Мелиорираните площи са 1778.4 ха, но поради разграждане на част от мелиоративните съоръжения, процентът на поливните площи е 72.5 % - 1289.4 ха.

Ерозирани почви

В района на Врачанската планина ерозионните процеси в горския фонд са с ограничен характер. Площите, засегнати от водна / струйчеста / ерозия са 148.8 ха, от които 144.3 ха са залесени, т.е. 0.7 % от общата площ. Ерозията от I – III степен е съсредоточена в горско – стопански участък “ Леденика “. Противоерозионната защита е реализирана от Държавно лесничество / ДЛ / Враца с изградените баражи, диги и др. и чрез своевременно залесяване на сечищата, голите площи, както и поддържане пълнотата на културите, създадени с противоерозионна и защитна цел.

Заблатени почви

На територията на община Враца няма регистрирани заблатени почви.

Вкислени и засолени почви

Съгласно програмата на ПУДОС – за наблюдение и контрол качеството на почвите за процеса на вкисляване, пунктовете в община Враца са в село Баница. По данни на РИОСВ – Враца анализът на резултатите в посочения пункт показват, че тези почви не се нуждаят от варуване, т. е. не са вкислени. Не са регистрирани вкислени почви за района. На територията на общината няма засолени почви, т. е., които съдържат в профила си над 25 % лесно разтворими соли.

ИЗВОДИ:

- (1) Характерните почвени типове за общината са: сивите горски почви с хумусен хоризонт 20 – 30 до 50 см. средно богати на хумус, със слабо кисела да неутрална почвена реакция,

подходящи за отглеждане на селскостопански култури; кафявите горски почви – най – разпространени в планинските терени, богати на хумус, който силно намалява в дълбочина, с неутрална до слабо кисела почвена реакция; азоналните акумулативни почви – образувани под влияние на наносни процеси около реките в района, средно богати на хумус, с преобладаваща алкална реакция.

- (2) В земеделските земи II – VI категория има възможност за прилагане на програми за развитие на ефективна селскостопанска дейност и изграждане на мелиоративни съоръжения.
- (3) Препоръчителен е мониторинг върху почвите, водите и въздуха за райони за производство на селскостопанска продукция.
- (4) На територията на общината се извършва мониторинг относно контрол и опазване на почвите от замърсяване с пестициди с изтекъл срок на годност и негодни за употреба, и замърсяване с устойчиви органични замърсители - полициклични ароматни въглеводороди /РАН/, полихлорирани бифенили /PCB/.
- (5) Задължително е спазването на препоръките за устойчиво стопанисване и противоерозионна защита на земите в общината.
- (6) Дейностите в кариерите на територията на общината се водят съгласно годишни експлоатационни проекти, съгласувани с МОСВ.
- (7) По изготвен и съгласуван с РИОСВ – Враца проект, предстои рекултивация на 150 дка нарушени терени на фирма “Холсим – България” АД, с. Бели извор.
- (8) На основание изискванията на Постановление № 145 на МС са предвидени за рекултивация терените около бившата мина “Плакалница“, флотационната фабрика и хвостохранилище “Лютаджик“ във Врачанския балкан.

Наповяване в Община Враца

Напоителна система “Дъбника” – за 12 890 дка.

Напоителна система "Дъбника" е за гравитачно подаване на водата, докато другите системи в областта са помпени.

Напоителни системи в област Враца

Изградените площи с напоителни системи и съоръжения в региона са 472 236 дка. От тях 374 266 дка са годни, като разпределението им е:

- НС "Бяла Слатина" - 309 248 дка
- НС "Аспарухов вал" - 29 723 дка
- НС "Софрониево" - 22 401 дка
- НС "Дъбника" - 12 894 дка

Цената на водата за наповяване през периода 1998 – 2002 г. е:

- 1998 г. – 0,08 лв./м³ при гравитачно подаване на водата и 0,18 лв./м³ при помпено
- 1999 г. – 0,09 лв./м³ и 0,20 лв./м³
- 2000 г. - 0,10 лв./м³ и 0,22 лв./м³ (до 10.07.) и 0,12 лв./м³ и безплатно (след 10.07.)
- 2001 г. – 0,04 лв./м³ и 0,10 лв./м³ (препоръчителни цени – гравитачно подаване: 0.10 лв./м³, помпено подаване: 0,16 - 0,25 лв./м³ за различните стъпала
- 2002 г. - 0,05 и 0,12 лв./м³ (препоръчителни цени – гравитачно подаване: 0.10 лв./м³, помпено подаване: 0,18 - 0,31 лв./м³ за различните стъпала

Състоянието на *напоителните съоръжения* е задоволително. Поради разрушаването или ограбването на съоръжения, отделни части от напоителните системи не се използват и са бракувани¹⁰.

Основните причини за малкия размер на напояваните площи в общината и района през последните години са:

- променени условия на земеползване, разпокъсана и дребна по размер земеделска земя;
- голяма част от поливните площи са пустеещи;
- засяване на поливните площи на есенници;
- ограничен пазар за земеделската продукция;
- недостатъчна работна ръка и специалисти;
- разрушена вътрешноканална напоителна мрежа, унищожавани и ограбвани съоръжения;
- необходимост от значителни средства за поддържане и използване на съоръженията;
- липса на поливна и на друга земеделска техника.

Напоителните системи са проектирани, изградени и използвани при едни организационно-икономически условия. Ефективни при тези условия и размер на напояваните площи, сега те са се превърнали в неефективни и енергоемки при сегашните условия и обхват на напояването.

Ценовата либерализация на пазара на селскостопански продукти доведе до изравняване на вътрешните цени с тези на световните пазари, но същевременно и до затруднена реализация, поради силната конкуренция на вносните продукти, идващи от страни със субсидирано земеделие.

Първият етап от развитието на аграрната реформа е настъпил и започва реструктурирането и създаването на условия за развитието на устойчиво, ефективно и печелившо земеделие и преработвателна промишленост, съобразно изискванията на ЕС.

¹⁰ Източник: МЗГ

Горски фонд

Държавно лесничейство Враца отговаря за горското стопанство. На територията на общината горският фонд е 18 413 дка. Основна част от тези площи са разположени в предбалканските и планински части на общината. В собственост на Общината са признати 10 138 дка.

Основните проблеми, които съществуват по отношение на стопанисването на горите в общината са свързани със сезонните полски пожари и незаконната сеч. Основният фактор, за опожаряването на горски масиви, е лошата земеделска практика за изгаряне на растителните остатъци, след прибиране на земеделските култури (основно едногодишни житни). Нерядко палежите на горски имоти са умишлени, с цел да се бракува дървесината за последваща сеч.

В районите, в които преобладава по-бедно селско население, редовна практика е браконьерската подборната сеч в горите, преди настъпването на отоплителния сезон. Същото води до сериозни щети за горското стопанство не само от икономически характер, но и от страна на нарушаване на баланса във възрастовата структура на горите.

Качество на продукцията

Ниското качество на продукцията е един от най-наболелите проблеми на съвременното българско земеделие и хранителна промишленост. Измеренията на качеството имат пряко отношение към пласмента на продукцията на международните пазари. Това важи с особена сила за продуктите с експортна насоченост, като зърно, вино, млечни продукти. Ниското качество е основната причина за ниските цени и слабото представяне на българската зърнена продукция на международните пазари. България страда от острата конкуренция на останалите черноморски държави, които предлагат на подобни цени продукция с по-високо качество. Преработените продукти, които се произвеждат от некачествени суровини, са неконкурентноспособни и в някои случаи дори не биват допускани до европейските пазари.

Повишаването на качеството е залегнало като приоритет в редица програми и стратегии, както национални, така и европейски. Мерки в тази насока са предвидени в Националния план за развитие на земеделието и селските райони 2000-2006 г., но тяхното пълно прилагане тепърва предстои.

Мерките за повишаване на продуктивността и подобряването на управлението трябва да бъдат считани за задължителни предпоставки за успешна и устойчива инвестиция. И именно в тази насока отрасълът може в най-голяма степен да се възползва от директните чуждестранни инвестиции и прехвърлянето на “най-добрите производствени практики”, разработени по света.

Основната стратегическа цел в селското стопанство е създаване на устойчиво развито земеделие, като се спазват оптималните условия за опазване на околната среда и се произвежда качествена растениевъдна и животинска продукция за задоволяване на потребностите. Като краен резултат от реализацията на тази цел се очаква подобряване на жизнения стандарт на населението.

В основата на създаването на устойчиво земеделие лежи развитието на екологично – съобразени растениевъдство и животновъдство, базиращи се на съвременни технологии и техника.

Осигуреност на земеделското производство със земеделска техника

1. Осигуреността със земеделска техника на селското стопанство в общината е недостатъчна - преобладават колесните трактори;
 - а) от верижните трактори преобладават трактори с мощност 90 к.с.;
 - б) от колесните трактори преобладават трактори с мощност 60-75 к.с.;
2. В земеделското производство се използват трактори, които вече не се произвеждат (ДТ-54, С-80, С-100, МТЗ-5ЛС, ТЛ-30 и пр.);
3. Преобладаващите комбайни (над 80%) са с мощност 100 к.с., 220-235 к.с. и 200 к.с.;
4. Преобладаващото количество марки комбайни са свалени от производство (СК-4, Е-516 и модификации и др.).
5. Физически и морално остарелите самоходни земеделски машини са около 90 %.
6. Енергоосигуреността на земеделското производство е между 15,31 к.с. и 58,96 к.с на 1000 дка обработваема земя.
7. Осигуреността на производството с трактори е между 0,10 и 0,58 физ.бр.трактори/1000 дка обработваема земя.
8. Осигуреността на производството със зърнокомбайни е между 0,18 и 0,25 физ.бр.комбайни/1000 дка зърнени култури и слънчоглед.
9. Осигуреността на производството със самоходни силажокомбайни е между 0,50 и 8,45 физ.бр.комбайни/1000 дка едногодишни фуражни култури.
10. Осигуреността на тракторите с работни машини не може да се определи, поради липса на информация.
11. Отчетената осигуреност с техника не е коригирана с коефициент за техническа готовност поради липса на информация за коефициента.

Възрастова структура на населението и заетите в селското стопанство

Възрастовата структура на населението е от особена важност, защото от нея се вижда не само разпределението на хората по възрастови групи, но и доколко се възпроизвежда населението в трудоспособна възраст, от 20 до 60 години. Наблюдават се две основни тенденции:

1. Спрямо 1990 год. населението застарява. Групата до 20 год. намалява, а възрастовата група на населението на 60 и повече години се увеличава.
2. Възрастовата структура на населението е по-равномерна спрямо възрастовата структура на заетите в селското стопанство.

Анализът на доходите на домакинствата позволява да се направят следните по-общии изводи:

1. Основни източници на доходи на домакинствата в района са работната заплата, пенсиите и домашното стопанство.
2. Размерът на общия доход на лице от домакинство рязко намалява. В резултат на рязкото намаляване на доходите на домакинствата намаляват и разходите в тях.

Като обобщение може да се посочи, че процесът на възстановяване на собствеността върху земеделските земи е приключен. Ценовата либерализация на пазара на селскостопански продукти доведе до изравняване на вътрешните цени с тези на световните пазари, но същевременно и до затруднена реализация, поради силната конкуренция на вносните продукти, идващи от страни със субсидирано земеделие.

Първият етап от развитието на аграрната реформа е настъпил и започва преструктурирането и създаването на условия за развитието на устойчиво, ефективно и печелившо земеделие и преработвателна промишленост, съобразно изискванията на ЕС.

Необходими са инвестиции в изграждане на бази за изкупуване и преработка на земеделска продукция и подобряване условията за реализация чрез изграждане на земеделско тържище и Общинска информационна система за пазари, цени, нови технологии и др., до която да имат пряк достъп производителите.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

1. Причините за високия процент на необработваната земя се коренят в ниската доходност на земеделието и проблемите, свързани с осъществяването на изгодна реализация на произведената продукция. Периодичните засушавания, водят до ниски добиви от земеделските култури, което оскъпява допълнително продукцията и при ниското равнище на изкупни цени прави производството губещо. В тази връзка следва да се потърсят начини за диверсификация на структурата на отглежданите култури, за сметка на по-сухоустойчиви и за които има платежоспособно търсене.
2. Периодичните засушавания в района, особено в критичните за развитието на земеделските култури периоди, налага да се насочат повече инвестиции за възстановяване на напоителната мрежа в този район.

3. Големият размер на необработваната земя, където почвата е плодородна, а релефа равнинен, е предпоставка за оземляване на безимотни и малоимотни. Особено това е валидно там, където има повече, а при това и пустееща земя в Държавния и Общинския поземлен фонд.
4. Опитът в осигуряване на необходимата информация за размера структурата на земята в общината доказва още един път необходимостта от създаване на информационна система за регистрация на земята - от различни източници се предоставят различни данни за земята. Събраната богата информация в Поземлените комисии, във връзка с възстановяване собствеността на земята, е надеждна основа за това. Тя ще се допълни и осъвременени и от преброяването на земеделските стопанства. Ако обаче не се изгради система, почиваща на еднакви принципи и не се поддържа нейната актуалност при настъпили промени - покупки-продажби, дарения, арендуване и т. н. ще унищожи и наличната информация. Информационната система ще обслужи създаването на кадастъра на земята, за който са необходими много повече средства и време. Една от мерките на Общата селскостопанска политика на ЕС е да се отпускат субсидии когато 10% от земята не се обработва. За да можем да я прилагаме ние трябва да разполагаме с действителните размери на обработваемата земя. Така ще се сложи край на злоупотребите една и съща земя да се продава по няколко пъти. Когато цялата информация, отнасяща се до земята, се свърже в единна компютърна мрежа, подобно в банковата система, могат да се правят бързи и точни справки от всеки пункт на страната, без за това да е необходимо да се губят време и средства за транспортни разходи от всеки потребител, който се нуждае от някаква информация за земята.
5. Повечето от заетите в него не притежават необходимите познания за рационална и ефективна организация на производствения процес и нямат информация за постиженията на науката и изискванията на пазара.
6. За намаляване на необработваната земя се препоръчват следните мерки:
 - отдаване под наем или аренда при по-ниско равнище на наема или рентата, дори безвъзмездно, за по-дълъг период от време, особено ако земята се наема за създаване на лозя или овощни градини;
 - повишаване интензивността, доходността и конкурентноспособността на земеделското производство ще мотивира населението в общината да се занимава със земеделие и това ще съдейства индиректно за намаляване на пустеещите земи, увеличаване на заетостта и по-пълно използване на продуктивния потенциал на земята.

ПРИЛОЖЕНИЕ Демография

2002 г. Естествено и механично движение на населението по населени места в Община Враца															
ЕКАТТЕ	Област	Население към 31.12.2002			Склюдени	Бракоразводи	Живородени			Умрели			Умрели деца под 1 год.		
	Община	общо	мъже	жени			бракове	води	общо	чета	чета	общо	мъже	жени	общо
VRC	Област Враца	219830	107765	112065	590	275	1848	1002	846	3895	2035	1860	23	12	11
VRC10	Община Враца	83020	40733	42287	291	152	680	360	320	1084	595	489	5	3	2
02590	с. Баница	1371	654	717	3	-	23	9	14	36	20	16	-	-	-
03438	с. Бели извор	832	435	397	1	1	11	3	8	11	6	5	-	-	-
10789	с. Веслец	173	94	79	-	-	-	-	-	4	3	1	-	-	-
11185	с. Вировско	353	155	198	-	1	2	2	-	18	11	7	-	-	-
11555	с. Власатица	386	187	199	1	-	2	-	2	11	2	9	-	-	-
12259	гр. Враца	67262	32999	34263	258	135	555	301	254	711	388	323	3	2	1
15521	с. ГолямоПещене	593	297	296	1	-	4	1	3	22	8	14	-	-	-
16897	с. Горно Пещене	552	274	278	-	-	2	2	-	18	10	8	-	-	-
20376	с. Девене	1306	637	669	1	1	10	5	5	43	26	17	-	-	-
30606	с. Згориград	1897	942	955	7	6	10	4	6	31	18	13	1	1	-
38875	с. Костелево	891	448	443	2	-	3	1	2	23	13	10	-	-	-
43712	с. Лиляче	1327	633	694	6	3	10	3	7	31	22	9	-	-	-
44728	с. Лютаджик	201	106	95	-	-	1	-	1	14	9	5	-	-	-
46807	с. Мало Пещене	65	34	31	-	-	-	-	-	4	1	3	-	-	-
49223	с. Мраморен	1036	508	528	6	1	9	7	2	19	7	12	-	-	-
51528	с. Нефела	544	262	282	-	-	5	2	3	6	5	1	-	-	-
54482	с. Оходен	275	134	141	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-
55070	с. Паволче	815	396	419	3	1	6	2	4	10	4	6	-	-	-
72504	с. Тишевица	590	274	316	-	1	7	5	2	15	6	9	1	-	1
73119	с. Три кладенци	978	498	480	-	1	13	9	4	19	12	7	-	-	-
80311	с. Челопек	601	296	305	-	-	4	4	-	9	6	3	-	-	-
81400	с. Чирен	972	470	502	2	1	3	-	3	23	12	11	-	-	-

Източник: НСИ, ТСБ - Враца

2002 г. Естествено и механично движение на населението по населени места в Община Враца												
Населено място	Заселени			Изселени			Естествен прираст			Механичен прираст		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Област Враца	3210	1401	1809	4734	2114	2620	-2047	-1033	-1014	-1524	-713	-811
Община Враца	993	439	554	1833	866	967	-404	-235	-169	-840	-427	-413
с. Баница	23	8	15	33	10	23	-13	-11	-2	-10	-2	-8
с. Бели извор	14	7	7	16	9	7	0	-3	3	-2	-2	0
с. Веслец	-	-	-	2	1	1	-4	-3	-1	-2	-1	-1
с. Вировско	-	-	-	3	1	2	-16	-9	-7	-3	-1	-2
с. Власатица	11	5	6	2	1	1	-9	-2	-7	9	4	5
гр. Враца	727	317	410	1569	751	818	-156	-87	-69	-842	-434	-408
с. Голямо Пещене	8	4	4	5	2	3	-18	-7	-11	3	2	1
с. Горно Пещене	16	8	8	7	1	6	-16	-8	-8	9	7	2
с. Девене	23	13	10	17	7	10	-33	-21	-12	6	6	0
с. Згориград	18	4	14	20	6	14	-21	-14	-7	-2	-2	0
с. Костелево	-	-	-	9	5	4	-20	-12	-8	-9	-5	-4
с. Лиляче	28	12	16	30	16	14	-21	-19	-2	-2	-4	2
с. Лютаджик	-	-	-	1	-	1	-13	-9	-4	-1	0	-1
с. Мало Пещене	2	1	1	4	2	2	-4	-1	-3	-2	-1	-1
с. Мраморен	28	13	15	27	11	16	-10	0	-10	1	2	-1
с. Нефела	21	8	13	12	8	4	-1	-3	2	9	0	9
с. Оходен	2	-	2	5	3	2	-6	-6	0	-3	-3	0
с. Паволче	19	11	8	9	6	3	-4	-2	-2	10	5	5
с. Тишевица	12	5	7	11	6	5	-8	-1	-7	1	-1	2
с. Три кладенци	26	16	10	29	14	15	-6	-3	-3	-3	2	-5
с. Челопек	8	3	5	7	2	5	-5	-2	-3	1	1	0
с. Чирен	7	4	3	15	4	11	-20	-12	-8	-8	0	-8

Източник: НСИ, ТСБ – Враца

2003 г. Естествено и механично движение на населението по населени места в Община Враца															
ЕКАТТЕ	Население към 31.12.2003			Сключени	Брако	Живородени			Умрели			Умрели деца под 1 год.			
	Населено място	общо	мъже	жени	бракове	разводи	общо	мом-чета	моми-чета	общо	мъже	жени	общо	мом-чета	моми-чета
VRC	Област Враца	21638 8	10591 3	11047 5	652	329	1766	885	881	4000	2152	1848	24	11	13
VRC10	Община Враца	81000	39641	41359	306	136	641	323	318	1129	619	510	5	4	1
02590	с. Баница	1338	639	699	-	2	13	8	5	32	20	12	1	1	-
03438	с. Бели извор	823	433	390	3	1	5	4	1	12	8	4	-	-	-
10789	с. Веслец	170	92	78	-	-	-	-	-	6	2	4	-	-	-
11185	с. Вировско	357	163	194	-	-	2	2	-	19	9	10	-	-	-
11555	с. Власатица	390	188	202	1	-	5	2	3	7	4	3	-	-	-
12259	гр. Враца	65181	31857	33324	285	115	548	281	267	699	386	313	4	3	1
15521	с. Голямо Пещене	692	346	346	1	-	4	1	3	28	14	14	-	-	-
16897	с. Горно Пещене	555	278	277	-	1	1	-	1	18	11	7	-	-	-
20376	с. Девене	1287	626	661	-	3	8	4	4	40	24	16	-	-	-
30606	с. Згориград	1898	943	955	4	4	8	5	3	28	18	10	-	-	-
38875	с. Костелево	875	439	436	3	-	3	1	2	28	14	14	-	-	-
43712	с. Лиляче	1303	624	679	5	4	8	2	6	36	15	21	-	-	-
44728	с. Лютаджик	186	96	90	-	-	-	-	-	15	9	6	-	-	-
46807	с. Мало Пещене	76	38	38	-	-	-	-	-	4	2	2	-	-	-
49223	с. Мраморен	1047	517	530	1	2	10	4	6	32	16	16	-	-	-
51528	с. Нефела	579	289	290	2	1	11	7	4	10	3	7	-	-	-
54482	с. Оходен	296	144	152	-	-	-	-	-	7	5	2	-	-	-
55070	с. Паволче	822	394	428	-	1	2	-	2	17	11	6	-	-	-
72504	с. Тишевица	597	280	317	-	-	5	1	4	16	5	11	-	-	-
73119	с. Три кладенци	955	486	469	-	1	3	-	3	21	13	8	-	-	-
80311	с. Челопек	599	299	300	-	-	1	-	1	15	7	8	-	-	-
81400	с. Чирен	974	470	504	1	1	4	1	3	39	23	16	-	-	-

Източник: НСИ, ТСБ - Враца

2003 г. Естествено и механично движение на населението по населени места в Община Враца													
ЕКАТТЕ	Област	Заселени			Изселени			Естествен прираст			Механичен прираст		
	Община												
	Населено място	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
VRC	Област Враца	5340	2502	2838	6548	3087	3461	-2234	-1267	-967	-1208	-585	-623
VRC10	Община Враца	1548	735	813	3080	1531	1549	-488	-296	-192	-1532	-796	-736
02590	с. Баница	36	13	23	50	16	34	-19	-12	-7	-14	-3	-11
03438	с. Бели извор	13	8	5	15	6	9	-7	-4	-3	-2	2	-4
10789	с. Веслец	5	1	4	2	1	1	-6	-2	-4	3	0	3
11185	с. Вировско	34	20	14	13	5	8	-17	-7	-10	21	15	6
11555	с. Власатица	17	10	7	11	7	4	-2	-2	-	6	3	3
12259	гр. Враца	829	364	465	2759	1401	1358	-151	-105	-46	-1930	-1037	-893
15521	с. Голямо Пещене	136	70	66	13	8	5	-24	-13	-11	123	62	61
16897	с. Горно Пещене	36	19	17	16	4	12	-17	-11	-6	20	15	5
20376	с. Девене	28	16	12	15	7	8	-32	-20	-12	13	9	4
30606	с. Згориград	42	21	21	21	7	14	-20	-13	-7	21	14	7
38875	с. Костелево	19	7	12	10	3	7	-25	-13	-12	9	4	5
43712	с. Лиляче	35	18	17	31	14	17	-28	-13	-15	4	4	0
44728	с. Лютаджик	4	2	2	4	3	1	-15	-9	-6	0	-1	1
46807	с. Мало Пещене	16	7	9	1	1	-	-4	-2	-2	15	6	9
49223	с. Мраморен	52	27	25	19	6	13	-22	-12	-10	33	21	12
51528	с. Нефела	51	29	22	17	6	11	1	4	-3	34	23	11
54482	с. Оходен	32	18	14	4	3	1	-7	-5	-2	28	15	13
55070	с. Паволче	39	16	23	17	7	10	-15	-11	-4	22	9	13
72504	с. Тишевица	30	15	15	12	5	7	-11	-4	-7	18	10	8
73119	с. Три кладенци	20	12	8	25	11	14	-18	-13	-5	-5	1	-6
80311	с. Челопек	18	12	6	6	2	4	-14	-7	-7	12	10	2
81400	с. Чирен	56	30	26	19	8	11	-35	-22	-13	37	22	15

Източник: НСИ, ТСБ - Враца

Раждаемост и смъртност на населението на гр. Враца и Община – Враца
за периода 1998 - 2004 г.

Година	Раждаемост		Смъртност	
	Враца	Община	Враца	Община
1998	871	-	776	-
1999	973	980	763	1133
2000	891	897	789	1126
2001	863	872	748	1070
2002	844	850	822	1156
2003	776	779	861	1228
2004	868	870	902	1230

Данните са на база настоящ адрес.

Половата структура на населението на гр. Враца и община – Враца
за периода 1998 - 2004 г.

Година	Полова структура			
	Враца		Община	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени
1998	38574	39632	46757	48116
1999	37845	39080	46008	47555
2000	37594	38929	45539	47186
2001	37257	38649	45091	46817
2002	36754	38193	44425	46228
2003	35639	37254	43329	45243
2004	35120	36993	42607	44820

Данните са на база настоящ адрес.

Таблица на населението по постоянен и настоящ адрес

Населено място	Постоянен адрес				Настоящ адрес			
	Общо	н. адрес в нас.място	н. адрес в нас.място от общината	н. адрес извън общината	общо	н. адрес в нас.място	н. адрес в нас.място от общината	н. адрес извън общината
1	2	3	4	5	6	7	8	9
с. Баница	1335	1233	20	82	1389	1233	88	68
с. Бели Извор	738	674	24	40	781	674	85	22
с. Веслец	134	107	16	11	123	107	14	2
с.Вировско	313	259	22	32	344	259	71	14
с. Власатица	359	298	49	12	345	298	35	12
гр. Враца	79876	69381	1378	9117	72218	69381	546	2291
с. Голямо Пещене	502	455	28	19	666	455	169	42
с. Горно Пещене	420	381	13	26	453	381	59	13
с. Девене	1120	1024	39	57	1166	1024	101	41
с. Згориград	1887	1729	64	94	1884	1729	128	27
с. Косталево	834	732	64	38	792	732	51	9
с. Лиляче	1519	1217	79	223	1369	1217	116	36
с. Лютаджик	162	141	11	10	160	141	16	3
с. Мало Пещене	58	52	3	3	78	52	22	4
с. Мраморен	1162	994	37	131	1109	994	76	39
с. Нефела	505	467	23	15	577	467	91	19
с. Оходен	269	230	24	15	276	230	36	10
с. Паволче	783	706	31	46	795	706	75	14
с. Тишевица	593	519	24	50	606	519	37	50
С. Три Кладенци	947	864	23	60	942	864	41	37
с. Челопек	544	511	24	9	574	511	55	8
с. Чирен	833	759	42	32	902	759	126	17
Всичко за общината	94893	82733	2038	10122	87549	82733	2038	2778

Данните са на ЕСГРАОН, Процедура Извличане на таблици, Община Враца към 09.02.2005г.

ПРИЛОЖЕНИЕ Малцинства

Етнически групи

Според последното преброяване на населението през 2001 г. броят на лицата декларирани принадлежност към определена етническа група е: българска – 82081 (96 %), турска – 94, ромска – 2128, друга – 269. Не са се определили 299 души и не са показали 344 души.

Население на община Враца по населени места, етническа група и възрастови групи към 01. 03. 2001 г.				
Населено място	Общо	Възраст		
		0 - 18	19 - 59	60 +
Община Враца	85215	18834	51306	15075
Българска	82081	17686	49641	14754
Турска	94	26	60	8
Ромска (циганска)	2128	944	1046	138
Друга	269	44	194	31
Не се самоопределят	299	96	171	32
Непоказано	344	38	194	112
с. Баница	1418	276	618	524
Българска	978	117	386	475
Турска	6	1	2	3
Ромска (циганска)	426	156	227	43
Друга	2	0	1	1
Не се самоопределят	1	1	0	0
Непоказано	5	1	2	2
с. Бели извор	830	176	460	194
Българска	733	131	412	190
Ромска (циганска)	90	40	46	4
Друга	4	3	1	0
Не се самоопределят	2	2	0	0
Непоказано	1	0	1	0
с. Веслец	188	3	75	110
Българска	186	3	75	108
Непоказано	2	0	0	2
с. Вировско	427	36	117	274
Българска	388	21	98	269
Ромска (циганска)	27	13	13	1
Друга	3	1	2	0
Непоказано	9	1	4	4
с. Власатица	395	50	201	144
Българска	355	37	177	141
Ромска (циганска)	38	13	22	3
Друга	2	0	2	0
гр. Враца	68975	16130	43833	9012
Българска	67268	15503	42915	8850
Турска	82	23	54	5
Ромска (циганска)	895	479	390	26
Друга	211	27	163	21
Не се самоопределят	227	67	133	27
Непоказано	292	31	178	83
с. Голямо Пещене	634	68	242	324
Българска	592	50	222	320
Ромска (циганска)	41	18	20	3
Непоказано	1	0	0	1
с. Горно Пещене	571	63	231	277

Българска	542	52	216	274
Ромска (циганска)	27	11	15	1
Непоказано	2	0	0	2
с. Девене	1328	191	560	577
Българска	1186	146	486	554
Ромска (циганска)	136	44	72	20
Друга	3	1	1	1
Не се самоопределят	1	0	0	1
Непоказано	2	0	1	1
с. Згориград	1935	410	1099	426
Българска	1935	410	1099	426
с. Костелево	919	160	471	288
Българска	913	159	468	286
Друга	1	0	0	1
Непоказано	5	1	3	1
с. Лиляче	1353	235	574	544
Българска	1336	229	565	542
Ромска (циганска)	11	4	7	0
Друга	2	0	2	0
Непоказано	4	2	0	2
с. Лютаджик	226	12	80	134
Българска	226	12	80	134
с. Мало Пещене	75	0	10	65
Българска	75	0	10	65
с. Мраморен	1038	210	514	314
Българска	940	171	463	306
Ромска (циганска)	3	1	2	0
Друга	28	12	13	3
Не се самоопределят	64	25	35	4
Непоказано	3	1	1	1
с. Нефела	547	130	299	118
Българска	428	82	233	113
Турска	2	1	1	0
Ромска (циганска)	110	46	60	4
Друга	5	0	5	0
Не се самоопределят	1	1	0	0
Непоказано	1	0	0	1
с. Оходен	291	19	92	180
Българска	291	19	92	180
с. Паволче	829	160	443	226
Българска	825	160	441	224
Друга	3	0	2	1
Непоказано	1	0	0	1
с. Тишевица	596	103	242	251
Българска	570	93	230	247
Турска	1	0	1	0
Ромска (циганска)	20	10	8	2
Друга	4	0	2	2
Не се самоопределят	1	0	1	0
с. Три кладенци	980	204	402	374
Българска	678	98	242	338
Турска	3	1	2	0
Ромска (циганска)	290	104	155	31
Не се самоопределят	2	0	2	0
Непоказано	7	1	1	5
с. Челопек	620	92	320	208
Българска	620	92	320	208
с. Чирен	1040	106	423	511
Българска	1016	101	411	504
Ромска (циганска)	14	5	9	0
Друга	1	0	0	1
Непоказано	9	0	3	6

Групата на ромите е една от най-големите етнически групи, живеещи на територията на Република България, а така също и в Общината. В общината има селища с концентрирано компактно етническо население /предимно ромско/, представляващо над 40 – 60 % от жителите. Такива са селата: Три кладенци, Баница, Лиляче, Нефела и Тишевица. Около 20 - 30 % от населението е от ромската етническа група в селата Бели извор, Власатица, Голямо Пещене, кв. Кулата. В село Мраморен живее друга малцинствена група, представляваща 43 % от населението и която се самоопределя като влашка.

Част от малцинственото население в с. Лиляче също е от влашката малцинствена група /32 %/. Други селища от общината са със сравнително малко на брой жители от малцинствен произход: Горно Пещене /8 %/, Оходен /9 %/, Чирен /6 %/, кв. Бистрец /5 %/. Има и селища, в които няма малцинствено население: с. Веслец, с. Згориград, с. Косталево, с. Лютаджик, с. Мало Пещене, с. Паволче, с. Челопек.

Предполага се, че в Общината живеят повече роми, по неофициални данни, тъй като една част от тях не желаят да се определят като такива.

Основните проблеми с тях са свързани с:

1. Големите трудности при интегрирането им в обществения и социалния живот. Тези трудности са още по-ясно изразени сега, когато съсловието на безработните и хората, които живеят с доходи, по-ниски от минималните нужди за живот, се увеличила многократно. А това е проблем не само за населението с етнически произход, а на всички българи.
2. Високото ниво на безработица – от 60 – 100 % според населеното място.
3. Образователното равнище на населението с малцинствен произход е изключително ниско и много малко хора имат висше и полувисше образование.
4. Относително голям процент от малцинственото население е с осигурена лекарска и стоматологична помощ. Това не показва, че тези хора имат достатъчно голяма здравна култура, за да се възползват от достъпа до личните си лекари и стоматолог.

ПРИЛОЖЕНИЕ Безработни

1. Брой и динамика на безработните

В регионален аспект равнището на безработицата съществено варира, като в края на 2002 г. при средно за страната равнище на безработица от 16.27% в 9 области равнището на безработица е по-ниско и в 19 области то е над средното за страната (Търговище - 32%; Монтана -27.2%; Разград -26.5%; Смолян - 25.6%; **Враца -24%**; Видин -24%; Шумен- 22.7%; Добрич -22.1%; Пазарджик -21.5%; Ямбол -21.5%; Силистра -21.4%; Плевен -20.8% и т.н.).

В края на 2000 г. при средно за страната равнище от 17.8% 12 области имат равнище под средното и респективно - 16 - над средното за страната (Търговище 34.9%; Разград -30.1%; Монтана -27.1%; **Враца -26.9%**; Шумен -26.%; Смолян -25.9%; Ямбол и Силистра -23%; Добрич и Велико Търново -22%; Сливен 21.9%; Плевен -21.1% и т.н.) Данните показват, че няколко области имат устойчиво високо - почти двойно над средното за страната равнище на безработица и това са Търговище, Разград, Монтана, **Враца** и Смолян. На общинско равнище високо равнище на безработица може да се наблюдава и в области, където равнището на безработица не е сред най-високото¹¹.

Мащабното екстензивно развитие на промишлеността в миналото доведе до наличието на голям брой специалисти с висше и без висше образование, които и сега живеят в общината /главно в гр. Враца/. Създаването на множество предприятия за металолееене, машиностроене и металообработване, текстилна и трикотажна промишленост, конфекция, химическа промишленост, рудодобив, хранително-вкусова промишленост и др. даде възможност много хора да получат образование и специалност в различни, главно технически области, да започнат работа и да се устроят с жилища в района. Преобладаващата част от тях и сега живеят на същите места и се стремят да намерят своето място в икономиката, държавните органи и обществения живот на град Враца и областта.

В резултат на структурните промени или намаляване обема на работа през 2002 г. са направени масови съкращения в: "Химко"АД - Враца; "ОМК" АД; "Тодини" АД; "Белоизворски цимент"АД, "Вратица" ООД, "Инжстрой - Враца", "Атлаз- В" ООД, "Елисейна" ЕАД, "Нефритни столове" – Враца, "Дом за медикосоциални грижи" - Враца, "Орловец" ЕООД Враца, "Балканкар-Искър" АД и др.

¹¹ *Изследване на капацитета на работодателите и на работниците за участие в алтернативна заетост в сектори и региони, в които предстоят масови уволнения (Оценка на ограниченията и възможностите) Проектно финансиране: Програмата за развитие на ООН, Клуб Икономика 2000, 2003 г.*

Година	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.
Процент на безработица	18,08 %	18,95 %	17,5 %	17,47 %	16,84 %	14,1 %
<i>Данните са на база на извадково изследване на НСИ.</i>						

Данните в таблицата показват, че безработицата в района намалява със значителни темпове. Равнището на безработица за Община Враца към 31.12.2004 г. е 11.6 %. Регистрираните безработни лица в общината към края на месец декември 2004 г. са 4861 лица. Намалението, спрямо края на миналата година, когато безработните са били 6340 лица, е с 1606 души или 25 %. От регистрираните безработни мъжете са 44 %, а жените – 60 % като делът на жените намалява спрямо края на миналата година с 21 %. Безработните жени преобладават над мъжете. От общия брой безработни, тези без специалност, са най-много - 38 %. Повечето от тях са с основно и по-ниско образование, което затруднява намирането на работа.

Динамика на пазара на труда в цифри			
Показатели	Община Враца		
	31.03.2004г.	28.02.2005г.	31.03.2005г.
Входящ поток	536	469	395
Ново регистрирани	380	349	297
С възстановена регистрация	156	120	98
Жени	295	255	215
Младежи до 29 години	178	180	130
С висше образование	79	91	88
Изходящ поток	852	719	679
Постъпили на работа	533	575	309
- в т.ч. чрез БТ	456	539	275
Отпаднали/чл.20,ал.3 от ЗНЗ/	231	119	255
Отпаднали по други причини	88	25	115
Заявени работни места	122	128	156
Заети работни места	175	129	132
Свободни работни места	12	45	47
Натиск на пазара на труда	11	10	17
<i>Данните са от АЗ, ТД "Бюро по труда", Враца</i>			

	Регистрирани безработни			Изменение			
	12.2004 г.	11.2004 г.	12.2003 г.	12.2004 /11.2004		12.2004/12.2003	
				брой	%	брой	%
Община Враца	4861	4747	6340	114	2,4	-1479	-23,33
<i>Данните са от АЗ, ТД "Бюро по труда", Враца</i>							

По продължителност на регистрацията								
Община	Всичко		до 6 месеца		от 7 до 12 мес.		Над 12 месеца	
	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%
Община Враца	4861	100	1363	28	815	16,8	2683	55,2

2. Структура на безработните по възраст, пол, образователно равнище, квалификация

а) по възраст

Всичко		до 29 г.		от 30-39 г.		От 40-49 г.		Над 50 г.	
Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%
4861	100	1109	22,8	1034	21,3	1196	24,6	1522	31,3

б) по пол и професионален признак

Всичко		пол				професия					
		мъже		жени		с работн. специал.		специалист и		Без специалност	
Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%
4861	100	2216	45,6	2645	54,4	1497	30,8	1372	28,2	1992	41

с) по образователен признак

Всичко		Висше		Средно		Основно и по-ниско	
Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%
4861	100	539	11,1	2299	47,3	2023	41,6

Безработни жени

Безработните жени регистрирани в Дирекция "Бюро по труда" от Община Враца в края на месец декември 2004 г. са 2645. Преобладава делът на жените със средно образование – 46,4%, с основно и по-ниско образование са 42,1%. Жените без специалност са 45,7%. По отношение на възрастовите групи, жените преобладават в почти всички възрастови групи, с изключение на лицата над 55 години.

С най-голям относителен дял са жените регистрирани над два пъти – 43,9%, а регистрираните за първи път в Дирекция "Бюро по труда" са – 30,1% от всички регистрирани жени. През месец

декември най-голям дял имат жените престояли на пазара на труда над 12 месеца – 59,6% и е нараснал спрямо месец ноември с 1,1 пункта, като за Община Враца той е 56,3%.

Дял на безработните жени в Общината във възрастовите групи %/									
До 19 години	20-24 години	25-29 години	30-34 години	35-39 години	40-44 години	45-49 години	50-54 години	Над 55 години	
54,9	54,0	58,8	55,6	57,7	59,6	54,7	56,1	42,7	

Безработни младежи до 29 години

Безработицата сред младежите до 29 години има изключително неблагоприятен ефект върху настоящата и бъдещата им реализация на пазара на труда. Регистрираните безработни младежи до 29 години в края на месец декември 2004 година са 1109 броя или 22,8%. Разпределението на безработните младежи по професионален признак и образование показва, че безработните младежи без специалност са 56,7%, а с основно и по-ниско образование – 48,9%. Продължава тенденцията безработните младежи без квалификация и с ниско образование да са с висок относителен дял. Основната причина за сравнително високата безработица е свързана с ниското образование и липсата на професия, специалност и квалификация сред преобладаващата част от безработните младежи. Делът на продължително безработните младежи до 29 години е 46,5% и представляват 10,9% от общия брой продължително безработни лица.

Безработни лица с намалена работоспособност

Структура на регистрираните безработни в община Враца с намалена трудоспособност										
Раб. Специалност	Специалности	Без специалност	Висше	Средно	От тях средно професионално	Основно	Начално и по-ниско	За 1-ви път	За 2-ри път	Над 2 пъти
116	111	101	25	196	171	86	21	125	86	117
35,4%	33,8%	30,8%	7,6%	59,8%	52,1%	26,2%	6,4%	38,1%	26,2%	35,7%

Групата на безработните лица с трайно намалена работоспособност, поради специфичните особености на лицата, включени в нея, е с изключителен приоритет в политиката на заетостта. Броят на безработните лица с намалена трудоспособност в Община Враца е 328. В общата съвкупност на регистрираните с намалена трудоспособност преобладаващ дял имат тези без специалност – 33,9%, а по отношение на образованието със средно - 57,1%. По поредност на регистрация с най-голям относителен дял са регистрираните за първи път – 38,9%, следвани от тези регистрирани над два пъти – 35,8%.

Проведени дискусии във фокус групи с безработни водят до следните изводи¹²:

1. Заплахата от увеличаване или запазване на безработните членове в семействата/домакинствата се оценява като напълно реална. В някои семейства вече има и други лица, които са без работа, а работещите имат ниски доходи.
2. Доста мрачни са очакванията за промяна на икономическия статус на безработните лица. Липсата на алтернативи за намиране на работа се свързва предимно с възрастта; неадекватно образование/квалификация; много високата безработица в областта и региона, водеща до голяма конкуренция за свободните работни места и др.
3. Много от участниците гледат положително на идеята за започване на собствен бизнес, но пречките пред такова начинание са много: липса на финансови средства; огромна бюрокрация; неадекватна квалификация за такава дейност; липса на платежоспособно търсене и др.
4. Търсенето на изход от положението извън пределите на региона (в страната или в чужбина) се оценява като възможна алтернатива за много участници. В същото време, за други, тази стъпка е немислима, поради наличието на зависими лица в семейството (деца и възрастни родители) или неувереност, че на друго място ще се справят по добре.
5. Посещението на курсовете за професионална квалификация и преквалификация не се оценява като реален фактор, подпомагащ намирането на работа. Понякога то е продиктувано само от временните материални стимули, а не от реална необходимост за повишаване на знания и умения. Курсовете биха били полезни само ако те отговарят адекватно на пазарното търсене на работна сила със съответна квалификация.
6. Посещението на курсове по чужди езици и компютърна грамотност в най-голяма степен повишава шансовете за намиране на работа.
7. Готовността за участие в курсове за професионална квалификация и преквалификация срещу индивидуално заплащане е обвързана почти изцяло със започването на работа.
8. Служителите в Дирекциите "Бюро по труда" се разглеждат като съюзник в борбата с безработицата. Причините за неблагоприятното положение се търсят извън системата за социална защита.

3. Характеристика на търсене и продължителност на работа

Броят на заетите (средно-списъчен състав на наетите) в община Враца в края на 2001 г. е 19 564 души и е по-малко от този на заетите в края на 1999 г. с 2 198 души. От 2002 г. започва нарастване на заетостта и в края на 2003 г. е с 2 034 души повече от 2001 г. Заетостта в

¹² Изследване на капацитета на работодателите и на работниците за участие в алтернативна заетост в сектори и региони, в които предстоят масови уволнения (Оценка на ограниченията и възможностите) Проектно финансиране: Програмата за развитие на ООН, Клуб Икономика 2000, 2003 г.

частния сектор нараства с по-бързи темпове и през целия период от 1999 г. насам. Освобождането на работна сила в общественния сектор продължава до 2003 г., която е първата през последните 5 години, в която са разкрити 348 места.

Информация за работната сила				
Наети	2000	2001	2002	2003
Население в трудоспособна възраст	56437	53432	52919	52102
Работна сила	19823	19564	20259	21598
Обществен сектор	9863	9187	8969	9317
Частен сектор	9960	10377	11290	12281
Средна годишна работна заплата (в BGN)	2651	2799	2938	2931
Средна месечна работна заплата (в BGN)	221	233	245	244
Коефициент на заетост	35%	37%	38%	41%

Източник: ТСБ - Враца

Включването на селскостопанските производители вероятно ще повиши в известна степен броят на заетите, както и тези, които работят в сивата икономика, но въпреки всичко равнището на заетостта, оценено според броя на трудоспособното население и равнището на безработица, е ниско и показва значителен неизползван трудов потенциал и добри възможности за алтернативна заетостта.

4. Мерки за борба с безработицата

Анкетираните местни работодатели (в цитираното изследване), както и в направеното от нас, посочват, че най-много свободни работни места има за висококвалифицирани служители и работници. **По такъв начин, данните от изследването не потвърждават валидния за националния пазар на труда факт, че търсенето (чрез обявените в бюрата по труда свободни работни места) на по-ниско квалифицирана работна сила е по-голямо.** Обяснението за това "противоречие" може да се потърси в обстоятелството, че работодателите предпочитат да обявяват в бюрата по труда свободните работни места за по-неквалифицирани работници, като в същото време търсят другите категории персонал по собствени канали. Вероятно, това е и една от причините те да изпитват най-големи затруднения именно при набирането и наемането на квалифицирани работници и служители.

Според работодателите, те срещат трудности при набирането на нов персонал. Най-трудно се намират ръководни кадри и квалифициран персонал. На тази основа може да се заключи, че: първо - квалифицираните работници и специалисти не са склонни да приемат "работа на всяка цена" и второ - има определени разминавания между профила на предлаганите работни места и професионалните качества на работната сила, намираща се на пазара на труда. Може да се предполага, че тези несъответствия могат да се намалят чрез предлагането на подходящо професионално обучение и преквалификация.

Активни насърчителни мерки на Дирекция «Бюро по труда» - Враца за включването на безработните по различни програми			
Показатели	Община Враца		
	През 02.2005г.	През 03.2005г.	От началото на год.
1. Активни мерки	1009	621	
1.1. Устроени на работа чрез трудовите посредници	539	275	
1.2. Насърчителни мерки за заетост	44	20	67
-чл.36,ал.1/за безработни младежи до 29 г. възраст/	23	6	31
-чл.36, ал.2/за младежи с намалена работоспособност/	0	0	0
- чл.37 /за продължително безработни лица/	6	6	12
- чл.41/за проф. Квалификация и/или стажуване на безработни до 29г. възраст/	0	0	0
- чл.42/териториална мобилност на безработните/	0	0	0
- чл.43/безраб. с обезщетение до 5 м. /	0	0	0
- чл. 44/поддържане и повишаване на квалификацията на наети раб. и служители/	0	0	0
-чл.45/за заместване по време на об./	0	0	0
-чл.46/за прид. На проф. квалификация чрез стажуване и/или чиракуване/	0	0	0
-чл.47,48,49/за започване на самостоятелна стоп. дейност/	0	0	0
-чл.49а/за започване на земеделска дейност/	0	0	0
-чл.50/за 5 разкрити раб. места от работодатели-микропредприятия/	7	0	7
- чл.51 /за работа на непълно работно време/	8	8	16
-чл.52, ал.1/за лица с трайно намалена трудоспособност /	0	0	0
-чл.52, ал.2 /за лица с трайно намал. работосп. наети на временна, сезонна или почасова работа/	0	0	0
-чл.53/за самотни родители и/или майки с деца до 3г./	0	0	1
-чл.55/за лица, изтърпели наказание «лишаване от свобода»/	0	0	0
-чл.55а /за безработни жени над 50-год. възраст /	0	0	0
-чл.57/за запазване на заетостта при нам. Обем на работа или спиране на раб. за повече от 15 дни/	0	0	0

Част от трудностите произтичат от начините, по които работодателите се опитват да намерят необходимия им персонал. Все още твърде много се разчита на усилията от страна на самата фирма, която търси било преки контакти с подходящи кандидати, било следвайки препоръки на познати, на специалисти или чрез обяви. В по-малка степен се търсят услугите на бюрата по труда или се поддържат редовни контакти с учебни заведения. Използването на последни два канала очевидно крие резерви, които работодателите все още не успяват да реализират.

Изследването на Клуб Икономика, направено 2003 г. за община Враца дава основание да се направят следните изводи:

A) Според работодателите

- предпочитаната от работодателите трудово - правна форма за наемане на работна сила е постоянният трудов договор.
- най-честите причини за закриването на работни места са: (а) свиване на пазарите – което засяга главно малките частни фирми; (б) организационните промени в компаниите; (в) технологичното реструктуриране (което се извършва по- често в частите фирми).
- сравнително висока е готовността сред работодателите да разкриват нови работни места в близко бъдеще. По-ясно изразени са намеренията за това в частните фирми.
- новите работни места се предполага, че ще бъдат преди всичко за квалифицирани работници и специалисти с определени професии и умения, каквито по-трудно се намират на местния пазар на труда. Това обстоятелство подчертава ролята на професионалната квалификация и преквалификация и може да се има предвид при формирането и провеждането на политиката в тази област на местно ниво.
- при набирането на персонал все още много се разчита на усилията от страна на самата фирма. В по-малка степен се търсят услугите на трудовите борси или да се поддържат редовни контакти с учебни заведения.
- значителна част от работодателите твърдят, че предоставят на своя персонал възможности за професионално обучение. Това е положителен факт, разкриващ тяхното отношение към подобряването на качествата на наетите работници и служители.
- в близко бъдеще не се очаква да настъпят сериозни промени в нагласите на работодателите – онези от тях, които и досега са отделяли средства заявяват, че ще го правят и занапред, и обратно: тези, които досега не са предвиждали финансови ресурси за целта, няма да го правят и през следващата година. Политиката на работодателите в това отношение е инерционна и е необходимо въвеждането на мерки, които да ги стимулират в по- голяма степен да се ангажират с осигуряването на професионално обучение за своя персонал.
- работодателите предпочитат да ползват услугите на външни обучаващи организации

(вместо да поддържат скъпи собствени обучаващи структури). Преките контакти с тях са най-интензивният канал за получаване на информация за възможни курсове за професионално обучение. Положителен е фактът, че бюрата по труда са втори по значение източник на информация в това отношение.

- приоритетните потребности на фирмите са свързани с обучение по работнически професии, мениджмънт, работа с компютри, маркетинг. Тези резултати подсказват накъде могат да насочат усилията си организациите, предоставящи обучителни услуги. Те, също така, могат да съобразят своята дейност с предпочитаните от работодателите краткосрочни форми на обучение – с или без откъсване от производството.
- налице е високо ниво на самооценка за степента, в която работодателите познават своите права, които Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) им дава по отношение професионалната квалификация и преквалификация на наеманите безработни лица. Сравнително по-високо е нивото на пълна информираност в по-малките и в частните фирми. Компетентните държавни институции (преди всичко АЗ и нейните дирекции “Бюра по труда”) могат да набележат и предприемат известни мерки за още по-голямо популяризиране на законовите стимули главно сред по-големите и държавните фирми. Активното разпространяване на положителен работодателски опит в това отношение също може да има благоприятно въздействие върху по-широкото използване на тези стимули от страна на работодателите.
- Основният проблем в случая обаче не е свързан с популярността на предвидените от закона мерки, а с ниското ниво на практическото им използване от страна на работодателите. Това показва от една страна незаинтересованост и не ангажираност на работодателите с решаването на този проблем; а от друга - че предвидените стимули не изглеждат достатъчно привлекателни и силни.
- една от причините за това може да се потърси в трудните условия за бизнес, които налагат работодателите да насочват повече своите усилия към неговото запазване, отколкото – да се ангажират с решаването на по-дългосрочни и стратегически въпроси, какъвто е повишаването на професионалната квалификация и преквалификацията на персонала. Обстоятелство, което потвърждава известния факт, че активните политики на пазара на труда имат възможности, които се ограничават (определят) от общото състояние на икономиката (на национално или на местно равнище), от политиката по отношение на един или друг отрасъл и от конкретните условия за неговото развитие.

Б) Според работниците

- Оценките на работниците и служителите по отношение на краткосрочните изменения на икономическата конюнктура в общината и региона са по - скоро песимистични. Очакванията са предимно за нарастване на безработицата.
- Концентрацията на заетост в по-малки фирми намалява вероятността от нови масови уволнения, но такива не се изключват при влошаване на икономическата обстановка.
- Тези очаквания се свързват с продължаващите процеси на реструктуриране на

промишлеността, както и с реформите в образованието и здравеопазването.

- Възможности за разкриване на работни места работниците и служителите виждат в отраслите - търговията, ремонта и техническото обслужване, селското, ловно, горско и рибно стопанство, строителство. В тази насока могат да се насочат и проектите за развитие на алтернативни форми на заетост.
- Противно на логиката, следваща от преобладаващата песимистична оценка за икономическата конюнктура, оценките за сигурността на работното място са предимно позитивни.
- Анализът на трудовия статус и на трудово-правните отношения показва, че пазарът на труда засега не може да се оцени като особено гъвкав.
- Трудовата мобилност е слаба и стеснява допълнително ограничените възможности за избор на работно място.
- Налице е преобладаващ песимизъм по отношение на бързата трудова ре-интеграция при настъпване на безработица.
- Недоброто познаване на конюнктурата на местните трудови пазари допълнително затруднява работниците и служителите в избора на стратегия за бъдеща трудова реализация.
- Сравнително високата степен на възможност за изпадане в състояние на безработица моделира предпазливо поведение по отношение промяната на работното място и поемане на стопански рискове чрез самозаетост.
- Алтернативните нагласи при загуба на работното място показват най-ниска склонност към започване на самостоятелна стопанска дейност;
- Приоритетност в нагласите за алтернативна заетост се отдава на приемане на каквато и да е работа, вкл. такава в сенчестата икономика.
- Притежаването само на квалификация и образование не е достатъчен фактор, които да дава увереност за възможности за започване на самостоятелен бизнес. В това отношение фактори с по-силно значение са достъп до инвестиционни средства и добра бизнес среда. Квалификацията на работниците и служителите обаче е фактор, способстващ за по-бързо намиране на работа.
- Емиграцията от страната е много вероятен (приемлив) вариант на поведение при загуба на настоящето работно място.
- Бюрата по труда са търсен съюзник в периода на "безработица", като те са оказвали релевантна помощ в рамките на възможностите, които имат. Очевидно обаче тези възможности не са достатъчни, поради което бюрата по труда не са се превърнали в основен помощник на безработните при търсене на работа.
- Недостатъчно добре са съобразени потребностите на безработните и предлаганите форми за участие в активни програми, вкл. и в квалификационни курсове и курсове за преквалификация.
- Участието на безработните в програми от активната политика на пазара на труда е слабо. Тези лица, които са участвали в такива програми, ги оценяват предимно като "полезни".

Проблемът е, че безработните очакват инициативата за включване в програми да дойде от бюро по труда.

- Налице са редица предложения за подобряване работата на бюрата по труда като: увеличаване на разнообразието на предлаганите програми; подобряване на информационната система, засягаща наличните свободни работни места; повишаване на ефективността на работа на самите бюра по труда; подобряване на съответствието между организираните курсове за квалификация и преквалификация с потребностите от работна сила.
- Участието в курсовете за квалификация и преквалификация е с възходяща тенденция през последните три години;
- Основната грижа за професионалното развитие се споделя между работниците и работодателите, като инициативността е повече на работниците, а средствата за обучение се заплащат предимно от работодателите.
- Ролята на бюрата по труда като посредник и организатор на квалификация и преквалификация може да бъде съществено засилена.
- Ефективността от участие в курсове за квалификация и преквалификация се оценява предимно положително както от гл.т. на запазване на сегашното работно място, така и от гледна точка на намиране на ново работно място.
- Негативните оценки по отношение ефективността на обучението засягат организацията и съдържанието на програмите, които следва да се обогатят с повече практически знания.
- Работниците и служителите оценяват значението на професионалното обучение като фактор за сигурност на работното място.
- Същевременно обаче те показват ниска степен на склонност да инвестират собствени средства в обучение и това се дължи предимно на материалния им статус.
- Преобладава непознаване на предоставените от ЗНЗ права по отношение на професионалната квалификация и преквалификация;
- Особено тревожен е делът на хората, които не само заявяват, че не знаят, но и че съществуващите права не ги интересуват.
- Законовите възможности за ползване на стимули за квалификация и развитие на собствен бизнес не се познават добре. Налице е само представа, че такива стимули съществуват.
- Изказва се негативна оценка за възможностите на предоставените стимули, без те да се познават добре. Този факт отразява нагласа за "критика по принцип", без вникване в съдържателната част и добро познаване на законите.
- Във връзка с това може да се препоръча на АЗ и нейните структури, заедно с местните синдикални и работодателски структури да разработят и проведат активна кампания за популяризиране сред наемните работници на предвидените законови стимули за работодатели и за безработни лица.

ПРИЛОЖЕНИЕ Образование

Образование, култура и социално подпомагане ¹³											
Райони за планиране, области, общини	Читалища ¹⁴	Библиотеки ⁸	Детски Градини ¹⁵		Начално, основно и средно образование ¹⁶			Изплатени помощи - общо ⁸		В т.ч. по УНР ^{8,17}	
			Брой	Места	Училища	Учители	Ученици	Случаи	Сума	Случаи	Сума
България	3027	6942	3242	227534	3439	78194	1042905	875478	164503120	325838	73828833
Северозападен	250	620	261	15404	272	5180	68667	85381	22110677	24598	5763206
ВРАЦА, област	78	205	98	7116	120	2191	29882	33523	8785162	9999	2532049
Борован	3	7	4	245	3	46	626	1584	223827	458	138105
Бяла Слатина	14	34	7	811	18	196	2983	7948	1692646	2690	533950
Враца, община	17	18	30	2572	36	1119	14863	6939	2108617	2290	741415
Козлодуй	5	14	9	954	7	197	2991	2997	1238882	671	236116
Криводол	9	16	8	262	7	64	880	1795	397895	748	142517
Мездра	16	35	11	946	11	179	2477	3152	560892	1074	232017
Мизия	5	8	6	406	4	52	785	2823	660795	488	144197
Оряхово	7	12	7	320	7	83	1331	2423	954300	445	134800
Роман	7	17	9	254	5	63	846	2375	541233	650	115369
Хайредин	4	7	5	270	4	46	624	1487	406075	485	113563

Стопанските единици според броя на зетите в Образованието							
За общината	Година	Всичко	До 10	От 11 до 50	От 51 до 100	От 101 до 250	Над 251
Общо	2000	2294	2133	112	21	17	11
	2001	2198	2042	107	24	14	11
	2002	2340	2138	153	25	14	10
	2003	2506	2264	191	26	15	10
За отрасъла	2000	11	10	1	0	0	0
	2001	11	9	2	0	0	0
	2002	14	13	1	0	0	0
	2003	12	10	2	0	0	0

¹³ Данните са от Годишник на общините в България от 2002 г., актуализирани с данни от ТСБ – Враца за 2003 г., а за общината са от собствена база данни.

¹⁴ Данните са за 2000 г., след това статистиката отчита само за областите, а за община Враца са актуални към момента.

¹⁵ Данните са за 2002 г., а за община Враца са за учебната 2003/2004 г.

¹⁶ Данните са за учебната 2003/2004 г.

¹⁷ УНР - Указ за насърчване на раждаемостта

Висши учебни заведения и колежи са 6 на брой: Младите хора във Враца имат възможност да продължат образованието си в колеж или университет. Традиционни са Педагогическият и Медицинският колеж. Функционират факултети към УНСС - София, Югозападен Университет, Великотърновски университет "Св. Св. Кирил и Методий" и Нов български университет.

Специалностите, които предлагат висшите учебни заведения са:

Университет за национално и световно стопанство, София -Врачански стопански филиал
Специалности <ul style="list-style-type: none">■ Маркетинг■ Счетоводство и контрол■ Икономика на търговията■ Икономика на транспорта■ Икономика на индустрията■ Аграрна икономика
Педагогически колеж – Враца към ВТУ "Кирил и Методий" – Велико Търново
Специалности <ul style="list-style-type: none">■ Специалист по следните специалности<ul style="list-style-type: none">➤ Предучилищна педагогика и чужд език➤ Начална училищна педагогика■ Бакалавър и магистър на специалността➤ Предучилищна и начална педагогика
Медицински университет - София, Медицински колеж - гр. Враца
Специалности <ul style="list-style-type: none">■ Медицински сестри■ Акушерки■ Медицинска козметика Програма "Здравни грижи" <ul style="list-style-type: none">■ Бакалавър■ Магистър
ЮЗУ "Неофит Рилски" – Благоевград, Стопански факултет, Център за изнесено обучение – гр. Враца
Специалности <ul style="list-style-type: none">■ Финанси и кредит■ Счетоводство и контрол■ Икономика на социално културната сфера■ Икономика на масмедииите
Международен Славянски Институт Москва, Дистанционно – задочно обучение в Република България, гр. Враца
Специалности <ul style="list-style-type: none">■ Счетоводство, анализ и одит■ Финанси и кредит■ Маркетинг■ Митническо дело

Таблица 1. Записваемост в първите две образователни степени, (%)					
Област	2003	2002	2001	2000	Разлика 2003 – 2002
София (столица)	100,62	97,07	97,59	94,60	3,55
Перник	95,92	93,22	92,69	91,46	2,70
Кюстендил	94,55	94,19	92,67	92,46	0,36
Смолян	94,46	92,81	91,13	91,03	1,65
Габрово	93,89	92,55	91,28	90,53	1,34
Видин	93,46	91,40	89,84	90,13	2,06
Велико Търново	93,27	91,44	91,02	90,30	1,83
Монтана	93,26	91,27	90,42	90,60	2,00
Враца	93,06	91,29	90,42	89,72	1,76
Пловдив	92,46	88,67	88,10	87,54	3,79
Варна	92,43	88,95	89,19	87,79	3,48
Стара Загора	91,74	89,90	88,95	87,71	1,84
Ямбол	91,70	90,31	88,00	87,24	1,39
Благоевград	91,62	88,84	88,04	87,76	2,78
Ловеч	91,48	89,26	89,58	88,37	2,22
Русе	91,31	90,12	90,07	89,46	1,19
Плевен	90,82	89,60	89,01	88,73	1,22
Добрич	90,18	86,10	84,83	83,45	4,08
Хасково	89,74	87,27	86,18	85,71	2,47
Бургас	89,56	86,15	86,75	85,75	3,40
Шумен	89,05	87,04	86,21	84,77	2,01
Кърджали	87,94	85,18	80,94	78,81	2,77
Търговище	87,75	84,31	82,20	82,15	3,44
Разград	87,54	85,83	86,96	86,44	1,71
Пазарджик	86,13	83,58	83,76	83,51	2,55
София	84,56	80,18	84,15	83,12	4,38
Силистра	83,05	81,73	80,01	80,32	1,31
Сливен	82,78	80,08	79,06	78,14	2,70
БЪЛГАРИЯ	91,78	89,11	88,68	87,66	2,66

Източник: НСИ, 2003 г., За целите на Национален доклад за развитието на човека, 2003 г., ПРООН

Населено място	Общо	Образование					Неграмотни	Деце	Непоказано
		Висше	Полувисше	Средно	Основно	Начално и незавършено начално			
Област Враца	225957	13748	10085	81980	65860	36933	2565	13964	814
Отн. дял община/ област	38%	60%	46%	44%	29%	31%	19%	37%	42%
Отн. дял град/ община	81%	98%	92%	89%	63%	70%	39%	83%	85%
Община Враца	85215	8214	4633	36046	18812	11562	488	5116	344
Българска	82081	8149	4603	35651	17901	10757	374	4646	
Турска	94	5		15	38	26	2	8	
Ромска (циганска)	2128	3	4	156	745	688	105	427	
Друга	269	43	20	126	41	23	3	13	
Не се самоопределят	299	14	6	98	87	68	4	22	
Непоказано	344								344
с. Баница	1418	14	28	303	587	356	23	102	5
с. Бели извор	830	9	10	207	322	209	9	63	1
с. Веслец	188		1	34	121	23	6	1	2
с. Вировско	427	1	19	92	223	65	3	15	9
с. Власатица	395	3	4	107	162	89	9	21	
гр. Враца	68975	8015	4260	31999	11851	8147	188	4223	292
с. Голямо Пещене	634	2	13	144	309	127	12	26	1
с. Горно Пещене	571	4	19	168	270	86	4	18	2
с. Девене	1328	3	23	212	726	274	16	72	2
с. Згориград	1935	61	41	754	586	353	5	135	
с. Костелево	919	15	22	310	357	165	10	35	5
с. Лиляче	1353	12	23	248	658	294	40	74	4
с. Лютаджик	226	1	2	44	80	85	8	6	
с. Мало Пещене	75		2	18	33	21	1		
с. Мраморен	1038	7	20	181	484	245	32	66	3
с. Нефела	547	4	8	132	186	156	13	47	1
с. Оходен	291	1	22	76	133	53		6	
с. Паволче	829	23	38	319	240	163	9	36	1
с. Тишевица	596	6	16	99	302	125	8	40	
с. Три кладенци	980	7	25	147	400	249	89	56	7
с. Челопек	620	16	10	237	244	75	3	35	
с. Чирен	1040	10	27	215	538	202		39	9

ПРИЛОЖЕНИЕ Култура

Програма за развитие на културата в Община Враца за периода 2006 - 2013 година

Културните институции

Държавна филхармония Враца е създадена през 1909 година като Музикално общество "Орфей", което изнася множество концерти и спектакли със симфонична, оперна и оперетна музика. По време на съществуването му като Врачанска опера са създадени 18 постановки на най-известните опери от Леонкавало, Моцарт, Доницети, Росини, Пучини, оперети от Калман и Оффенбах със стотици представления. От 1973 оркестърът е държавен. Оркестърът се състои от 52 професионални музиканти и изнася около 70 концерта през творческия сезон. В репертоара на оркестъра присъстват произведения от всички стилове и жанрове. Гост – диригенти филхармонията са били изтъкнати музиканти от Австрия, Белгия, Великобритания, Япония, Италия, Германия, Канада, Франция и САЩ. Оркестърът има издадени 8 CD. През м. октомври и ноември всяка година Филхармонията е организатор на Международен младежки музикален форум, чието 19 издание беше през 2004 година.

Драматично-куклен театър /ДКТ/ Враца е основан през 1938 година. Има собствена сграда с голям салон – 748 места, камерна зала със 120 места, куклена зала с 80 места и балетна зала с 80 места. ДКТ е домакин на ежегоден фестивал на малките театрални форми, който се провежда през м. май всяка година. На фестивала през 2004 година награди получиха актьорите и режисьорите на постановките "Къщата на Иван" и "Дидро в Петербург". Актрисата Йорданка Стефанова спечели I награда от фестивала, както и театралната награда "Аскеер" за 2004 година за главна женска роля.

Регионален исторически музей с художествена галерия /РИМХГ/ Враца е наследник на традиция, чието начало е сложено непосредствено след ръкополагането на Св. Софроний за епископ Врачански. Като професионален институт съществува от 1953 год. Основният и спомагателен фонд на РИМХГ надхвърля 100 000 единици (от които 2200 са на Художествената галерия). В РИМХГ могат да се видят едни от най-красивите и най-древните тракийски съкровища – Съкровището от Могиланската могила и Рогозенското съкровище, състоящо се от 165 сребърни позлатени съда-вази, фиали и чаши. В РИМХГ може да се види и последния намерен от врачанските археолози експонат – скелет на жена на 9 хиляди години. Музеят има лапидариум и отделен Етнографско-възрожденски комплекс.

Библиотека “Христо Ботев” е създадена през 1954 година и разполага с над 250 хиляди библиотечни документа. Над 100 са периодичните издания, които могат да се намерят в библиотеката.

Все по-добри са резултатите в участие по проекти на не правителствени организации /НПО/, като в последните три години са спечелени **29 проекта** за обучение или финансиране на културни институти и читалища на обща стойност **97 550 лв.**, като от тях са получени: за археологически проучвания -12 хил. лв., за читалищни проекти – 53 450 лв., за библиотеки – 2 100 лв., за художествената галерия – 3 хил. лв. Последните спечелени проекти са за финансиране на читалищата в селата Лиляче и Челопек от Фондация за развитие на граждански инициативи и проекти за ремонт на читалищата в селата Чирен, Баница и кв. Бистрец, като разработване на проектите е направено от експертите на отдел “Култура”. Допълнително финансиране от Министерство на културата в размер на **13 хиляди лв.** беше получено за 2004 година след искане от Община Враца за закупуване на компютри и ремонт на читалищата в общината. За 2005 година полученото допълнително финансиране за читалищата в общината е на стойност 12 500 лв.

Задачи:

✓ Да се работи за нов смисъл и съдържание на местните и национални празници, културни и обществени прояви и запазване на високото професионално ниво на изява при провеждане на утвърдените:

- Ботеви дни
- Национален фестивал на малките театрални форми
- Младежки музикален форум
- Пролетен фолклорен празник
- Национални събори на народното творчество в Копривщица
- Празникът на старата градска песен “Мара Врачанка”
- Художествени изложби и литературни прояви
- Национални и регионални културни празници

✓ Да бъде създаден Обществен консултативен съвет от широк кръг представители на врачанската общественост, който да разглежда важни обществени въпроси, свързани с градската и паркова среда във Враца, както и експониране на паметници, поставяне на рекламни пана и други, при които се явява необходимост от такова обсъждане и предложение до компетентните органи.

✓ Културните институти и творчески съюзи да работят за набиране на допълнителни средства чрез създаване на открити сцени, чрез дарения, съвместна дейност с фондации и неправителствени организации и участия в проекти.

✓ Да се търсят източници за самофинансиране – създаване на копия на експонати, консултантски и експертни услуги, концерти и рекламни материали.

✓ Община Враца ще съдейства на културните институти, творчески съюзи и читалищата за реализация на художествената им продукция, като продължи сътрудничеството

с Министерство на културата, Националните творчески съюзи, неправителствени организации и побратимените градове.

✓ Да се работи за съхраняване и доразвиване на ценностната система на българина чрез богатството на фолклора и популяризиране дейността на бележити врачани от близкото минало, на творци и общественици с принос в националната ни култура и политическа история, като тази дейност да е адресирана и към младите хора. Да се търсят чрез участие в различни проекти средства за издаване на книги, брошури, дипляни и други печатни материали, свързани с краезнанието и историческото наследство.

✓ Чрез рекламни материали, специализирани издания и медиите да се популяризира дейността и постиженията на културните институти и творчески съюзи.

✓ Да продължи започнатата работа по участие на културните институти, творчески съюзи и читалища в проекти на фондации и неправителствени организации.

✓ Да се работи по идеята за започване на дейност на Клуб на дейците на културата /КДК/ и да се изяснят взаимоотношенията между клуба като обществена организация и Община Враца.

✓ Читалищата в Община Враца да се запазят и доразвиват като центрове на разнообразна културна дейност и поддържане и развитие на самодейността.

✓ Да се насърчава участието на фолклорни и други творчески състави и групи в национални и международни културни програми.

✓ Чрез участие в проекти и набиране на дарения да се осигурят допълнителни средства за поддържане на паметниците на признателността и паметниците на културата. Ще се поддържа връзка с Националния институт за паметниците на културата /НИПК/ към Министерство на културата.

✓ Ще се търсят възможности за създаване на самостоятелна художествена галерия.

✓ Чрез участия в проекти и други допълнителни възможности да се осигурят средства за системно попълване фонда на Библиотека "Христо Ботев".

✓ Ще продължим работата в посока на разширяване на културното сътрудничество с побратимените на Враца градове от Сърбия и Черна гора, Румъния, Беларус и Украйна. Ще работим за създаване на условия за побратимяване с град от Руската федерация.

Всички задачи, поставени пред Община Враца в областта на развитие на културата, ще търсят и намират своето решаване чрез експертни предложения и решения, чрез широко обсъждане на важни обществени въпроси, чрез иновационни практики в областта на културата и сътрудничество с творческите съюзи.

Необходимо е осигуряване на средства за ежегодно провеждане на:

✓ Международен симпозиум по скулптура в камък – около 20 хил. лв. Провеждане – м. април-май 2006 год.

✓ Национален фестивал на малки театрални форми – до финансиране 15 хил. лв. Провежда се през м. май 2006 год.

✓ Трети международен пленер по живопис – 5 хил. лв. Провежда се през м. май 2006 год.

ПРИЛОЖЕНИЕ Изпълнение на План 2000 - 2006

Изпълнение на проектите, включени в План 2000 – 2006 на Област Враца

VII. Стратегически цели, специфични цели и приоритети за изпълнението им. програми и проекти, които ще бъдат разработени за постигане на определените цели и приоритети.

В изпълнение на основната стратегическа цел в развитието на всяко общество - подобряването на живота на хората, за периода 2000-2006 година областния съвет на област Враца определя следните генерални стратегически цели:

1. Спиране на спада в развитието на икономиката и осигуряване на устойчив растеж през втората половина на периода в т.ч. постигане на средно-годишно увеличение на брутния вътрешен продукт с 3%
2. Развитие на човешките ресурси, намаляване на безработицата до средната за страната и повишаване на жизнения стандарт на населението на областта
3. Неутрализиране на отрицателното екологично влияние на предприятията от тежката и добивната промишленост и гарантиране на природните дадености на област Враца

За изпълнението на **първата стратегическа цел** – спиране на спада и осигуряване на устойчив икономически растеж и постигане на средно-годишно увеличение на БВП с 3 % се определят следните специфични цели и приоритети, които са подsigурени със съответните програми за действие и конкретни мерки:

1. Развитие на пътната, енергийната, телекомуникационната и градската инфраструктура

Приоритети:

- 1.1. Доизграждане на пътната инфраструктура.
- 1.2. Осигуряване на модерно телекомуникационно обслужване.
- 1.3. Постигане на подобрена енергийна ефективност и използване на нови източници на енергия (газ, малки ВЕЦ)
- 1.4. Развитие на водоснабдителната и канализационната система и постигане на траен екологичен ефект от това.

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

Изпълнява се!

1.1.1. Реконструкция на Обходен път гр. Враца – участък от главен път Е 79- I етап
Партньори: Областна администрация, МРРБ, ГУП
Финансиране: ГУП – Програма ФАР, ИСПА
Срок: 2001 год.

1.1.3 Реконструкция на Обходен път гр. Враца – участък от главен път Е 79- II и III етап
Партньори: Областна администрация, МРРБ, ГУП
Финансиране: ГУП – Програма ФАР, ИСПА
Срок: 2003 год.

Изпълнен!

1.1.4 Рехабилитация – участък от главен път Е 79 – Враца - Монтана
Партньори: Областна администрация, МРРБ, ГУП
Финансиране: ГУП – Програма ФАР, ИСПА
Срок: 2002 год.

Изпълнен!

1.3.8. Комбинирано топло и електро производство в ТЕЦ “Градска” – Враца
Партньори: Областна администрация, МРРБ, Датска агенция за защита на околната среда,
Топлофикация – ЕАД -Враца
Финансиране: ДЕРА, собствени бюджетни средства, Булгаргаз
Срок: 2001год.

1.3.9 Разширяване на топлофикационната мрежа – гр. Враца
Партньори: Община Враца, Областна администрация, МРРБ
Финансиране: Община Враца
Срок: 2002 год.

Изпълнява се!

1.4.2. Подобряване на водоснабдяването на гр. Враца - реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа
Партньори: Община Враца, Областна администрация, МРРБ, ВиК Враца
Финансиране: Община Враца, Програма ФАР за изготвяне на ТИО и ИСПА или заем от ЕИБ
Срок: 2001 год.

Изпълнение - частично!

1.4.9. Развитие на водостопанската система - реконструкция на магистрален водопровод за питейна вода ХВ” Среchenска бара” до гр. Враца
Партньори: Община Враца, Мездра , Криводол, Областна администрация, МРРБ, ВиК
Финансиране: ВиК- Враца, ФАР, Републикански бюджет, ФРИ
Срок: 2001 год.

Изпълнява се!

1.4.10. Реконструкция, разширение и модернизация на ГПСОВ гр. Враца
Партньори:Община Враца, Областна администрация, МРРБ, ВиК
Финансиране: ВиК- Враца, ФАР, Републикански бюджет, ФРИ
Срок: 2003год.

2. Повишаване конкурентноспособността на селското стопанство и развитие на производството на екологично чисти растителни и животински продукти. Балансирано и многофункционално използване на ресурсите от горите и горския фонд. Рехабилитация и развитие на поливното земеделие.

Приоритети

- 2.1. Развитие на пазара и експортно ориентиране на фирмите производители
- 2.2. Развитие на растениевъдството. Създаване на нови насаждения.

2.3. Превръщане на селското стопанство в солидна база за производство на екологични продукти с оглед използването им за експорт и задоволяване на нарастващите нужди на туризма в региона. Развитие на екологично животновъдство;

2.4. Развитие на животновъдството.

2.5. Развитие на специфични форми на селското стопанство – бубарство, пчеларство, билки, гъбарство.

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

2.1.6. Проучване на възможностите пазара, както и на потенциала за преработка на зеленчуците в област Враца.

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МЗГ, МИ – Агенция за МСП

Финансиране: Програма ФАР

Срок: 2004 год.

2.2.4. Подобряване на условията за увеличаване на производството и съхранение на земеделската продукция от основните земеделски култури (пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед) - проектът е в изпълнение на програма за подпомагане на изостанали селскостопански райони 1 и 2

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МЗГ

Финансиране: Общини, НФ “Земеделие”, САПАРД

Срок: 2002 - 2006 год.

2.3.3 Създаване на географска информационна система в земеделие.

Партньори: Областна администрация, МРРБ, МЗГ

Финансиране: Държавен бюджет, САПАРД

Срок: 2001 год.

2.4.1. Подобряване на състава на елитните животни.

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МЗГ

Финансиране: САПАРД, частни фирми от областта

Срок: 2005 год.

2.5.3. Развитие на бубарството в гр. Враца с цел създаване на нови работни места и допълнителна трудова заетост на населението

Партньори: Областна администрация, МРРБ, МЗГ

Финансиране: САПАРД, собствени бюджетни средства

Срок: 2001 год.

3. Създаване на по-благоприятна среда за развитие на индустрията.

Приоритети:

3.1. Създаване на условия за привличане на чужди инвеститори. Ориентация към експортна продукция чрез създаване на смесени предприятия.

3.2. Създаване на условия за развитие на иновациите и новите технологии и тяхното прилагане в индустрията.

3.3. Овладяване на инструментите и механизмите на прилагане на европейските норми за качество на продукцията.

3.4. Стимулиране на създаването и развитието на предприятия от преработващата промишленост.

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

3.4.1. Разработване на програма и маркетингово проучване за развитие на преработващата промишленост в област Враца

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МЗГ, МИ

Финансиране: Програма ФАР, Фонд МСП

Срок: 2002 год.

3.4.2 Подпомагане изграждането на нови преработвателни предприятия
Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МЗГ, МИ
Финансиране: Фонд МСП
Срок: 2003 год.

4. Създаване на подходяща бизнес-среда за МСП чрез използване на местните ресурси и външно съдействие.

Приоритети:

- 4.1. Създаване на общински информационни центрове за малкия бизнес
- 4.2. Създаване на бизнес-инкубатори за МСП на територията на Врачанска област.

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

Изпълнява се! Мястото е град Враца.

4.2.1. Изграждане на бизнес инкубатори на територията на Врачанска област по програмата за подпомагане на районите за целенасочено въздействие – райони в индустриален упадък
Партньори: Община Роман, Община Мездра, Областна администрация, МРРБ, Министерство на икономиката.

Финансиране: Консолидиран държавен бюджет, Програма за регионално развитие

Срок: 2001 год.

5. Развитие на туризма като помощен отрасъл на областната икономика.

Приоритети:

- 5.1. Институционално и информационно осигуряване на туризма.
- 5.2. Използване на природните дадености за изграждане на нови туристически обекти
- 5.3. Насърчаване специфични форми за туризъм като спелеоложки туризъм, алпинизъм

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

5.1.1. Създаване на информационен център в гр. Враца за стимулиране на туризма в областта
Партньори: Областна администрация, МРРБ, МИ

Финансиране: Консолидиран държавен бюджет, Програма за регионално развитие

Срок: 2001 год.

Изпълнен частично – не завършен, неусвоените средства са върнати!

5.2.2. Устройство на територията по поречието на река Лева като зона за икономическо развитие, краткотраен отдих и туризъм

Партньори: Община Враца, Областна администрация, МРРБ, МИ

Финансиране: Община Враца, Американска програма ПЛЕДЖ

Срок: 2001 год.

Изпълнен!

5.2.3. Посетителски център "Горски дом" на ДПП "Врачански балкан"

Партньори: НУГ, РУГ, Областна администрация, МРРБ, МИ

Финансиране: държавен бюджет, извънбюджетни фондове, други

Срок: 2001 год.

Изпълнен!

5.2.4. Доизграждане на Врачанска екопътека- II етап

Партньори: НУГ, РУГ, БАСЕТ, Областна администрация, МРРБ, МИ

Финансиране: държавен бюджет, извънбюджетни фондове, други

Срок: 2001 год.

Изпълнен!

5.3.1. Реализиране на програма за подобряване на рекламната дейност на възможностите на областта за развитие на алпинизма и спелеологията, ловния и селски туризъм.

Партньори: Областна администрация, МРРБ, МИ

Финансиране: Консолидиран държавен бюджет, Програма за регионално развитие

Срок: 2001 год.

За изпълнението на **втората стратегическа цел** – развитието на човешките ресурси и намаляване на безработицата до нивото на средната за страната и повишаването на жизнения стандарт на населението на Врачанска област се определят следните подцели и приоритети, както и съответните програми, мерки и конкретни проекти за изпълнение:

II. Създаване на нови работни места, снижаване равнището на безработицата и повишаване жизнения стандарт на населението.

Приоритети

1.1. Развитие на институциите в област Враца

1.2. Развитие на системата за социална защита

1.3. Развитие на образователната система и системата за подготовка и преквалификация на кадри

1.4. Разработване на специална програма за заетостта на най-чувствителните слоеве от населението – младите хора и малцинствените групи

1.5. Развиване на капацитета за професионална реализация,

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ:

1.1.1. Разработване на специална програма за обучение на областната администрация, и общинските администрации за работа по линия на Националния план за регионално развитие, ролята и мястото на местните власти, международни програми и източници за финансиране.

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ

Финансиране: Програма ФАР – в частта и изграждане на администрацията

Срок: 2001 год.

Изпълнен!

1.2.2. Модернизация на радиологично отделение към Онкологичен диспансер – гр. Враца

Партньори: Община Враца, Областна администрация, МРРБ, МЗ

Финансиране: Община Враца

Срок: 2002 год.

Изпълнен!

1.3.2. Обучение, професионална квалификация и преквалификация с цел инициране на частния бизнес в селското стопанство.

Партньори: Общини, Областна администрация, МРРБ, МТСП, МЗГ

Финансиране: Собствени средства, Дом на науката и техниката, САПАРД, частен сектор

Срок: 2001 год.

За изпълнението на третата стратегическа цел – неутрализиране на отрицателното екологично влияние на предприятията от тежката и добивната промишленост и гарантиране на природните дадености на Врачанска област се определят следните подцели и приоритети, както и съответните програми, мерки и конкретни проекти за изпълнение:

III. Опазване на околната среда, оползотворяване на природните отпадъци, развитие на екологични производства.

Приоритети:

1.1. Неутрализиране на отрицателното екологично влияние на предприятията от тежката и добивната промишленост.

1.2. Намаляване на битовите замърсявания на околната среда в основните градове на областта

ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ

1.1.1. Прилагане на корекционна обработка на втора охлаждаща система – “Химко”АД, Враца
Партньори: Областна администрация, Община Враца, “Химко”АД, МРРБ
Финансиране: Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2001г.

1.1.2. Изграждане на оборотна охладителна система на серовъглеродно производство – “Химко”АД, Враца
Партньори: Областна администрация, Община Враца, “Химко”АД, МРРБ
Финансиране: Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2001г.

1.1.3. Изграждане на пречиствателното съоръжение за пречиствателните води на “Химко”АД, Враца
Партньори: Областна администрация, Община Враца, “Химко”АД, МРРБ
Финансиране: Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2001г.

1.1.4. Прехвърляне на карбамидна стопилка от старите гранулационни кули към гранулационна кула “Снампрожети” – “Химко”АД, Враца
Партньори: Областна администрация, Община Враца, “Химко”АД, МРРБ
Финансиране: Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2001г.

1.1.5. Реконструкция на водно охладителни кули – “Химко”АД, Враца
Партньори: Областна администрация, Община Враца, “Химко”АД, МРРБ
Финансиране: Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2001г.

Изпълнен!

1.2.1. Изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци гр. Враца – гр. Мездра и създаване на система за организирано смето-събиране от селата в общини Враца и Мездра. Рекултивация и закриване на селските сметища в общината.
Партньори: Община Враца, Община Мездра, Областна администрация, МРРБ, МОСВ
Финансиране: Община Враца, община Мездра, Национален фонд за опазване на околната среда
Срок: 2003 год.

Изпълнение на проектите, включени в Общинска стратегия - Враца 2000 – 2006

Основни приоритети в развитието на Община Враца

- I. Подобряване и развитие на техническата инфраструктура с цел стабилизиране на социалните и икономически процеси в населените места на община Враца
- II. Развитие на ефективно земеделско производство и конкурентен хранително-преработвателен сектор, чрез подобряване на пазарната и технологична инфраструктура и стратегическа инвестиционна политика, насочени към достигане на европейските стандарти
- III. Преструктуриране и развитие на промишлеността в община Враца като се използва максимално съществуващата материално-техническа база и с предимство се активизира развитието на малки и средни предприятия
- IV. Подобряване екологичната среда на територията на община Враца с цел да се създадат благоприятни условия за живот и труд на гражданите на общината и привличане на трайни инвестиции в тази насока
- V. Развитие и усъвършенстване на социалната инфраструктура на община Враца
- VI. Непроизводствена сфера
 - Образование
 - Здравеопазване
 - Култура

1. Изграждане на водоснабдителни обекти. Подобряване и ремонт на съществуващата водопроводна мрежа.

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
1.	гр. Враца	Реконструкция вътрешна водопроводна мрежа	2000 - 2006 (2010 г.)	10 000 000	Започнато
2.	гр. Враца	Магистрален водопровод Бързия - Враца - реконструкция	2001 - 2006	56 000 000	Не е изпълнено
3.	гр. Враца	Резервоар свръхвисока зона	2000 - 2001	50 000	Изпълнен
4.	с. Баница	Допълнително водоснабдяване	2000 - 2001	20 000	Не е изпълнено
5.	с. Горно Пещене	Хидро-геоложки проучвания и допълнително водоснабдяване	2001 - 2003	50 000	Не е изпълнено
6.	с. Тишевица	Хидро-геоложки проучвания и допълнително водоснабдяване	2001 - 2003	50 000	Не е изпълнено
7.	с. Вировско	Хидро-геоложки проучвания и допълнително водоснабдяване	2001 - 2003	50 000	Не е изпълнено
8.	с. Чирен	Водопроводна мрежа в населеното място	2002	20 000	Не е изпълнено

2. Изграждане нови канализации - гр. Враца

Проектиране:

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
1.	гр. Враца	Предпроектни проучвания ПСОВ	2000 - 2001	20 000	Не е изпълнен
2.	гр. Враца	Работни проекти канализационна мрежа	2000 - 2003	10 000	Започнати по проекта ИСПА
3.	гр. Враца	Работни проекти ПСОВ	2001 - 2002	30 000	Започнати по проекта ИСПА

Строителство:

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
I.		Канализации			
1.	гр. Враца	ул. Калоян	2000 г.	15 000	В проекта ИСПА
2.	гр. Враца	ул. Христо Ботев	2000 г.	10 000	В проекта ИСПА
3.	гр. Враца	ул. Св. Св. Кирил и Методий	2000 г.	15 000	В проекта ИСПА
4.	гр. Враца	ул. Димчо Дебелянов	2001 г.	20 000	В проекта ИСПА
5.	гр. Враца	ул. Днепър	2001 г.	20 000	В проекта ИСПА
6.	гр. Враца	ул. Вестител	2001 г.	10 000	В проекта ИСПА
7.	гр. Враца	ул. Кръстьо Българията	2002 г.	5 000	В проекта ИСПА
8.	гр. Враца	ул. Спас Соколов	2002 г.	15 000	
9.	гр. Враца	ул. Елин Пелин	2002 г.	10 000	В проекта ИСПА
10.	гр. Враца	ул. Тодорини кукли	2002 г.	10 000	В проекта ИСПА
11.	гр. Враца	ул. Рила	2003 г.	60 000	В проекта ИСПА
12.	гр. Враца	ул. Иван Замбин	2003 г.	10 000	В проекта ИСПА
13.	гр. Враца	ул. Мито Цветков	2003 г.	5 000	В проекта ИСПА
14.	гр. Враца	ул. Русалка	2003 г.	10 000	В проекта ИСПА
15.	гр. Враца	ул. Огоста	2003 г.	20 000	В проект по ПУДОС
16.	гр. Враца	ул. Топилки	2004 г.	20 000	В проект по ПУДОС
17.	гр. Враца	ул. Днестър	2004 г.	30 000	В проект по ПУДОС
18.	гр. Враца	ул. Доспат	2004 г.	10 000	В проект по ПУДОС
19.	гр. Враца	ул. Камчия	2004 г.	10 000	В проект по ПУДОС
20.	гр. Враца	ул. Амур	2004 г.	10 000	В проект по ПУДОС
21.	гр. Враца	ул. Хан Крум	2004 г.	10 000	В проект по ПУДОС
		Общо:		325 000	
II.	гр. Враца	Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ)	2003 - 2005 г.		В проекта ИСПА

3. Разширение топлофикацията гр. Враца. Изграждане на нова топлофикационна мрежа

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
1.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 22	2000 г.	50 000	Не е изпълнен
2.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 23	2000 г.	50 000	Не е изпълнен
3.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 24	2001 г.	50 000	Не е изпълнен
4.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 25	2001 г.	50 000	Не е изпълнен
5.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 139	2002 г.	70 000	Не е изпълнен
6.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 38,39,40	2003 г.	100 000	Не е изпълнен
7.	гр. Враца	Топлопровод в ЖК "Дъбника" ЖБ № 41,42,43	2004 г.	150 000	Не е изпълнен

4. Изграждане и подобряване електроснабдяването в Община Враца

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
1.	гр. Враца	Трансформаторен пост "Х.Димитър" 3 x 400 KVA	2000 г.	100 000	Не е изпълнен
2.	гр. Враца	Трансформаторен пост "Комсомолец-2" 2 x 400 KVA	2001 г.	80 000	Не е изпълнен
3.	гр. Враца	Трансформаторен пост по ул. "Рила" 2 x 400 KVA	2002 г.	80 000	Не е изпълнен
4.	гр. Враца	Изграждане мрежа НН по ул. "Рила" - ЖК "Подбалканска"	2003 г.	50 000	Не е изпълнен

5. Разширение телефонизацията в община Враца

№	Населено място	Обект	Година	Средства лв.	Изпълнение
1.	с. Тишевица	Изграждане на телефонна мрежа	2000 г.	10 000	Не е изпълнен
2.	с. Косталево	Изграждане на телефонна мрежа	2001 г.	10 000	Не е изпълнен
3.	с. Веслец	Изграждане на телефонна мрежа	2002 г.	10 000	Не е изпълнен

Мерки по III стратегическа цел

1. Изграждане на “Бизнес-инкубатори” на територията на гр. Враца и оказване съдействие на малки и средни предприятия за разширяване на дейността им.

Изпълнява се в момента!

2. Разработване на конкретни мерки за развитие на промишлените производства чрез внедряването на нови технологии и производства с осигурен пазар на произведената продукция и привличане на чужди инвестиции в областта на:

- машиностроенето - металорежещи машини и инструменти (ОМК, ЗММ);
- леене и механична обработка на чугунени и стоманени отливки (ОМК, ЧЛК, “Старт”);
- центробежно леене - чугунени водопроводни тръби, тръби за отпадни води, цилиндрични втулки за двигатели с вътрешно горене (ЧЛК, ОМК);
- електроника - чрез инвестиции да се изградят съвременни производствени мощности;
- текстилна промишленост - производство на памучни и копринени платове (“Вратица”, “Атлаз 91”)
- химическа промишленост (“Химко”) възстановяване съобразно нуждите на пазара производството на карбамид, серовъглерод, аргон, амоняк, кислород, катализатори и др.

Мерки по IV стратегическа цел

Наименование		Изпълнение
1. Изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци Враца - Мездра -	Фиш № 11	Изпълнен
2. Развитие на системата за организирано смето-събиране и сметоизвозване на ТБО от селата на общината до регионалното депо	Фиш № 12	Изпълнен
3. Рекултивация на старите сметища в селата	Фиш № 13	Не е изпълнен
4. Изграждане на инсталация за компостиране на растителни и животински отпадъци		Не е изпълнен
5. Изграждане на регионален център за рециклиране на ТБО към регионалното депо		Не е изпълнен
6. Изграждане на локална пречиствателна станция за инфилтратата от регионалното депо		Отпада
7. Изграждане на инсталация за изгаряне на вредни отпадъци (инсцинератор)		Не е изпълнен
8. Изграждане на депо за обезвреждане на утайките от осушителните полета на градската пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ)		Отпада
9. Изграждане на инсталация за обезвреждане на специфични болнични отпадъци от общините Враца и Монтана		Не е изпълнен
10. Разширение на тролейбусен транспорт гр. Враца	Фиш № 14	Не е изпълнен
11. Довършване на обходен път гр. Враца	Фиш № 15	Изпълнен
12. Туризм и рекреация по поречието на р. Лева от с. Згориград до гр. Враца	Фиш № 16	Изпълнен частично
13. Реконструкция на уличното осветление в гр. Враца и селата с енергоспестяващи консуматори за икономия на електроенергия	Фиш № 17	Изпълнението продължава и в момента
14. Оборудване на отоплителни инсталации в общински сгради с терморегулатори и термо-вентили и топлоизолация на училища, детски и социални заведения с цел енергоспестяване	Фиш № 18 Фиш № 19 Фиш № 20	

Мерки по V стратегическа цел

Наименование		Изпълнение
1. Радиологично отделение към Онкодиспансер гр. Враца - Реконструкция	Фиш № 21	Изпълнен
2. Реконструкция дом за душевно болни деца и преместването им от с. Три Кладенци	Фиш № 22	Не е изпълнен
3. Конструктивно укрепване на ОДЗ - 5 в ЖК "Дъбника"	Фиш № 23	Не е изпълнен
4. Реконструкция и саниране на сгради с регионално значение: - Обединена районна болница "Хр.Ботев" - Враца - Диспансер за белодробни болести - Враца - Диспансер за онкологични заболявания - Враца - Изграждане на типови къщи за ромски семейства	Фиш № 24	Изпълнява се проект за МБАЛ - Враца

Мерки по VI стратегическа цел

Наименование	Изпълнение
I. Реконструкции, разширяване и информационно осигуряване	
1. Изграждане на библиотека и книгохранилище в Историческия музей.	Не е изпълнен
2. Осигуряване на климатични инсталации за фондо-хранилицата и зала "Рогозенско съкровище" в Исторически музей.	Изпълнен
3. Информационно осигуряване на РБ "Христо Ботев" и обезпечаване с необходимия допълнителен брой компютри за изграждане на мрежа.	Изпълнен
4. Компютризация на библиотеката при читалище "Развитие".	Изпълнен
5. Доизграждане и ремонт базата на Етнографски комплекс "Св. Софроний Врачански"	
6. Реставрации на църкви - паметници на културата в Община Враца	Изпълнен
7. Разширяване дейността на Информационен център ЕООД Враца чрез ефирно излъчване на радио и телевизионни програми.	Изпълнен
II. Развитие дейността на културните институти	
8. Осигуряване допълнителни средства за продължаване на археологически проучвания и разкопки.	Изпълнен
9. Осигуряване допълнителни средства за системно попълване на книжния фонд на РБ "Хр.Ботев"	Изпълнен частично
10. Включване на Врачанската филхармония и Драматично-куклен театър в проекти за участие в национални и международни прояви.	Изпълнен
11. Привличане на инвестиции за провеждането и развитието на традиционни културни прояви: Младежки музикален форум Фестивал на малките театрални форми Регионални хорони празници Международен младежки театрален фестивал "Време"	Изпълнен частично
III. Други мероприятия за развитие на културните ценности и традиции	
12. Осигуряване на средства за поддържане паметниците на признателността и паметниците на културата.	Изпълнен
13. Осигуряване на допълнителни средства за поддържане и развитие на историческия паметник "Ботев път". Създаване на Фонд "Ботев път" с участието на МК "Ботев път" - Враца и общините, през чийто територии преминава алеята.	Изпълнен
14. Насърчаване участието на фолклорни и други творчески състави и групи в национални и международни културни прояви.	Изпълнен
15. Изграждане на клуб на дейците на културата постоянна художествена галерия и базар на книгата чрез привличане на инвестиции.	Изпълнен частично
IV. Подпомагане издаването на:	
16. Краеведчески материали - сборници и брошури	Изпълнен
17. Каталог на Исторически музей и Етнографски комплекс.	Изпълнен
18. Монография "Рогозенското съкровище в науката"	Изпълнен
19. Каталог на творческия фонд на Художествена галерия	Изпълнен частично
20. "Новият паметник на Ботев"	Не е изпълнен
21. Известия на музеите от Северозападна България.	Не е изпълнен

1. Национален план за икономическо развитие 2000 – 2006

Законова основа за разработване на НПИР на първоначалния етап е Законът за регионалното развитие (1999 г.), който определя, че планът е “съвкупност от секторни и регионални програми, основани на анализ на цялостното развитие на страната и обща стратегия за развитие”. До средата на 2002 г. НПИР е изготвян паралелно с Националния план за регионално развитие (НПРР) и Националния план за развитие на земеделието и селските райони по програма САПАРД. И трите документа обхващат един и същ 7-годишен период (2000-2006 г). Последните два документа са с по-оперативна насоченост. *Националният план за развитие на земеделието и селските райони* е насочен главно към подобряване ефективността на производството на земеделска продукция и осигуряване на устойчиво развитие на селските райони. *Националният план за регионално развитие* беше основен инструмент за създаване на цялостна дългосрочна политика за регионално развитие, основаваща се на балансираност на националните, регионалните и местните интереси и приоритети.

В хода на първоначалната подготовка на НПИР и НПРР бяха забелязани някои съществени проблеми. Възприемането само на подхода за планиране “отгоре-надолу” на първоначалния етап води до дълбоко вкореняване на принципа на централизма, както при разработването на НПИР 2000-2006 г., така и при разработването на Закона за регионалното развитие (1999 г.). По този начин НПИР, както и НПРР, не бяха способни да отразят инициативите на партньорите по адекватен начин и не можеха да изпълняват основната си функция по подчиняването на местните инициативи, както и тези на ниво централна администрация на единна логика, както и ефективното използване на ограничените ресурси, каквато е целта при последната съществуваща актуализация от юли 2001 г. Това наложи, паралелно с актуализацията на НПИР от септември 2002 г., да се преразгледа също проекта за нов Закон за регионално развитие (юли 2002 г.) и чрез него законово да се регламентира прилагането на принципа на партньорство, както и правомощията и отговорностите на партньорите. В съответствие със Стратегията за участие на Република България в структурните фондове на ЕС, от м. май 2002 г. изготвянето на НПРР се преустановява.

1. Секторни стратегии – разработени и приети

1. Стратегия по заетостта 2004-2010
2. Стратегия за насърчаване развитието на МСП 2002 – 2006
3. Иновационна стратегия
4. Стратегия за насърчаване на инвестициите 2004-2010
5. Национална стратегия за околната среда 2005-2014
6. Стратегия за въвеждане на ИКТ в средното образование
7. Национална стратегия за продължаващо професионално обучение 2005-2010
8. Национална здравна стратегия 2001 – 2006

1.1. Иновационна стратегия

Цел

Повишаване конкурентноспособността на българската индустрия. Това означава изграждането на индустрия “основана на знанието”, т.е. внедряване на нови изделия, материали и технологии за производство, управление и услуги, въз основа на съвременни научни разработки.

Приоритети

1. Чуждестранни инвестиции
2. Технологични паркове
3. Стимулиране на предприемачеството
4. Държавни приоритети в областта на науката
5. Формиране на трайна национална научна политика
6. Стимулиране на вътрешната и външната интеграция на научните институции
7. Разработване на нови механизми за ефективно финансиране на науката и научните изследвания

1.2. Стратегия за насърчаване на инвестициите

Основна цел

Повишаване конкурентноспособността на българската икономика и постигане на стабилен и устойчив икономически растеж чрез насърчаване на инвестициите

Подцели

1. Децентрализация и подобряване на възможностите на регионално и местно ниво за привличане на инвестиции
2. Подобряване качеството и ефективността на услугите, предоставяни от транспортната инфраструктура както на национално, така и на регионално и местно равнище
3. Създаване на условия за икономически растеж и увеличаване на заетостта на основата на потенциала на районите за развитие

Приоритети

1. Усъвършенстване на административната и нормативната среда за насърчаване на инвестициите
2. Повишаване качеството на работната сила
3. Подобряване на финансовата среда за инвеститорите
4. Подобряване на техническата инфраструктура за инвестициите
5. Подкрепа на иновациите и инвестициите във високотехнологичните дейности
6. Насърчаване на инвестициите в приоритетни инвестиционни проекти
7. Регионална политика за насърчаване на инвестициите

“Делойт и Туш правят инвестиционния маркетинг на България – анализ на международната инвестиционна среда и на възможностите за привличане на ПЧИ в България

1.3. Стратегия за въвеждане на ИКТ в средното образование

Полагането на основи и създаването на допускаща неограничено развитие система за обучение по ИКТ и прилагането ѝ във всички изучавани предмети в училище

Приоритети

1. Нормативна уредба на обучението по ИКТ и обучението чрез ИКТ
2. Подготовка на кадри за въвеждането на ИКТ в образованието
3. Изграждане на управленската информационна система на образованието
4. Осигуряване на адекватна материално-техническа база в средното училище. Осигуряване на качествена Интернет връзка, локални мрежи и градска свързаност с оглед достъп до ресурсите на мрежата и възможност за дистанционно обучение

1.4. Национална стратегия за продължаващо професионално обучение

Цел

Създаване и усъвършенстване на условията за придобиване, разширяване и развитие на професионалната квалификация на работната сила с оглед подобряване пригодността за заетост, професионална кариера и индивидуално развитие.

Приоритети

1. Усъвършенстване условията за достъп до продължаващо професионално обучение
2. Постигане ефективност на взаимодействието между институциите, ангажирани с продължаващото професионално обучение
3. Осигуряване на високо качество на продължаващо професионално обучение
4. Продължаване на инвестициите в продължаващо професионално обучение
5. Научно осигуряване на продължаващото професионално обучение

5. Национална здравна стратегия 2001 – 2006

Цел - Подобряване на здравето на нацията

Приоритети

1. Успешно провеждане на реформата в организацията и финансирането на системата за здравеопазване
2. Поставяне на управленски и граждански акцент по въпросите на общественото здраве
3. Хармонизация на законодателството и развитие на инфраструктурата, институциите и човешкия капацитет в здравеопазването за извършване на произтичащите задължения

2. Цели и приоритети на НПР за развитие 2007 – 2013

Визия, стратегически цели и приоритети на НПР 2007-2013

(одобрени от МС на 19.08.2004г.)

Визията на Националния план за развитие 2007-2013 г. е България да бъде страна с високо качество на живот, основано на устойчиво социално-икономическо развитие в процеса на цялостно интегриране в Европейския съюз. Тази визия ще бъде постигната чрез следните стратегически цели и приоритети за развитие:

Стратегически цели

1. Достигане и поддържане на висок икономически растеж чрез динамична икономика на знанието в съответствие с принципите на устойчивото развитие.
2. Повишаване на потенциала на човешкия капитал и достигане на равнища на заетостта, доходите и социалната интеграция, осигуряващи високо качество на живот.

Стратегически приоритети за развитие

1. Подобряване и развитие на базисната инфраструктура
2. Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура
3. Повишаване на конкурентоспособността на българската икономика
4. Устойчиво и балансирано регионално развитие
5. Развитие на селските райони и земеделието

Националният план за развитие за периода 2007 – 2013 г. е един от основните документи, въз основа на който ще се договаря финансирането на България от структурните фондове на Европейския съюз (ЕС). В него се съдържат 5 оперативни програми.

- * Конкурентоспособност на българската икономика
- * Регионално развитие
- * Развитие на човешките ресурси
- * Околна среда
- * Транспорт

По тях трябва да бъдат определени приоритетите за разпределянето на предвидените 2.3 милиарда евро от ЕС за структурни реформи.

Защо са важни приоритетите

Ако избраните и предложени приоритети бъдат реализирани, това ще трябва да доведе до преодоляване на основните различия с ЕС. Основните разлики със страните от общността, определени от АИАП, са свързани с ниския брутен вътрешен продукт (БВП) на глава от населението, високата безработица и ниската икономическа активност, недобрата транспортна и водоснабдителна инфраструктура, слаборазвитите малки и средни предприятия, ниската енергийна ефективност, вътрешнорегионалните различия и др. На тези различия отговарят приоритетите на оперативните програми. Някои от тях са:

- развитие на икономика, основана на знанието и иновационните дейности, подобряване на бизнес средата и на достъпа до финансиране
- рехабилитация и модернизация на националната транспортна инфраструктура, подобряване на транспортните връзки със съседни страни
- изграждане на инфраструктура за отпадъчни води и третиране на отпадъци, подобряване качеството на атмосферния въздух
- насърчаване на обучението през целия живот и на социалната интеграция и равните възможности
- градско възстановяване и обновление, развитие на туризма
- устойчиво развитие на селските райони и инвестиции в участието на местните общности в живота на селските райони и др.

Тези приоритети трябва да бъдат реализирани веднага след влизането ни в ЕС, а дотогава трябва да бъдат решени проблемите, които ни отдалечават от това членство. Отлагането на членството на България в ЕС ще лиши страната от финансирането, предвидено за първата година, т.е. от около 1 милиард евро. Чистата финансова загуба ще бъде около 800 милиона евро, тъй като при подобно положение няма да е направена първата вноска в бюджета на ЕС.

Бъдещето на селските райони

Всяка година по програма САПАРД се подготвят доклади, които показват степента на усвояване на средствата и проблемите в този процес. Всяко прекалено общо формулиране на една цел, казват специалисти от Министерството на земеделието и горите, не ни позволява да отчитаме напредъка или изоставането по тази цел. Затова за периода след присъединяването са формулирани три цели.

1. Първата е за развитие на конкурентно земеделие, горско стопанство и хранително-преработвателен сектор. Експертите са констатирани, че земеделието ще се изправи пред много предизвикателства при приемането в ЕС и до голяма степен то не е подготвено за този конкурентен натиск. Има нужда от инвестиции, за да се затвори производственият цикъл, земеделските фирми не са достатъчно конкурентни, защото произвеждат първичен земеделски продукт и не добавят стойност към него.

Необходими са инвестиции и в преработващата промишленост, нужни са иновативни предприятия за преработка.

2. Втората цел е опазване на природния ресурс, защита на околната среда в селските райони чрез устойчиво управление на земята и горите. Необходимо е да се развият дейности, свързани със свободното време в селските райони. Затова е разработена агроекологична програма, която ще се прилага от 2007 г., за да останат младите хора и в малките населени места.
3. Третата цел е да се постигне по-добро качество на живота в селските райони, като се разнообразят дейностите, с които хората се занимават, развият се услугите и се създаде необходимата инфраструктура, като се държи сметка за околната среда. Инфраструктурата е в лошо състояние, няма канализация в 80% от селските райони, недостатъчно е водоснабдяването. Всичко това сочи едно - належащи са инвестиции.

Целите определят приоритетите.

1. Първият от тях е да се подобрят условията за производство.
2. Вторият е свързан с инвестиции в опазване на околната среда и в селските райони. За разлика от оперативната програма за околната среда инвестициите за селските райони ще подпомагат с компенсаторни плащания хората, които живеят в планински райони (в местата по "Натура 2000"), със забрана за осъществяване на определени дейности. В този смисъл двете програми не се припокриват.
3. Трети приоритет са инвестициите, свързани с устойчивото развитие на селските райони, които се отнасят за заетост, подобряване на инфраструктурата и др. В тази сфера има известно припокриване със сектор "Околна среда". Възможно е застъпване и с оперативната програма за регионално развитие, когато става дума за четвъртокласната пътна мрежа. Изборът ще се прецизира в зависимост от възможностите за отпускане на средства.

В програмата за селските райони са предвидени и две хоризонтални приоритетни области за инвестиции. Това са инвестиции в човешки потенциал и ресурси и инвестиции за създаване на местни общности.

Намерения за опазване на околната среда

Министерството на околната среда и водите (МОСВ) предлага шест приоритета за финансиране от европейските фондове след приемането на страната ни за пълноправен член на Европейския съюз. Те не са нови и са свързани с подобряването на съответните дейности - на качеството на водите, на управлението на отпадъците, на качеството на въздуха и намаляване на шума. Част от тях са свързани със закриване на нерегламентирани сметища и преодоляване на последствията от стари замърсявания, опазване и възстановяване на

биологичното разнообразие, изграждане на информационна и мониторингова система за околната среда.

За да се подобри качеството на водите, МОСВ предлага, първо, изграждане на канализационни системи и пречиствателни станции в селища с над 10 000 еквивалент жители, а след това и в селища с 2000 до 10 000 еквивалент жители и реконструкция на водоснабдителната мрежа в тези селища.

За подобряване на управлението на отпадъците експертите предлагат изграждане на сметища, регионални съоръжения за рециклиране на отпадъци и регионални съоръжения за обезвреждане на болнични отпадъци.

Една от дейностите, за да се предотврати замърсяването на въздуха, е въвеждането на екологосъобразни горива.

По четвъртия приоритет се предлага закриване на сметища и възстановяване на замърсени терени.

За да се опази и възстанови биологичното разнообразие, се предвижда да се възстановят местообитания, но и да се направят инвестиции, за да се осъществи заложеното в плановете за управление на защитените територии. Така ще бъдат опазени застрашените видове.

В мониторинговата и информационната система ще се събират данни за състоянието на водите, почвите, въздуха, нивото на шума, ще се извършва и пилотно наблюдение на малки и средни предприятия.

За периода 2007-2009 г. България ще има възможност да кандидатства за използване на средства за околна среда от структурните фондове на ЕС в размер на 600 - 700 милиона евро. След като приоритетите вече са определени, следва да се опишат т.нар. мерки. В тях се съдържат конкретни дейности и са групирани проектите, по които се очаква да се получават пари от еврофондовете.

ПРИЛОЖЕНИЕ Източници на финансиране

Три структурни фонда ще финансират проекти по оперативните програми през периода 2007 – 2013 г. – Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд и Кохезионен фонд. Всяка оперативна програма се финансира само от един фонд, като според новите предложения за реформа в структурната политика на ЕС минимум 20% от публичните разходи по всяка програма ще бъдат предоставяни от фондовете на ЕС. Максималните стойности за финансиране на програми са, както следва: 85% за финансиране от Кохезионния фонд; 75% за ЕФРР и ЕСФ; 50% за финансиране на мерки по конкурентоспособност по ЕФРР и ЕСФ.

Кохезионният фонд ще се прилага за страните-членки с БВП под 90% от Средния за Общността, сред които попада България. В съответствие с приоритетите, определени от финансовата перспектива, Кохезионният фонд трябва да засили своя принос към устойчивото развитие. В тази връзка, транс-европейските транспортни мрежи, по-специално проектите от Европейски интерес и екологичната инфраструктура трябва да останат централни приоритети. С приемане на новия закон за регионално развитие през 2003 г. процесът на регионално планиране в страната изцяло бе подчинен на изискванията на ЕС за подготовка на регионите за подпомагане от Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Общинският план за развитие като документ, определящ стратегията и съдържащ действията и средствата за развитие на общината за периода 2007-2013 г. е свързан с цялостния процес на регионално планиране в страната. Той трябва да се съобрази с областната стратегия за развитие, която определя рамката на общинските цели и приоритети. Съответно в плана на общината трябва да залегнат мерки и проекти, които да се впишат в регионалния план за развитие и националната оперативна програма за регионално развитие.

Програмите, които ще бъдат разработени са: Регионална оперативна програма, Развитие на конкурентоспособността на българската икономика, Развитие на човешките ресурси, Транспорт и Околна среда.

Всички оперативни програми и НПР трябва да са готови до края на 2005 г., а съгласувателните процедури по тях да са приключили до декември 2006 г. и от 2007 г. да започне тяхното изпълнение.

Приоритети на структурните фондове на ЕС за периода 2007-2013 г.

Европейски фонд за регионално развитие Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013		
Конвергенция/ Сближаване	Регионална конкурентоспособност и заетост ¹⁸	Европейско териториално сътрудничество
<i>Подкрепа на нарастване на заетостта и създаване на работни места в държавите-членки и в най-слабо развитите региони</i>	<i>Предвиждане и насърчаване на промяната</i>	<i>Осигуряване на хармонично и балансирано развитие на целия съюз</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Изследвания, технологии и развитие, иновации и предприемачество • Информационно общество • Околна среда • Предпазване от рискове • Туризъм • Транспорт: транс-европейски мрежи и чист градски транспорт • Енергия, вкл. транс-европейски мрежи • Образование • Здравеопазване • Директни помощи за инвестиции в МСП <p>По цел 1 ще се предоставят помощи за тези региони, където БВП на човек от населението е под 75% от средната за Общността. Всички райони в България отговарят на посоченото условие за получаване на помощ.</p> <p>Проектите по тази цел ще се финансират от Кохезионния фонд, Европейския социален фонд (ЕСФ) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Иновации и икономика на знанията <ul style="list-style-type: none"> – капацитет за изследвания, технологии и развитие, и иновации – иновации в МСП – предприемачество – финансови инструменти и инкубаторни възможности • Околна среда и предпазване от рискове • Достъп извън основните градски центрове до транспортни и телекомуникационни услуги от общ икономически интерес 	<ul style="list-style-type: none"> • Транс-гранични социално-икономически дейности • Транс-национално сътрудничество • Работа в мрежа и обмен на опит между регионалните и местните власти <p>По цел 3 ще се подпомагат програми за насърчаване на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество. Особено значение ще се даде на трансграничното сътрудничество на новите външни граници на ЕС.</p> <p>Проектите по тази цел ще се финансират от ЕФРР</p>
Районите в България ще могат да получават помощи по цел 1 и цел 3.		

¹⁸ Всички региони от ЕС, които нямат право на достъп до цел "Конвергенция", отговарят на условията по тази цел

Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013 по специфични райони		
Селски райони	Райони с природни препятствия	Градско измерение
<ul style="list-style-type: none">• Инфраструктура• Телекомуникационни мрежи и услуги• Развитие на нови дейности, извън аграрния и рибния сектор• Засилване на връзките между градските и селските райони• Развитие на туризма и услугите в селата	<ul style="list-style-type: none">• Достъпност• Икономически дейности, свързани с културното наследство• Устойчиво използване на природните ресурси• Туризм	<ul style="list-style-type: none">• Възстановяване на физическата среда• Преустройство на нарушени терени• Развитие на историческото и културното наследство с мерки за насърчаване на предприемачество на местно ниво

ЕФРР ще осигури подкрепа за:

- модернизирането и диверсифицирането на икономическата структура на страните-членки и регионите, със специално внимание върху иновациите и предприемачеството;
- разширяване и подобряване на базовата инфраструктура като например, транспортни, телекомуникационни и енергийни мрежи, водоснабдителна и екологична инфраструктура;
- опазване на околната среда, по-специално посредством подпомагане на страните-членки за постигане на пълно съответствие със законодателството на ЕС;
- укрепване на институционалния капацитет на националната и регионалната администрации при управлението на Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Финансирани приоритети и мерки по европейски фондове – избираеми за периода 2007-2013		
Европейски социален фонд (ESF)	Фонд “Сближаване”	Селско развитие
<ul style="list-style-type: none">• Адаптивност на работниците• Достъп на търсещите работа до заетост и предпазване от безработица <p>В районите по цел</p> <p>“Конвергенция”, Европейския социален фонд се намесва с цел:</p> <ul style="list-style-type: none">• Разширяване на инвестициите в човешкия капитал• Засилване на институционалния капацитет на публичните администрации в следните области:<ul style="list-style-type: none">- икономика- заетост- социална сфера- околна среда- законова рамка <p>Приоритетната ос, свързана с транс-националното сътрудничество, трябва да бъде включена в оперативна програма.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Транс-европейски транспортни мрежи• Опазване на околната среда• Устойчиво развитие<ul style="list-style-type: none">- Енергийна ефективност- Възобновяема енергия- Транспорт <p><u>Заб.:</u> Това засяга държавите членки с БВП под 90% от средното за Общността</p>	<ul style="list-style-type: none">• Подобряване на конкурентоспособността в селското и горското стопанство• Мениджмънт на земите:<ul style="list-style-type: none">- Устойчиво използване на земеделските земи- Устойчиво използване на горските земи• Диверсификация на селската икономика и качеството на живот в селските райони• Подходът Лидер

ЕСФ ще засили ролята си на основен финансов инструмент на Общността в подкрепа на Европейската стратегия по заетостта (ЕСЗ). Той ще осигури подкрепа за:

- подобряване на качеството и отзивчивостта на институциите на пазара на труда, образователните и обучителните системи, социалните услуги и услугите свързани с грижи;
- повишаване на инвестициите в човешки капитал, увеличаване на образователните равнища, адаптиране на уменията на гражданите и осигуряване на достъп на всички до пазара на труда; и
- стимулиране на адаптацията на публичната администрация към предизвикателствата чрез административно изграждане и изграждане на капацитет.

Изследвания, технологии и развитие 2007-2013

7^{-ата} Рамкова програма за изследвания, технологии и развитие трябва да бъде фокусирана върху следните 6 приоритета:

1. Създаване на европейски центрове of excellence (за отлични постижения) чрез сътрудничество между лаборатории
2. Лансиране на европейски технологични инициативи
3. Стимулиране творчеството на фундаменталните изследвания чрез конкуренция между екипите на европейско ниво
4. Придаване на повече привлекателност на Европа за най-добрите изследователи
5. Развитие на изследователската инфраструктура в европейски интерес
6. Подобряване на координацията на националните изследователски програми.

Образование и обучение 2007-2013

Новата програма се подразделя в 4 оси:

- Комениус (Comenius): Участие на учениците от ЕС в общи дейности
- Еразмус (Erasmus): Възможност за получаване на висше образование в чужбина
- Леонардо да Винчи (Leonardo da Vinci): Обучения в предприятия и обучителни центрове в друга европейска страна
- Грунтвиг (Grundtvig): действия, свързани с мобилност

Култура 2007

Програмата възнамерява да засили:

- мобилността на работниците
- транснационалното движение на работници и културно-художествени произведения
- межкултурен диалог

PACE 2006-2010

Програма на Общността за подпомагане на предприемачеството и конкурентоспособността на предприятията

Предложението на Европейската комисия е структурирано около 4 основни цели, подразделени на 18 действия.

4-те основни цели са:

- Цел 1 : ускоряване адаптирането на индустрията към структурните промени;
- Цел 2 : насърчаване създаването на среда, благоприятна за инициативи и за развитие на предприятията, особено на малките и средните предприятия;
- Цел 3 : насърчаване създаването на среда, благоприятна за сътрудничество между предприятията;
- Цел 4 : засилване на по-добрата експлоатация на потенциала на политиките за иновационно, изследователско и технологично развитие.

18-те действия са:

1. **Насърчаване и засилване на интеграцията на информационните и комуникационните технологии в бизнес стратегиите**
2. Насърчаване на корпоративната социална отговорност и устойчивото производство
3. Засилване на конкурентоспособността на предприятията и адаптирането им към промените в специфични сектори
4. Насърчаване на предприемаческия дух
5. Подпомагане поемането на риск от страна на предприемачите
6. Свързване на предприятия с цел растеж и конкурентоспособност
7. Насърчаване достъпа до финанси за предприятия, особено за МСП
8. Създаване на благоприятна за предприятията регулаторна и административна рамка на национално ниво
9. **Засилване на ТГС между компании от ЕС**
10. **Насърчаване и улесняване на международните бизнес връзки за предприятия от ЕС**
11. Функциониране на европейските мрежи за подкрепа на бизнеса
12. **Засилване на иновациите чрез по-добри знания и по-ефективен мениджмънт на интелектуалната собственост**
13. Насърчаване на технологичния трансфер и кластери
14. **Насърчаване на организационните и други не-технологични иновации, вкл. и дизайн**
15. **Анализ и мониторинг за подобряване разбирането на вътрешните фактори за конкурентоспособността и иновативността на предприятията**
16. Принос за подобряване качеството на регулаторната рамка на Общността
17. Оценка
18. Разпространение

ПРИЛОЖЕНИЕ Легитимно изготвени и приети актуални целеве програми/планове

В това приложение са посочени изготвените в Общината целеве програми, които са използвани при подготовката на Общинския план за развитие 2006-2013.

А. Общински

1. Общинска стратегия 2000 – 2006 г. II част. Разработена само втора част и предадена в Областна администрация. Няма решение на Общинския съвет.
2. Областен план за развитие на област Враца 2000 - 2006.
3. Стратегия за икономическо развитие на Община Враца 2004 – 2007. Приета от Общинския Съвет, с решение N 95/29 юли 2004 г., Протокол 14 и през май 2004 г. от Консултативен Бизнес Съвет (КБС).
4. Програма за туризма 2004 – 2005, проект
5. Програма за опазване на околната среда. Разработена е през октомври 2003 г. от външни експерти (Асоциация на еколозите от общините в България), но не е обсъждана и приета в Общинския съвет. Намира се в сектор “Екология” на общинската администрация. Копие на електронен носител има и в отдел “Маркетинг&инвестиционни проекти”.
6. Програма за енергийна ефективност на Община Враца 2005 - 2007 – разработена е в отдел “Маркетинг&Инвестиционни проекти” , октомври 2004 г., на база Областната стратегия за енергийна ефективност, предадена е в Областна администрация Враца, не е внасяна за обсъждане в Общинския съвет.
7. Тригодишна бюджетна прогноза на Община Враца – 2006 – 2008 г. Разработена в дирекция “Финанси на Общината” в началото на 2005 г.

Б. Надобщински

8. Областна стратегия за развитие на Враца 2005-2015 г. използван е работен вариант, създаден май 2005 г., който не е променен в частта, имаща отношение към общинските планове за развитие, приета от Регионалния съвет за развитие на СЗРП на 15.11.2005 г. и от Областния съвет за развитие на 21.10.2005 г.
9. Национална стратегия за регионално развитие 2005-2015 г., приета май 2005 г. от МС и публикувана в ДВ бр.42/17.05.2005 г.
10. Регионална стратегия за развитие на СЗРП, Институт Отворено общество (разработващ регионалната стратегия за развитие), приета на 14.11.2005 г. в МРРБ